zabierz mnie | take me home

KALEIDOSCOPE

MAGAZYN POKŁADOWY PLL LOT S.A. EGZEMPLARZ BEZPŁATNY/FREE COPY ISSN 0239-9032

POLSKIE LINIE LOTNICZE LOT

lot.com

WENECJA

Venice

A STAR ALLIANCE MEMBER

KALEIDOSCOPE 02/2021

DLACZEGO WARTO ODWIEDZIĆ MIAMI | GDZIE W EUROPIE WYBRAĆ SIĘ NA NARTY | PARK ŚLĄSKI | ANNA RUDNICKA-LITWINEK O NAJWYBITNIEJSZYCH POLSKICH LOTNICZKACH

NOWY NUMER
JUŻ W SPRZEDAŻY!

www.elledeco.pl

@elledecorationpolska

@elle_decoration_polska

Zamów prenumeratę na: **www.kultowy.pl**

PL

Szanowni Państwo,

trwający od święta Trzech Króli do Środy Popielcowej karnawał będzie w tym roku zdecydowanie inny niż wszystkie dotychczasowe. Nie znaczy to jednak, że się nie odbędzie, dlatego w lutym inspirujemy Państwa do odwiedzenia Wenecji słynącej z jednego z najbardziej widowiskowych i kolorowych karnawałów w tej części świata. Jego historia sięga drugiej połowy X w., jednak publicznym festiwalem stał się dopiero w XIII w. W zamierzchłych czasach zabawa mogła trwać nawet kilka miesięcy – już od października. Tegoroczny program, choć dostosowany do sytuacji pandemicznej, będzie obfitował w pokazy słynnych masek i parady łodzi na wodzie. Amatorów dobrego jedzenia do odwiedzenia Wenecji w lutym zachęci z pewnością oferta włoskich przystawek cicchetti serwowanych w okresie karnawału na specjalnie powstałych straganach, gdzie można również spróbować różnego rodzaju makaronów oraz wina. Bilety na połączenia do Wenecji dostępne są na stronie *lot.com*.

Jak zawsze, lecąc na naszych pokładach, są Państwo pod najlepszymi skrzydłami naszego personelu latającego. Pisząc o nim, trudno nie wspomnieć o coraz większej liczbie lotniczek, które zasiadają za sterami naszych samolotów. Na łamach lutowego wydania magazynu prezentujemy wywiad z Anną Rudnicką-Litwinek, autorką książki *Dziewczyny na skrzydłach*, której jedną z bohaterek jest Adelajda Szarzec-Tragarz – pierwsza kobieta za sterami samolotów PLL LOT, która w swojej karierze wylatała ponad 19 900 godzin na samolotach typu Antonow 24, Tupolew Tu-154, Boeing 737, 767, aby w końcu zasiąść na lewym fotelu naszego flagowego Dreamlinera. W ubiegłym miesiącu Pani Kapitan przeszła na emeryturę, a ja pozwolę sobie, również w imieniu Państwa, podziękować Jej za te wszystkie lata i niemal 20 000 godzin spędzonych w powietrzu.

Miłej lektury!

ENG

Dear Ladies and Gentlemen,

The carnival, which lasts from Epiphany to Ash Wednesday will still be held this year, but it will definitely be different. This is why we encourage you to come to Venice, famous for one of the most spectacular and colorful carnivals in this part of the world, in February. The Venetian carnival dates back to the second half of the 10th century, but it did not become a public festival until the 13th century. Back in mediaeval times, the fun sometimes went on for months – even beginning in October. This year's program, although adapted to the pandemic situation, will abound in displays of famous masks and boat parades on the water. Lovers of fine food will find the Italian cicchetti appetizers irresistible. These are served at stalls, where you can also try various types of pasta and wine. Tickets to Venice are available at *lot.com*.

As always, when you fly with us, you are under the caring wings of our best aircrew. Here, I might mention the increasing number of women pilots sitting behind the controls of our planes. This issue features an interview with Anna Rudnicka-Litwinek, author of *Girls on Wings*. One of the protagonists of the book is Adelajda Szarzec-Tragarz - the first woman to sit behind the controls of a PLL LOT plane. During her career, Capt. Szarzec-Tragarz clocked up over 19,900 hours flying time. She flew Antonov An-24, Tupolev Tu-154, Boeing 737 and 767 aircraft, before finally captaining our flagship Boeing 787 Dreamliner. Capt. Szarzec -Tragarz retired last month. On both my own and your behalf, I would like to thank her for many years and almost 20,000 hours in the air.

Good reading.

HU

Tisztelt Olvasóink!

A háromkirályoktól hamvazószerdáig tartó farsang idén biztosan más lesz, mint a korábbi években. Ez nem jelenti persze azt, hogy egyáltalán nem lesz. Februárban ezért velencei inspirációkkal készültünk olvasóink számára, hiszen a világ hozzánk közelebb eső részén Velencében rendezik az egyik leglátványosabb és legszínesebb farsangi karnevált. A velencei karnevál története egészen a X. század második feléig nyúlik vissza, de össznépi mulattsággá csak a XIII. századra vált. A történelmi homályába vesző időkben néha több hónapig is eltartott – olyankor már októberben elkezdődött. Az idei program a járványügyi óvintézkedések betartása mellett is bővelkedik majd álarcos jelmezbemutatókban, és a víziparádé sem marad el. Ínyenc olvasóink számára a velencei útirány kiválasztásánál februárban nem elhanyagolható szempont, hogy a karnevál idején külön erre a célra felállított pavilonokban kínálják majd, a különböző olasz tésztafélék és borok mellett a Velencében igen kedvelt előételt, a cicchettit is. Velencei járatainkra jegyek a lot.com honlapon vásárolhatók.

Mint gépeink fedélzetén mindig, légiszemélyzetünk most is a legjobb tudása szerint gondoskodik utasaink kényelméről és biztonságáról. A személyzetről szólva mindenképpen említést kell tenni a társaságunk gépeit mind nagyobb számban vezető pilótanőkről is. Magazinunk februári számában Anna Rudnicka-Litwinek írónővel olvashatnak interjút, melyben a szerző „Lányok szárnyakon" című könyvéről és annak egyik főhőséről, Adelajda Szarec-Tragarz-ról, a LOT Lengyel Légitársaság első női pilótájáról mesél. Adelajda Szarec-Tragarz pályafutása során több mint 19900 órát repült An 24 es, Tu 154 es, valamint Boeing 737 es és 767 es repülőgéptípusokon, hogy végül elfoglalhassa cégünk zászlóshajójának a Dreamlinernek a baloldali pilótaülését. A kapitány asszony a múlt hónapban vonult nyugdíjba, ezért én, élve az alkalommal, itt szeretnék olvasóink nevében is köszönetet mondani neki mindazokért az évekért és a majdnem 20000 repült óráért, amit utasaink szolgálatában töltött a levegőben.

Kellemes olvasást!

Z lotniczym pozdrowieniem | Best regards | Légi üdvözlettel

Prezes PLL LOT | LOT Polish Airlines CEO | A PLL LOT elnöke
Rafał Milczarski

©ARCHIWUM PLL LOT OKŁADKA: ADOBE STOCK

PL *Miami to fascynująca podróż przez cały świat, możesz wyruszyć przez Karaiby i całą Amerykę Łacińską, Europę, by wrócić w końcu do typowo amerykańskiego miasta tak dobrze znanego nam z filmów i książek, a wszystko oddalone jest o kilka kroków od siebie* – pisze w reportażu nasz autor Michał Głombiowski i rzeczywiście takie jest Miami. Barwne, wielokulturowe, kosmopolityczne i artystyczne, ze zjawiskowymi plażami, na których chce się spędzać czas, jakby były one naszym drugim domem. Ale w tym wydaniu *Kaleidoscope* będzie też zimowo, a jak zima – mimo wszelkich zawirowań związanych z pandemią – to oczywiście narty, za którymi tęsknimy, bo są czystą przyjemnością. Stąd nasz przegląd najciekawszych miejsc do szusowania w Europie. A na deser jak zawsze mamy dla Państwa coś wyjątkowego – z myślą o zbliżających się walentynkach przygotowaliśmy pyszne słodkości i zapraszamy do Wenecji – miasta zakochanych, które chyba najbardziej kojarzy się z tym romantycznym stanem, w którym tak lubimy być. I żeby trwał on jak najdłużej, czego życzę wszystkim Państwu.

ENG *Miami is a fascinating journey halfway around the world – you can travel to the Caribbean, Latin America, Europe and Africa before returning to this typically American city familiar from films and books. It's all at your fingertips.* - this is how our author Michał Głombiowski describes the city in his reportage, and indeed, this is what Miami is: colourful, multicultural, cosmopolitan and artistic with phenomenal beaches, which feel like a second home and where everyone wants to spend their time. This edition of Kaleidoscope will also be very much winterlike, and if we talk about winter - despite all the turmoil associated with the pandemic - we cannot miss talking about skiing, a sport, which is a pure pleasure. Hence our overview of the most interesting places to practise it in Europe. And for dessert, as always, we have something special for you - with the upcoming Valentine's Day in mind, we have prepared articles on delicious sweets and Venice - the city of lovers, which is probably most associated with this romantic state which we like to be in so much. And may this state last as long as possible. I wish this to all of you.

Agnieszka Franus

redaktor naczelna | editor in chief
Agnieszka Franus

TEN MOMENT, GDY ODKRYWASZ NOWE SMAKI W PODRÓŻY

KINLEY®

SMAK, DO KTÓREGO DORASTASZ

©2020 The Coca-Cola Company. Wszelkie prawa zastrzeżone. KINLEY jest zastrzeżonym znakiemn towarowym The Coca-Cola Company.

Produkty Kinley dostępne
w Sklepach Baltona Duty Free

Baltona
DUTY FREE

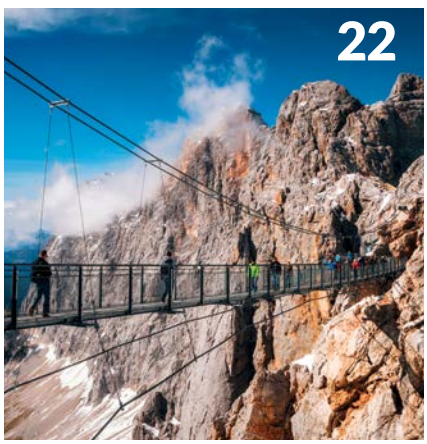

WHATS' ON

8 Wydarzenia kulturalne
Cultural events

TRAVEL

10 Dlaczego warto odwiedzić Wenecję
Why? Venice

14 Podróż życia: Miami
Journey of a lifetime: Miami

22 Podróż życia: narty w Europie
Journey of a lifetime: skiing in Europe

26 Polska: Park Śląski
My Poland: Silesian Park

PEOPLE & THE WORLD

44 Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie
National Ethnographic Museum in Warsaw

INTERVIEW

50 Wywiad:
Anna Rudnicka-Litwinek

UP IN THE AIR

60 Nowe zasady latania dronami
New rules of flying drones

TRENDS

68 Good food: na słodko
Sweet cuisine

72 Must have: Dodatki
Accessories

73 Beauty: Nowości
New products

74 Good address: Strefa prestiżu
Prestige zone

©ADOBE STOCK (2), SHUTTERSTOCK (2), NARODOWE ARCHIWUM CYFROWE

KALEIDOSCOPE

tel. 22 360 38 00,
e-mail: kaleidoscope@burdamedia.pl
redaktor naczelna: **Agnieszka Franus**
redaktor prowadząca: **Agnieszka Michalak**
korekta: **Tomasz Cholaś**
produkcja: **Stanisław Siemiński**
tłumaczenia: **Anna Górniak**
red. wersji angielskiej: **Stephen Canty**
dział graficzny:
projekt, dyrektor artystyczna: **Monika Karvázy**
fotoedycja: **Magdalena Rudzka**
DTP: **Krzysztof Stypułkowski**
koordynator LOT: **Jakub Piotr Panek**

BurdaInternational PL

Wydawnictwo:
Burda Publishing Polska sp. z o.o.
ul. Marynarska 15, 02-674 Warszawa,
tel. 22 360 38 00 www.burdamedia.pl

ZARZĄD
Chief Executive Officer
Alexander Sorg
General Director Poland
Justyna Namięta

Chief Financial Officer
Dobrosława Snarska-Pełka

New business & Corporate Media Director
Małgorzata Nocuń-Zygmuntowicz 692 440 088
Dyrektor Dystrybucji i Obsługi Klienta / Director of Distribution and Subscriptions **Tomasz Kałuża**

International Ad Sales Representatives
Italy: Mariolina Siclari, International Advertising Sales Director
T. +39 02. 91 32 34 66, mariolina.siclari@burda.com
burda community network
Germany: **Vanessa Noetzel**
T. +49 (89) 9250 3532, vanessa.noetzel@burda.com
Michael Neuwirth
T. +49 89 9250 3629, michael.neuwirth@burda.com
Austria & Switzerland: **Goran Vukota**
T. +41 44 81 02 146, goran.vukota@burda.com
France & Luxembourg: **Marion Badolle-Feick**
T. +33 1 72 71 25 24, marion.badolle-feick@burda.com
UK & Ireland: **Jeannine Soeldner**
T. +44 20 3440 5832, jeannine.soeldner@burda.com
USA, Canada & Mexico: **Salvatore Zammuto**
T. +1 212 884 48 24, salvatore.zammuto@burda.com
REKLAMA:
Burda Publishing Polska sp. z o.o.
Sekretariat Biura Reklamy / Advertising Secretariat
Tel. 022 360 36 03, fax. 22 360 39 80,

e-mail: reklama@burdamedia.pl
Dyrektor Biura Reklamy Corporate Media / Head of Advertising Team of Corporate Media: **Jolanta Kurek**
advertising department: **Anna Dembska**
Sales coordinator: **Katarzyna Osiak-Łazur**

OPOWIEŚĆ O NAJWYBITNIEJSZYCH ALPINISTACH I HIMALAISTACH W HISTORII ORAZ ICH WSPINACZKOWYCH OSIĄGNIĘCIACH.

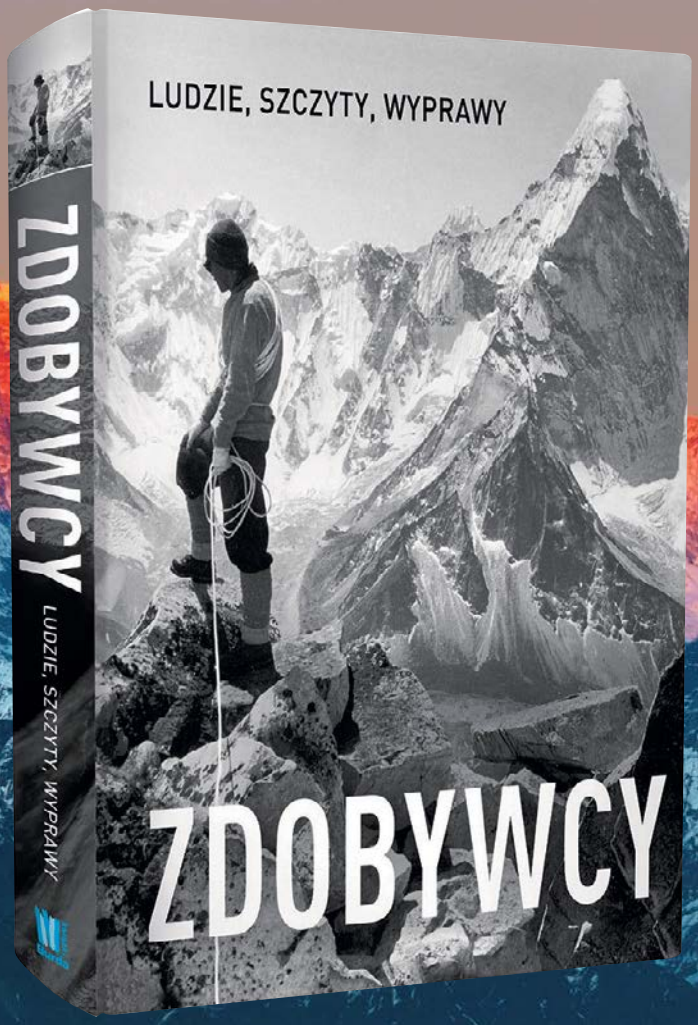

Książka zawiera biografie ponad 100 słynnych alpinistów i himalaistów, którym towarzyszą wspaniałe fotografie zdobywanych szczytów. Do tego nieznane fakty i nigdy wcześniej niepublikowane zdjęcia, oraz specjalnie wykonane mapy dróg wspinaczkowych, pozwalające odtworzyć historyczne wejścia. Opisano tu również rozwój technologii, ekwipunku i technik wspinaczkowych, od tweedowych marynarek i fajek pierwszych pionierów po zaawansowany sprzęt używany współcześnie.

Patroni medialni:

NATIONAL GEOGRAPHIC POLSKA

WP

FOCUS Historia

brytan zone wspinanie.pl serwis wspinaczkowy

na szczycie

FILM
Film

WEŹ GŁĘBOKI ODDECH Take a deep breath

Historia dwóch sióstr Idy i Tuvy, których relacja nigdy nie należała do najłatwiejszych. Dziewczyny odziedziczyły po matce pasję do nurkowania, która pomaga im też w skracaniu dystansu. Kobiety wyruszają na nurkowanie w odległej części norweskiego wybrzeża. Tam dochodzi do wypadku.

A story of two sisters, Ida and Tuva, whose relationship has never been an easy one. The girls inherited a passion for diving from their mother. This passion is what shortens the distance between them. The women go diving on a remote part of the Norwegian coast. This is where an accident happens...

Pod powierzchnią | Breaking Surface, **dir. Breaking Surface, DVD**

CZYSTA ILUZJA
Pure illusion

Psychologiczny, trzymający w napięciu serial ze znakomitymi rolami Nicole Kidman i Hugh Granta. Wzięta psychoterapeutka Grace jest żoną onkologa dziecięcego i matką nastolatka w elitarnej nowojorskiej szkole. Jej idealny świat pęka, kiedy mąż znika bez wieści.

A Psychological, suspenseful series with excellent performances by Nicole Kidman and Hugh Grant. Successful psychotherapist Grace is the wife of a respected pediatric oncologist and the mother of a teenager, who attends an elite New York City school. Her ideal world is shattered when her husband disappears.

Od nova |The Undoing, **dir. David E. Kelley, DVD**

CZEKAJĄC NA SPRAWIEDLIWOŚĆ
Waiting for justice

Obsypana nagrodami fabularna opowieść o życiu Tomasza Komendy – młodego mężczyzny niesłusznie skazanego na 25 lat więzienia za gwałt i zabójstwo nastolatki. Jak to się mogło wydarzyć? To pytanie stawia debiutujący w kinie reżyser Jan Holoubek.

The award-winning story about the life of Tomasz Komenda - a young man wrongly sentenced to 25 years in prison for raping and murdering a teenage girl. How could this have happened? This question is asked by Jan Holoubek in his directorial debut.

25 lat niewinności. Sprawa Tomka Komendy, **dir. Jan Holoubek, DVD**

MUZYKA
Music

NIE-KLASYCZNIE
Non-classical

Repertuar filmowy i romantyczny, m.in. utwory Domenica Scarlattiego, Bacha czy Joaquína Rodriga w interpretacji duetu fortepianowo-gitarowego, czyli Aleksandra Dębicza i Łukasza Kuropaczewskiego. Na deser gościnny udział Jakuba Józefa Orlińskiego. Muzyczna uczta.

A film and romantic repertoire, including works by Domenico Scarlatti, Bach, and Joaquín Rodrigo, as interpreted by the piano-guitar duo - Aleksander Dębicz and Łukasz Kuropaczewski. And a guest performance by Jakub Józef Orliński for dessert. A musical feast.

Adela, **Aleksander Dębicz i Łukasz Kuropaczewski, Warner Music**

PORTRET INTYMNY
An intimate portrait

Utrzymany w popowo-soulowym klimacie album Arlo Parks okrzykniętej przez brytyjskie media odkryciem roku. ***Mój album to seria intymnych portretów z czasu mojego dorastania oraz ludzi, którzy mnie ukształtowali*** **– mówi artystka.**

The long awaited album by Arlo Parks has finally arrived! The vibe is pop-soul anwd the album has been hailed as the discovery of the year by the British media. "My album is a series of intimate portraits of my childhood and of the people who shaped me", says the artist.

Collapsed in Sunbeams,
Arlo Parks, Mystic

COŚ CZUŁEGO
Something tender

Osobista, momentami intymna książka o samotności w podróży przez Państwo Środka. Nie działają ani media społecznościowe, milczy GPS, na prowincji nikt nie mówi po angielsku. A wokół oszałamiające górskie krajobrazy Yunnanu, wapienne wzgórza Guilin, noworoczne fajerwerki w Hongkongu, prowincjonalny Smoczy Grzbiet i ultranowoczesny Szanghaj. Książka rozpoczyna serię *Czuły Punkt*, nowy reporterski cykl National Geographic.

A personal, and at times intimate, book about loneliness on a journey through the Middle Kingdom. There is no social media or GPS, and no one speaks English. All this against the backdrop of the stunning mountain scenery of Yunnan, the limestone hills of Guilin, Hong Kong New Year's fireworks, provincial Dragon Ridge, and ultra-modern Shanghai. The book is the first instalment of National Geographic's *Czuły Punkt* reportage series.

Chiny bez wzajemności, Grzegorz Kapla, Wyd. Burda

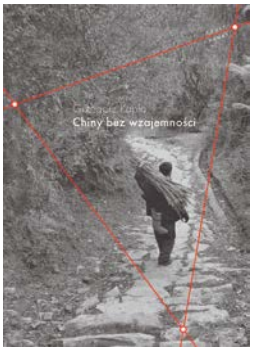

SPOTKAJMY SIĘ!
Let's meet

Czego potrzebujemy do dobrego, szczęśliwego i spełnionego życia? Relacji z innymi ludźmi. Autorka książki, która jest biologiem molekularnym, przekonująco dokumentuje tę tezę, przytaczając wiele rzetelnych badań z dziedziny neurobiologii i psychologii. Problem osamotnienia opisuje także w kontekście pandemii, izolacji i uzależnienia od mediów społecznościowych.

What do we need for a good, happy and fulfilled life? Relationships with other people. The author, a molecular biologist, convincingly documents this thesis, citing many reliable studies in the field of neurobiology and psychology. He also describes the problem of loneliness in the context of the pandemic, isolation, and addiction to social media.

Życie towarzyskie mózgu, Urszula Dąbrowska, Wyd. Burda

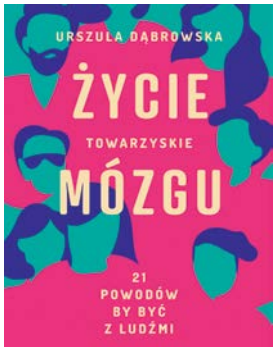

TRELE-MORELE?
Small talk

Delfiny i papugi mówią do siebie po imieniu, nietoperze lubią plotkować, a dziwogony żałobne naśladują wołania drapieżników, by odstraszyć inne zwierzęta i ukraść im kolację. Co ciekawe, większość zwierząt stadnych rozwinęło pełen niuansów system porozumiewania się: posługują się nie tylko dźwiękami, ale też ruchami czy kolorami. Eva Meijer wprowadza w ten fascynujący świat komunikacji.

Dolphins and parrots call each other by name, bats like to gossip, and drongos imitate the calls of predators to scare other animals away and steal their meal. Interestingly, most herd animals have developed a nuanced communication system that not only makes use of sounds, but also movements and colours. Eva Meijer introduces you to this fascinating world of communication.

Języki zwierząt, Eva Meijer, Wyd. Marginesy

Z PRAWDĄ OSTROŻNIE
Be careful with the truth

Zadawaliście sobie kiedyś pytanie, jak dobrze znacie swoich najbliższych? Cecilia nie musiała go stawiać do momentu, w którym znalazła list od męża opatrzony notką: *Otworzyć wyłącznie w przypadku mojej śmierci*. Tymczasem mąż żył i miał się całkiem dobrze... Obok *Wielkich kłamstewek* to najwyżej oceniana przez fanów powieść psychologiczna Liane Moriarty.

Have you ever asked yourself how well you know your loved ones? Cecilia didn't have to pose this question until she found a letter from her husband with a note: Open only in case of my death. Meanwhile, the husband was alive and doing quite well... After *Big Little Lies*, this is Liane Moriarty's highest-rated psychological novel.

Sekret mojego męża, Liane Moriarty, Wyd. Znak

© M. P.

PUDEŁKO CZEKOLADEK

A BOX OF CHOCOLATES

tekst | by **AGNIESZKA MICHALAK**

Położona na 117 wyspach Wenecja nie przestaje zachwycać. Są tacy, którzy przynajmniej raz w roku muszą ją odwiedzić i odkryć tu coś nowego. To nie jest trudne, bo niemal każdy zakamarek najpiękniejszego miasta świata kryje jakąś ciekawą historię.

Venice, which straddles 117 islands, never ceases to amaze. There are people who visit the city at least once a year and never fail to discover something new. This is not difficult, as almost every nook and cranny of this, the most beautiful city in the world, has its own fascinating story.

1

1. Most Rialto to wizytówka Wenecji. Ma 48 m długości i jest szeroki na 22 m.

The Rialto Bridge is Venice's showpiece. It is 48 meters long and 22 meters wide.

2. Słynne wyroby ze szkła Murano (wytwarzane tu od XVIII w.) to dobry pomysł na pamiątkę.

The famous Murano glass products (made here since the 18th century) are a good idea for a souvenir.

3. Caffè Florian, czyli najstarsza kawiarnia w mieście.

Cafe Florian, the oldest cafe in the city.

2

3

4. W Gallerie dell'Accademia można podziwiać głównie dzieła malarstwa weneckiego od XIV do XVIII w.

In Gallerie dell'Accademia you can admire mainly works of Venetian painting from the fourteenth to the eighteenth century.

5. Słynne Weneckie Biennale Architektury odbywa się co dwa lata. Na zdj. rzeźba *Support* (Biennale 2017) Lorenza Quinna.

The famous Venice Biennale of Architecture takes place every two years. In the picture: "Support" (Biennale 2017), a sculpture by Lorenz Quinn.

4

5

PL

Być w Wenecji to tak, jakby zjeść całe pudełko czekoladek z likierem naraz – pisał Truman Capote. I trudno się z nim nie zgodzić. Nawet najwięksi malkontenci znajdują tu coś dla siebie. Jeśli jesteście w rodzinnym mieście Marca Pola po raz pierwszy, dobrym wstępem będzie rejs przez główną wodną arterię, czyli Canal Grande (największy ze 170 weneckich kanałów. Wzrok przykuwają pałace dawnych mocarzy, wśród nich XVIII -wieczny Palazzo Venier dei Leoni, który trafił w ręce ekscentrycznej kolekcjonerki sztuki Peggy Guggenheim. Dziś można tu oglądać prace Picassa, Dalego, Magritte'a, Brâncusiego i Pollocka.

Płyniemy dalej (gondolą lub tramwajem wodnym), mijając gotyckie kolumny, koronkowe fasady, barokowe zdobienia, wreszcie dopływamy do wygiętego w łuk najpiękniejszego w Wenecji mostu Ponte di Rialto z XVI w. Przy okazji warto wiedzieć, że nad tutejszymi kanałami przechodzi aż 416 mostów. Jeśli ucałujecie swoją drugą połówkę pod każdym z nich, macie gwarancję miłości na wieki. Ta wiedza może się przydać zwłaszcza w lutym.

Wcześniej czy później traficie też do najelegantszego salonu Europy (jak mawiał o nim Napoleon), czyli placu św. Marka oraz gotyckiego pałacu Dożów (zwróćcie uwagę na wydrapane w ścianach napisy w celach więziennych). Nie zapomnijcie też wypić prawdziwej włoskiej kawy w Caffè Florian, czyli najstarszej weneckiej kawiarni, która działa tu od 1720 r. Tak, to w niej przesiadywali Charles Dickens i Marcel Proust. A podczas spaceru dobrym towarzyszem będzie tradycyjna wenecka przekąska – cicchetti. To kawałek bagietki lub polenty np. z pastą z dorsza. *Buon Appetito!* ■

1

2

3

1. W tym roku karnawał w Wenecji potrwa do 16 lutego. Chociaż nie będzie zwyczajowych pochodów, odbędzie się m.in. wieczorna parada na wodzie.

This year, the Carnival in Venice will last until February, 16. Although traditional parades won't take place, there will be an evening parade on the water

4

5

4. Teatr operowy Gran Teatro La Fenice.

The Gran Teatro La Fenice opera house.

5. Wenecka wyspa Burano to labirynt uliczek z kolorowymi kamieniczkami i kanałów.

The Venetian island of Burano is a maze of streets and canals.

ENG

"Venice is like eating an entire box of chocolate liqueurs in one go", wrote Truman Capote. And it's hard to disagree with him. Even the greatest malcontents manage to find something here. If you're in Marco Polo's hometown for the first time, a good way to come to grips with it, is to take a cruise down the main waterway, the Grand Canal (the longest of Venice's 170 canals). The palaces of the onetime high and mighty, including the 18th-century Palazzo Venier dei Leoni, which came into the hands of the eccentric American art collector, Peggy Guggenheim, is a feast for the eyes. Works by e.g. Picasso, Dali, Magritte, Brâncusi and Pollock are all exhibited here. As you continue (by gondola or water tram), you pass Gothic columns, lace facades and baroque adornments, and eventually come to the most beautiful arched bridge in Venice, the 16th-century Ponte di Rialto. As many as 416 bridges span the city's canals. If you kiss your other half under each of them, you are guaranteed love forever. This knowledge may come in handy, especially in February. Sooner or later you will also find yourself in the most elegant salon in Europe (as Napoleon used to call it), viz. St. Mark's Square and the Gothic Doge's Palace (pay attention to the inscriptions scratched on the walls in its prison cells). Don't forget to drink real Italian coffee at Caffè Florian. This establishment opened for business in 1720, making it the oldest café in Venice. It was once frequented by Charles Dickens and Marcel Proust. Cicchetti, a traditional Venetian snack, makes a perfect walking companion. It is a piece of e.g. baguette or polenta with cod paste. Buon Appetito! ■

2. Na plaży weneckiej wyspy Lido odpoczywał m.in. Thomas Mann.

Thomas Mann was one of those who enjoyed the beach life on the Venetian Island of Lido.

3. Tradycyjna wenecka przekąska – cicchetti.

Cicchetti – a traditional Venetian snack.

© SHUTTERSTOCK (6), ADOBE STOCK (4), WIKIPEDIA

POLISH AIRLINES LOT
A STAR ALLIANCE MEMBER
Połączenia
Connections
WAW–VCE–WAW
Więcej informacji na
More information on
lot.com
lot.com

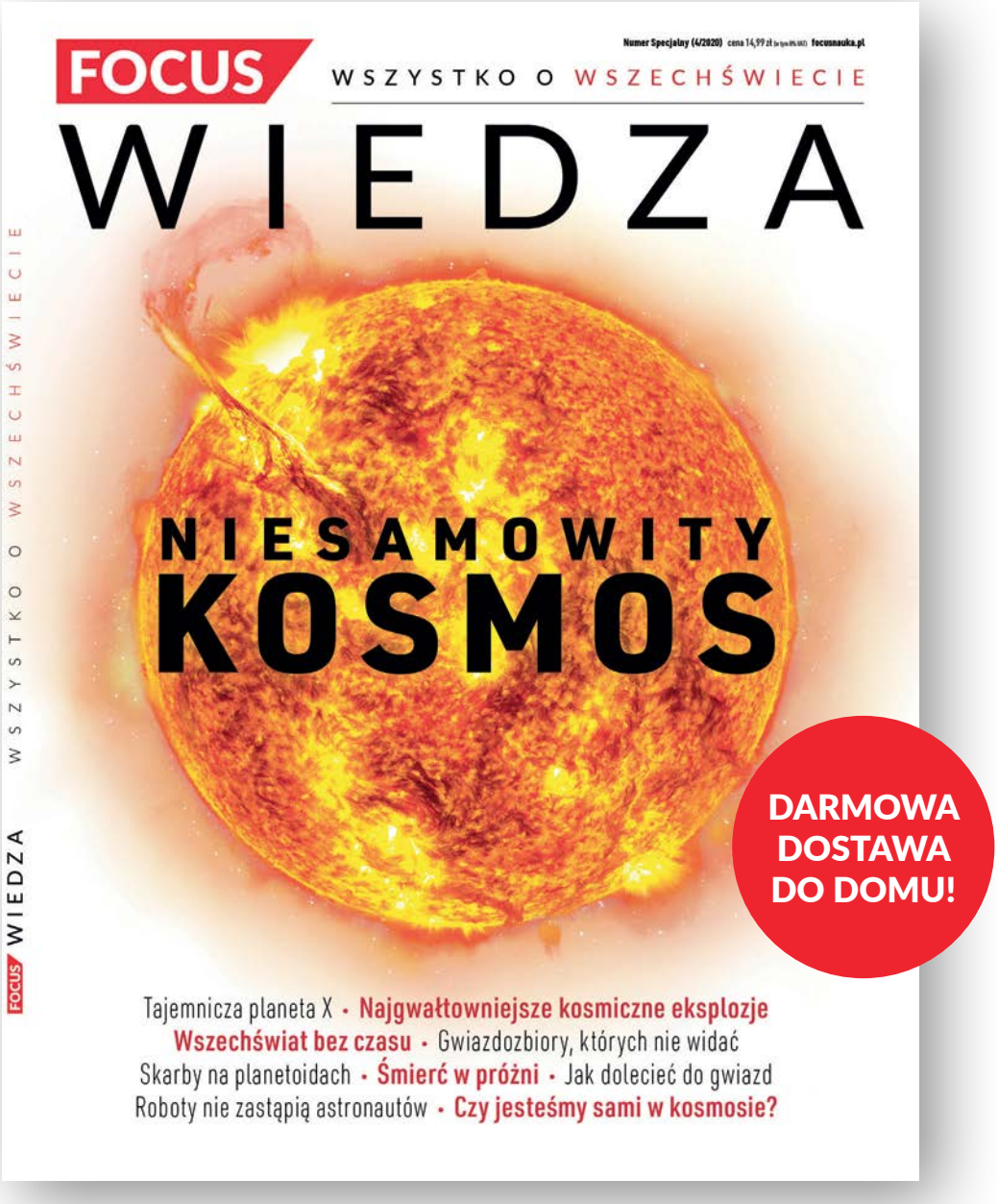

WSZYSTKO
O WSZECHŚWIECIE

Już w sprzedaży!

Dostępny w salonach prasowych i na
kultowy.pl

POD ZŁOCISTĄ KULĄ

UNDER A TROPICAL ORANGE ORB

tekst | by **MICHAŁ GŁOMBIOWSKI**

W pełnym słońca Miami nie opuszcza cię wrażenie, że cały świat masz w zasięgu ręki.

In the **Miami** sun, you cannot help but feel that you have the whole world at your fingertips.

South Beach, czyli kwartał domów wzdłuż szerokiej białej plaży.

South Beach, a residential district lining a broad, white beach.

1

2

P

PL

„Pogodny ranek. Gorący i wilgotny. Słońce dopiero wschodzi, pojawia się zamglona pomarańczowa kula. Nie pracujesz, nie masz żadnych pilnych spotkań, ale masz kogoś fajnego, z kim możesz spędzić czas. Idziesz na plażę, która błyszczy wilgocią zalewającego ją oceanu" – mniej więcej tak Iggy Pop, ojciec chrzestny punka, opisał idealny dzień w Miami. Czytam jego słowa z niedowierzaniem, upewniając się trzy razy, czy to na pewno on jest ich autorem – ten gość znany jest raczej z tarzania się podczas koncertów po potłuczonym szkle i wykrzykiwaniu obscenicznych uwag do słuchaczy. Okazuje się jednak, że ten sielankowy obraz poranka w Miami rzeczywiście nakreślił Iggy. Co więcej, mówił prawdę.

O świcie siedzę na piachu w South Beach, otulony ciszą, rozproszonym porannym światłem, i patrzę na kontury budek ratowników, porzuconych leżaków, kilku łodzi. Nad moją głową przesuwają się mewy. Ich chrapliwe wrzaski są jedynym dźwię-

©CREDITS

1. Takie klasyczne samochody i bary otwarte 24 godz. na dobę to codzienność Miami.

Such classic cars and bars open 24/7 are an indispensable part of what makes up Miami.

2. Miami Music Week. Impreza otwarta w Delano Beach Club.

Miami Music Week; an open party at Delano Beach Club.

kiem poranka. Nigdy nie sądziłem, że South Beach może tak wyglądać i trzeba było dopiero kogoś, kto zna to miejsce dużo lepiej niż jak – akurat padło na Iggy'ego Popa – bym mógł to odkryć.

ŚWIAT FILMOWY

Położona na wschód od śródmieścia wyspa Miami Beach, połączona z lądem samochodowymi estakadami, jest gwiazdą tego miasta. Na jej południowym krańcu ulokowała się dzielnica South Beach, kwartał domów wzdłuż szerokiej białej plaży. Wyobrażając sobie Miami, prawdopodobnie myślicie właśnie o tym miejscu. Wystąpiło ono bowiem w niezliczonej liczbie filmów i seriali (pamiętacie *Policjantów z Miami* z Donem Johnsonem grającym detektywa pomieszkującego na jachcie wraz z oswojonym krokodylem?), teledysków i pocztówek. Nawet jeżeli nigdy tu nie byliście, ten nadmorski pasaż, będący wszechświatem klubów, dyskotek i barów, znacie zapewne całkiem dobrze.

ENG "It's a clear morning. Hot and humid. Not moderate or any of that crap. (...) The sun comes up in a hazy tropical orange orb. And you're not working. You're not on a schedule. And you have no meetings. But you have somebody fun to spend time with. And then you would go to the beach when the sun isn't overhead yet. Because the beach faces east, the sun sparkles on the water." This is how Iggy Pop, the Godfather of punk, described an ideal day in Miami. I read his words in disbelief. I mean, we're dealing here with a guy who's known for rolling in broken glass on stage and shouting obscenities at his audience. Yet, it turns out that this idyllic image of a Miami morning was indeed penned by Iggy. What's more, every word is accurate. I'm sitting on the sand in South Beach at dawn, enveloped in silence and the diffused early morning light. I can discern the contours of lifeguard towers, abandoned beach-chairs, and a few boats. Seagulls pass overhead. Their hoarse shrieks are the only sounds of the morning. I never thought that South Beach could look like this and I

1

2

Palmy, auta o przyciemnianych szybach i najnowsze sportowe bryki, kolorowe drinki i naganiacze próbujący skusić do wejścia do restauracji – to wszystko regularnie pojawia się w amerykańskich filmach, równocześnie będąc tutejszą rzeczywistością.

Jeszcze w latach 80. ubiegłego wieku leżąca w obrębie Miami wyspa była nieco zaniedbanym zakątkiem. Niektóre odcinki serialu *Policjanci z Miami* dzieją się zresztą właśnie tu, a na ekranie można obserwować różnice społeczne. Te czasy to już historia. Na przełomie wieków zaczęli tu napływać specjaliści od branży modowej, a za nimi artyści, projektanci i inwestorzy, skuszeni niskimi czynszami i miejscem pod nową zabudowę. Przez kolejnych kilkadziesiąt lat South Beach przeszło metamorfozę. Dziś jest jedną z najbogatszych i najlepiej prosperujących dzielnic handlowych nie tylko w Miami, ale też w całych Stanach Zjednoczonych.

Ten poranek na plaży jest więc dla mnie zaskoczeniem. Imprezowe, rozedrgane South Beach gdzieś zniknęło, stając się przez chwilę tylko mglistym wspomnieniem tych, którzy śnią teraz w swoich łóżkach o minionej nocy. Pozostał nieskażony żadnym ostrym dźwiękiem pas piachu,

Prawdziwą siłą tego miasta – obok niesamowitych plaż – jest wielokulturowość.

The real strength of the city, however, apart from its beautiful beaches, is its multiculturalism.

needed someone who knew the place much better than I did – and it happened to be Iggy Pop – to help me discover it.

MOVIE WORLD

Miami Beach Island, located east of downtown Miami, and connected to the mainland via trestle bridges is the undisputable star of the city. South Beach, a residential district lining a broad, white beach, lies at its southern end. This is probably what springs to mind when you think of Miami, as it has been featured in countless films, TV series (do you remember Miami Vice with Don Johnson, who played a detective living on a yacht with his pet alligator?), music videos, and on postcards. Even if you have never been

1. Wyczyny rowerzystów na Lummus Park, South Beach.
Acrobatics on a bicycle at Lummus Park, South Beach

2. Jeden z budynków w stylu art déco, których w Miami jest blisko 800.
One of the art déco style buildings; there are about 800 of them in Miami.

gorące wilgotne powietrze napływające znad oceanu i wrażenie, że rzeczywistość sprzyja ci na każdym kroku.

PASTELOWE ART DÉCO

Miejscowi wybierają się na Miami Beach głównie w piątkowe wieczory i w weekendy – mówi mi barman w browarze Veza Sur Brewing Co., do którego zaszedłem, wędrując po lądowej części miasta. – Na co dzień życie toczy się jednak gdzie indziej. Lubię Miami Beach, ale to niesprawiedliwe, że wyspa, będąca przecież tylko fragmentem miasta, stała się jego symbolem. Łatwo to jednak zrozumieć – to miejsce oferuje wszystko, czego poszukują turyści. Świetną plażę, kluby, restauracje, piękne widoki na ocean. Jest czysto, bezpiecznie i zawsze coś się tu dzieje. A nawet jeżeli nie przepadasz za imprezami, przyjedziesz tu po to, by przejść się po dzielnicy willi i domów w stylu art déco.

Miami nie wymyśliło art déco, stworzyło jednak jego własną wersję. Amerykanie nie byliby sobą, gdyby nie zalali tej architektury pastelowymi barwami, świecącymi neonami, wyrazistym dekorowaniem. Wymyślne wieżyczki naśladują kapitańskie mostki, okna zaprojektowano niczym

here, you probably recognise this seaside boulevard, with its many clubs, discotheques and bars. Palm trees, limousines with tinted windows, the latest sports cars, colourful drinks, and restaurant barkers trying to snag customers – all frequent motifs in American movies and an indispensable part of what makes up Miami.

Back in the 1980s, the island was a neglected place, ruled by drug dealers, who were in constant battle with the police. Some Miami Vice episodes were set here, and they portrayed the stark contrast between the lavish lifestyles of wealthy criminals and the grinding poverty of the hoi polloi. Those days are long gone. At the turn of the century, fashion industry specialists started moving in, followed by artists, designers and investors, lured by low rents and the availability of building sites. South Beach has had a complete makeover. Today, it's one of the wealthiest and most prosperous shopping districts of not only Miami, but the USA.

That is why this peaceful morning on the beach takes me by surprise. The bustling South Beach of dedicated partygoers has disappeared. It is nothing more than a dim memory of those dreaming about last night in their sleep. The beach remains untainted by any sharp sounds. I can feel the humid air wafting in

W dzielnicy Little Havana odbywa się Calle Ocho Festival.
Calle Ocho Festival in Little Havana District.

iluminatory, obłe linie domów imitują kadłuby okrętów, a drewniane balustrady balkonów – pokłady statków. W tym mieście jest blisko 800 budynków pamiętających lata 30. i 40., będących kolorowym śladem czasów, gdy kraj był u progu ogromnego skoku gospodarczego. W latach 70. większość z nich stanęła przed groźbą unicestwienia – deweloperskie plany zakładały zburzenie ich i postawienie w ich miejsce hoteli i nowoczesnych osiedli. To, że Miami pozostało największym skupiskiem art déco na świecie, zawdzięczamy wyłącznie miejskim aktywistom, którym udało się powstrzymać zakusy rządzących i inwestorów.

CAŁY ŚWIAT W JEDNYM MIEŚCIE

South Beach to jednak wciąż tylko jedno z obliczy Miami. Władze miasta traktują turystykę poważnie, w ostatnich latach coraz mocniej stawiają jednak na inicjatywy, których głównym odbiorcą mają być mieszkańcy. Zamiast kolejnych ogromnych hoteli i klubów nocnych, coraz częściej pojawiają się kabarety, galerie sztuki, kina i teatry. Swój złoty wiek przeżywa dzielnica Wynwood – mekka artystów. W miejscu ponurych magazynów wyrosły swojskie kawiarnie, małe butiki, wystawy. Najpopularniejszym punktem jest Wynwood Walls. Ciągnące się wzdłuż ulic wysokie mury i ściany posłużyły ściągającym tu z całego świata muralistom za płótno – spod szerokich pędzli i hektolitrów farby wyłoniła się ogromna galeria na otwartym powietrzu.

Miami staje się coraz bardziej dojrzałe, będąc już czymś więcej niż tylko imprezowym sercem

from the ocean and feel the world is right behind me every step of the way.

PASTEL ART DÉCO

"The locals mainly go to Miami Beach on Friday nights and weekends", says a bartender at the Veza Sur Brewing Co., where I pop in while wandering around the mainland. "Day-to-day life goes on somewhere else. I really like Miami Beach, but it's not fair that the island, which is only a small part of the town, has become its symbol."

However, it's not hard to see why. This place has everything a tourist could possibly want – a beautiful beach, clubs, restaurants, and a breathtaking view of the ocean. It's clean and safe, and there is always something happening. And if you don't particularly like partying, you can always walk around the residential area to admire its beautiful villas and Art Deco houses. Miami did not invent the Art Deco style for which it is famous, but it certainly put its own stamp on it. The way those houses are suffused in pastel hues, illuminated by neon signs, and decorated with intricate ornamentation is so quintessentially American. Ornate towers were designed to resemble ships' bridges, windows to imitate their portholes, and wooden balcony railings their decks. Miami has more than 800 buildings reminiscent of the 1930s and '40s. They are a constant reminder of those colourful times when the country was on the verge of rapid economic growth. Most were earmarked for demolition in the '70s. Developers were planning to tear them down and put up hotels and housing estates. Miami owes the fact that it retains the largest concentration of Art Deco architecture in the world to urban activists, who managed to fend off developers and the local authorities.

©ADOBE STOCK (6), ISTOCK (2), SHUTTERSTOCK (2)

POLISH AIRLINES LOT
A STAR ALLIANCE MEMBER
Połączenia
Connections
WAW–MIA–WAW
Więcej informacji na
More information on
lot.com
lot.com

Warta 5 mld dolarów rozbudowa lotniska, ma do 2040 roku zwiększyć liczbę podróżnych do 77 milionów rocznie.

The reconstruction of the airport is expected to cost 5 billion USD and handle 77 million passengers per annum by 2040.

Ameryki oraz skupiskiem rezydencji światowych sław. Nawet warta 5 mld dol. rozbudowa lotniska, mająca do 2040 r. zwiększyć liczbę podróżnych do 77 mln rocznie, a ilość przewożonych ładunków do 4 mln ton.

Prawdziwą siłą tego miasta – obok niesamowitych plaż – jest jednak wielokulturowość. By ją odczuć, trzeba na chwilę porzucić Miami Beach i oddalić się od wybrzeża. Najbardziej znaną enklawą społeczności napływowej jest Little Havana – druga ojczyzna Kubańczyków – nie mniej ważne są jednak Little Haiti, Little Venezuela, a nawet Little Moscow. Wędrując przez to miasto – co dla piechura jest trudne, Miami bowiem stworzone zostało z myślą o samochodach – przemierzam kolorowe dzielnice, w których angielski rozbrzmiewa sporadycznie. To fascynująca podróż przez pół świata – możesz wyruszyć przez Karaiby i całą Amerykę Łacińską, Europę i Afrykę, by wrócić w końcu do typowo amerykańskiego miasta, tak dobrze znanego nam z filmów i książek. Wszystko to oddalone jest tu o kilka kroków i dostępne w zasięgu ręki – wystarczy tylko ruszyć przed siebie. ■

THE WHOLE WORLD IN ONE CITY

South Beach is just one of the many faces of Miami. However, while the city authorities have always attended to the needs of the tourist industry, they have recently been placing increasing emphasis on initiatives to foster local communities. New art galleries, cabarets, cinemas and theatres – and not just gigantic hotels and night clubs – are popping up all over the city. This is a golden age for Wynwood – the city's artistic precinct. Gloomy warehouses have been replaced with cosy cafes, small boutiques and exhibition halls. Wynwood Walls is the district's most popular landmark. Tall walls lining the streets serve as a canvas for mural artists from all over the world – it's as if an open-air art gallery has emerged from under brushes and tonnes of paint. Miami has matured. It's now much more than an American entertainment centre or a reservation for celebrities. The reconstruction of the airport is expected to cost 5 billion USD and prepare the airport to handle 77 million passengers and up to 4 million tonnes of cargo per annum by 2040.

The real strength of the city, however, apart from its beautiful beaches, is its multiculturalism. To get a sense of this, you have to leave the beach behind. Little Havana, home to Cuban émigrés, is the city's best-known immigrant enclave, but there is also a Little Haiti, a Little Venezuela, and even a Little Moscow. While wandering through the city, which is by no mean feat in a city designed for cars, I visit colourful districts where English is only heard occasionally. It's a fascinating journey halfway around the world – you can travel to the Caribbean, Latin America, Europe and Africa before returning to this typically American city familiar from films and books. It's all at your fingertips – you just need to start moving forward. ■

MIAMI INTERNATIONAL AIRPORT

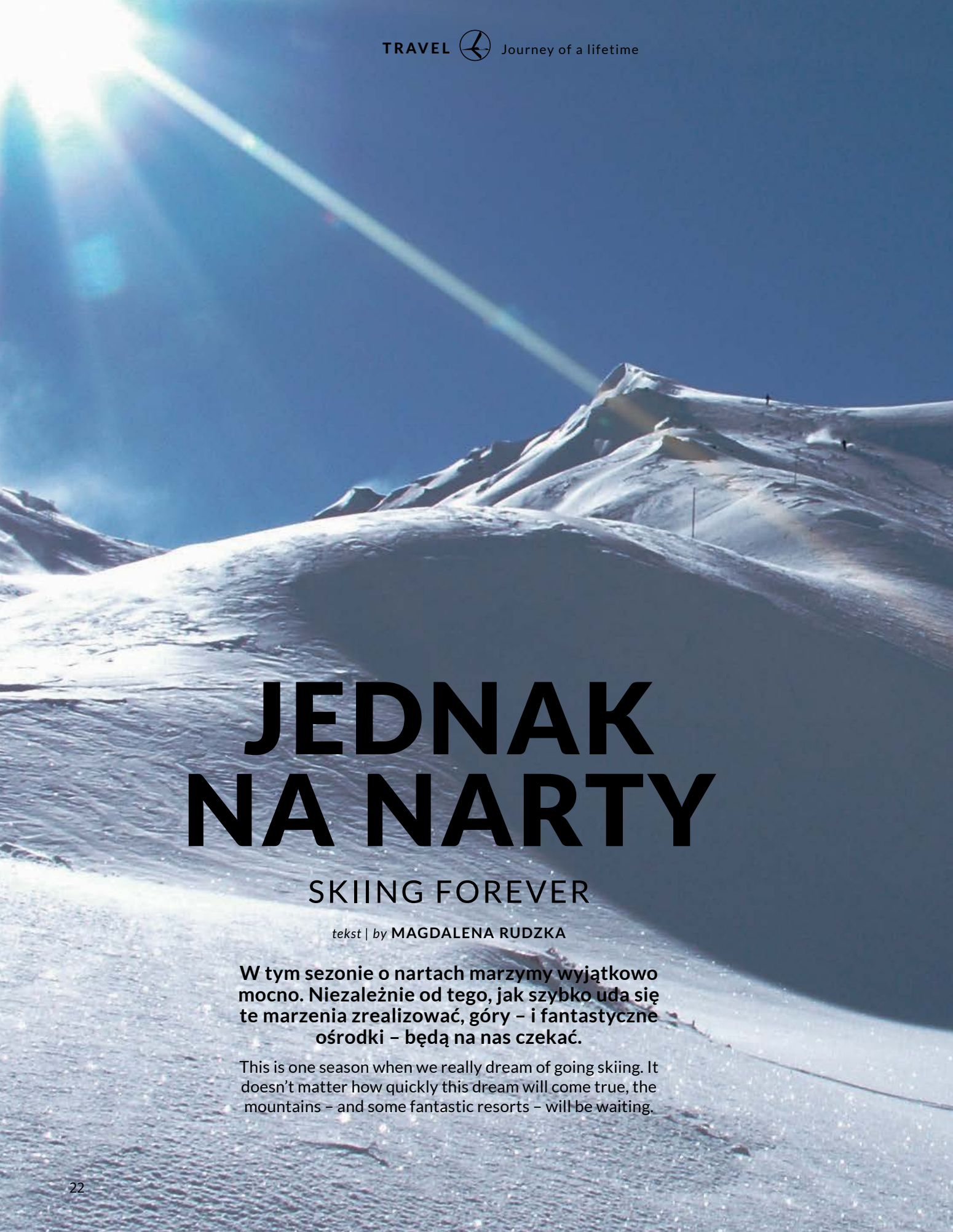

JEDNAK NA NARTY

SKIING FOREVER

tekst | by **MAGDALENA RUDZKA**

W tym sezonie o nartach marzymy wyjątkowo mocno. Niezależnie od tego, jak szybko uda się te marzenia zrealizować, góry – i fantastyczne ośrodki – będą na nas czekać.

This is one season when we really dream of going skiing. It doesn't matter how quickly this dream will come true, the mountains – and some fantastic resorts – will be waiting.

Na ogromnych terenach wokół La Plagne można jeździć też poza trasami.

You can also ski off-piste in the vast terrains around La Plagne.

3

4

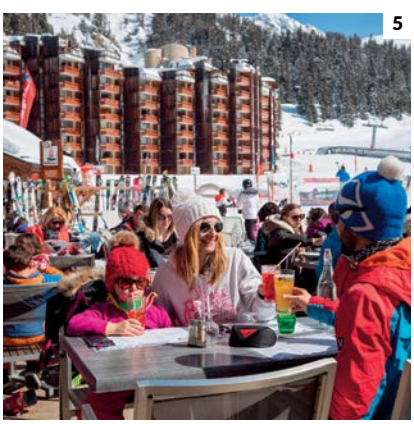
5

1 2

1. Najniższe partie La Plagne widziane z Plagne Centre.

The lowest parts of La Plagne seen from the Plagne Centre.

2. W La Plagne często można zjechać na nartach do samych drzwi hotelu.

In La Plagne, you can often ski right to your hotel door.

3. Strome trasy w okolicach szczytu Les Verdons.

Steep routes around the summit of Les Verdons.

4. Komfortowy namiot do wynajęcia – jedna z opcji noclegowych.

A comfortable tent for rent - one of the accommodation options.

5. Na francuskich stokach można zawsze świetnie zjeść.

You can always eat well on French slopes.

LA PLAGNE

PL

FRANCUSKI ROZMACH

La Plagne to kompleks aż 11 mikroośrodków pobudowanych od doliny, coraz wyżej, aż do wysokości 2,1 tys. m. Zależnie od upodobań można wybrać lokalizację niższą, bardziej przytulną, tradycyjną i otoczoną lasem – lub powyżej granicy drzew, z prawdziwie górską atmosferą i pogodą. Najwyższym punktem jest lodowiec Bellecôte , na wysokości 3,4 tys. m, pocięty trasami biegnącymi niewiele niżej. Warto przeznaczyć jeden dzień na wizytę w pobliskim Les Arcs. Oba ośrodki tworzą region Paradiski i są połączone gigantyczną kolejką linową Vanoise Express. To prawdziwy dom na linach – kolejka ma dwa poziomy, zabiera ponad 200 osób i pokonuje prawie 2 km nad doliną. Jest największa na świecie. W Les Arcs można zobaczyć trasę służącą do bicia rekordów prędkości na nartach. Osiągano tu ok. 250 km/h. Wielką zaletą La Plagne jest obfitość tras dla początkujących i średnio zaawansowanych, wcale nie taka oczywista we Francji. Wybierając trasę czarną, zawsze warto pamiętać, że Francuzi tym kolorem oznaczają miejsca naprawdę trudne, często nieratrakowane i z bardzo stromymi fragmentami.

ENG

FRENCH FLAMBOYANT STYLE

La Plagne is a complex of 11 ski micro-resorts, some of which are located in the valley, and some as high up the mountains as 2,100 m. Depending on your preferences, you can choose a lower, more cosy, traditional and forested location or one above the forest canopy, with a truly mountain atmosphere and weather. The highest point is the Bellecôte glacier, which has an altitude of 3,400 m. The ski routes are located only a little lower. It's worth spending a day visiting nearby Les Arcs. The two resorts forming the Paradiski ski area are connected by the gigantic Vanoise Express. This double-decker cable car is a veritable house on ropes. It takes more than 200 people and travels almost 2 km above the valley. It is the largest cable car in the world. In Les Arcs, there's a route, which is used to break ski speed records. Speeds of around 250 km/h have been clocked here. The great advantage of La Plagne is the abundance of routes for beginners and intermediate skiers, as these are not all that common in France. When choosing a black route, it is always worth remembering that with this colour, the French mark routes which are really difficult, often not groomed and with very steep fragments.

SCHLADMING-DACHSTEIN

PL

AUSTRIACKI KLASYK

Tereny wokół Schladming i lodowca Dachstein są znane każdemu fanowi sportów zimowych. W Schladming na trasie Planai odbywa się niezwykle popularny nocny slalom Pucharu Świata, a Ramsau u stóp Dachsteina to z kolei mekka narciarstwa biegowego. Na samym lodowcu od lat trenuje polska mistrzyni olimpijska Justyna Kowalczyk. Cały ten region to Ski Amadé, a jesteśmy na ziemi salzburskiej i zahaczamy o Styrię. Ogromną jego zaletą jest względnie niewielka odległość z Polski (ok. 1 tys. km) i prosty dojazd. Ski Amadé obejmuje 28 ośrodków. Okolice Schladming – siedem. Na tak olbrzymim terenie łatwo o luz i przytulny wiejski klimat, z niewielkimi restauracjami w tradycyjnych drewnianych chałupach, przycupniętymi przy stokach. Gdzieniegdzie przekraczamy na nartach wąskie, lokalne drogi – mieszkańcy są do tego przyzwyczajeni. Nie znaczy to, że nie da rady inaczej – w Schladming można beztrosko spędzić czas w największym klubie après-ski w Europie: 5-piętrowym Hohenhaus Tenne, tuż przy stacji kolejki Planai. Na telefon warto ściągnąć rewelacyjną trójwymiarową mapę całego Ski Amadé.

ENG

AUSTRIAN CLASSIC

The area around Schladming and the Dachstein Glacier is known to every winter sports fan. In Schladming, the popular World Cup night slalom takes place on the Planai route, and Ramsau at the foot of Dachstein is the Mecca of cross-country skiing. Polish Olympic champion Justyna Kowalczyk has trained on this glacier for years. The whole region is Ski Amade, and we are in Salzburgerland (we take the opportunity to visit neighbouring Styria). The great advantage of Ski Amade is the relatively short distance from Poland (approx. 1000 km) and easy access. It includes 28 resorts, and the Schladming region seven. In such an extensive area, it is easy to find somewhere to relax and enjoy a cosy, rural atmosphere, with small restaurants in traditional wooden huts, perched on the slopes. Here and there, you cross narrow roads on skis - the locals are used to it. However, you can also spend your time in an entirely different way. In Schladming, you can wind down in the largest après-ski club in Europe – the 5-storey Hohenhaus Tenne, right next to the Planai cable car station. It's worth downloading the sensational, three-dimensional map of the entire Ski Amade to your phone.

1. Most widokowy na Dachsteinie.

The Dachstein Skywalk rope bridge.

2. Kameralny stok gdzieś w okolicach Schladming.

A low-key slope somewhere near Schladming.

3. Łatwo tu o nocleg w rustykalnym domku do wynajęcia.

A rustic cottage is easily available for rent here.

4. Z kolejki na Dachstein świetnie widać ogromne tereny narciarskie wokół Schladming.

From the cable car on Dachstein, you can clearly see the huge ski areas around Schladming.

5. U stóp Dachsteinu leży kultowe dla biegaczy narciarskich Ramsau.

At the foot of Dachstein lies iconic Ramsau, a paradise for cross-country skiers.

3

4

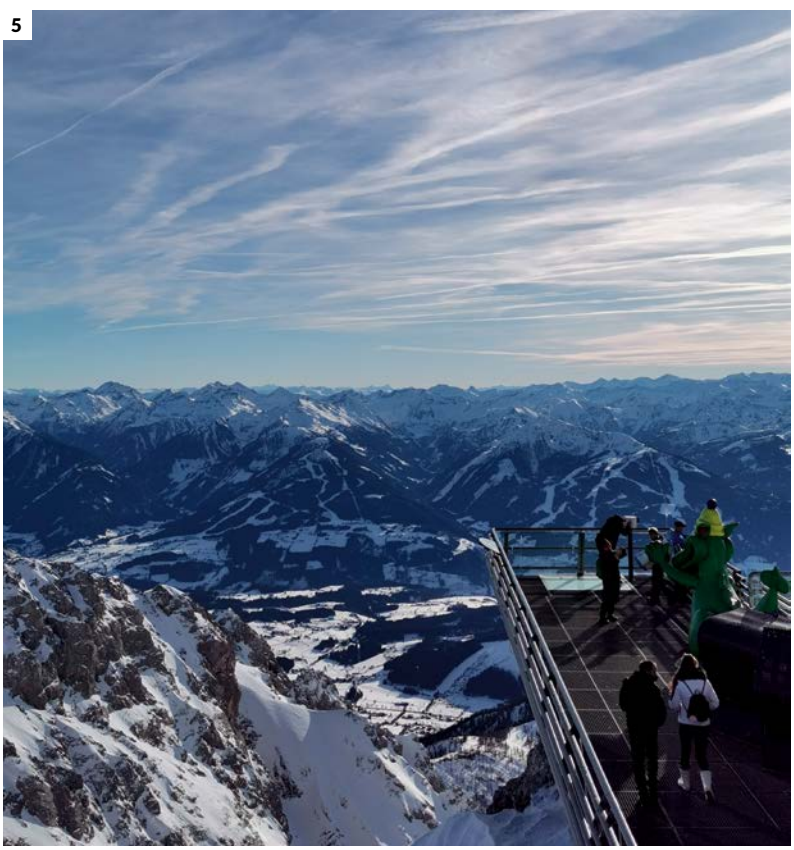
5

3

4

5

1 2

1. Trasa Sella Ronda w okolicy Canazei.

Sella Ronda route near Canazei.

2. Selva mimo swojej sławy wciąż pozostaje piękną górską wioską. Despite its fame, Selva still remains a beautiful mountain village.

3. Okolice Val Gardeny gwarantują słoneczną pogodę nawet zimą.

Val Gardena guarantees sunny weather, even in winter.

4. Włosi bardzo dbają o zachowanie tradycyjnej górskiej architektury.

Italians take great care to preserve the traditional mountain architecture.

5. Instruktor narciarski to po włosku *maestro di sci*.

"Maestro di sci" is Italian for a ski instructor.

VAL GARDENA

PL

DOLCE VITA!

Dolina Gardena to kwintesencja wszystkiego, co w nartach we Włoszech najlepsze. Do gigantycznego terenu na śniegowe szaleństwo po jej obu stronach mamy dostęp z trzech miasteczek: Ortisei, Santa Cristina i najsłynniejszego Selva di Val Gardena. A pamiętajmy, że jesteśmy w Dolomitach – być może najbardziej spektakularnych górach Europy. Widoki są tu tak piękne, że czasem po prostu trzeba się zatrzymać i podziwiać. Dolinę zamyka masyw Sella, wokół którego poprowadzono jedną z największych narciarskich atrakcji całych Włoch: karuzelę Sella Ronda. Na jej objechanie (w dowolną stronę) trzeba poświęcić większość dnia – to 28 km tras i 4,5 tys. m przewyższeń. Przed wyruszeniem warto sprawdzić pogodę, by nie utknąć na którejś z przełęczy. W Selvie co roku, od 50 już lat, odbywa się zjazd narciarskiego Pucharu Świata, na klasycznej trasie Saslong. Rejon Alpe di Siusi, oprócz tras zjazdowych, oferuje też doskonałe trasy biegowe – co roku trenuje tu wiele drużyn, w tym norweska. Do Ortisei można zjechać najdłuższą trasą w całym Tyrolu Południowym: 10-kilometrową La Longia, pokonując prawie 1,3 tys. m przewyższenia.

ENG

LA DOLCE VITA!

The Gardena Valley is the quintessence of skiing in Italy. It covers an enormous area that is just perfect for letting go in the snow on both sides from three towns - Ortisei, Santa Cristina, and – the most famous – Selva di Val Gardena. And remember that we are in the Dolomites - perhaps the most spectacular mountains in Europe. The views are so beautiful that sometimes you feel like you simply have to stop and admire them. The valley is closed by the Sella massif, around which, one of the greatest ski attractions in all of Italy has been built - the Sella Ronda carousel. You need almost an entire day to go around it - it's 28 km of slopes and 4500m of elevations. Before you set off, it's worth checking the weather so that you don't get stuck on one of the passes. Selva has been hosting the annual Ski World Cup on the classic Saslong route for 50 years. The Alpe di Siusi area, in addition to downhill runs, also offers excellent cross-country trails - many teams train here every year, including the Norwegian one. You can go down to Ortisei on the longest slope in all of South Tyrol - the 10-km La Longia, climbing an almost 1,300 metre elevation.

1

2

3

ZERMATT

PL

W SZWAJCARII WŚRÓD CZTEROTYSIĘCZNIKÓW

Dla każdego, kto ceni nie tylko infrastrukturę, liczbę i długość tras – ale i otaczającą przyrodę oraz wspaniałe widoki, Zermatt to wielkie przeżycie. Miasteczko otoczone jest przez kilkanaście czterotysięczników, z masywem Monte Rosa (drugim co do wysokości szczytem zachodniej Europy) na czele. Prawdziwą gwiazdą jest tu jednak Matterhorn uważany za jedną z najpiękniejszych gór świata. Jego regularna piramida dominuje nad całym terenem narciarskim, który jest olbrzymi. Zermatt to 320 km tras ekscytujących nie tylko widokami, ale i wysokością. Tylko tutaj możemy szusować na wysokości ponad 3,8 tys. m – w rejonie Matterhorn Glacier Paradise zbudowano najwyżej położony wyciąg w Europie – orczyk Gobba di Rollin. Z górnej stacji kolejki na Klein Matterhorn, samej w sobie będącej arcydziełem inżynierii, mamy niesamowitą panoramę Alp, z Mont Blanc na czele.
Na takich wysokościach śniegu oczywiście nie brakuje, ale mimo to w Zermatcie jest ponad tysiąc armatek śnieżnych. Jakby tego było mało, kurort jest połączony z włoską Cervinią – można więc jeździć po obu stronach granicy.

ENG

IN SWITZERLAND, AMONG THE FOUR-THOUSANDERS

For anyone who appreciates not only the infrastructure, and the number and length of routes, but also the surrounding nature and wonderful views, Zermatt is a great experience. The town is surrounded by a dozen or so four-thousanders, with the Monte Rosa massif (the second highest peak in Western Europe) at the fore. The real star here, however, is the Matterhorn, considered to be one of the most beautiful mountains in the world. Its regular pyramidal shape dominates the entire ski area, which is vast. Zermatt offers 320 km of exciting routes with stunning views and high altitudes. This is the only place where you can ski above 3800 m. The highest ski-tow in Europe - the Gobba di Rolin – is in the Matterhorn Glacier area. From the top station of the cable car on Klein Matterhorn, an engineering masterpiece in itself, we have an amazing panorama of the Alps, with Mont Blanc at the fore. Of course, there is plenty of snow at these heights, but there are still over a thousand snow cannons in Zermatt. As if that was not enough, the resort is connected to the Italian Cervinia - so you can ski on both sides of the border.

1. W Zermatcie można poruszać się tylko pojazdami elektrycznymi.

Only electric vehicles are allowed in Zermatt.

2. Najlepszy widok na Matterhorn jest na górnej stacji kolejki Gornergrat.

The best view of Matterhorn is at the top station of the Gornergrat cable car.

3. Jeżdżąc w Zermatcie, można przy okazji obejrzeć pięć lodowców.

While skiing in Zermatt you can see 5 glaciers.

4. Najbliżej Matterhornu jesteśmy, zjeżdżając z przełęczy Theodul.

We are closest to Matterhorn when skiing down the Theodul Pass.

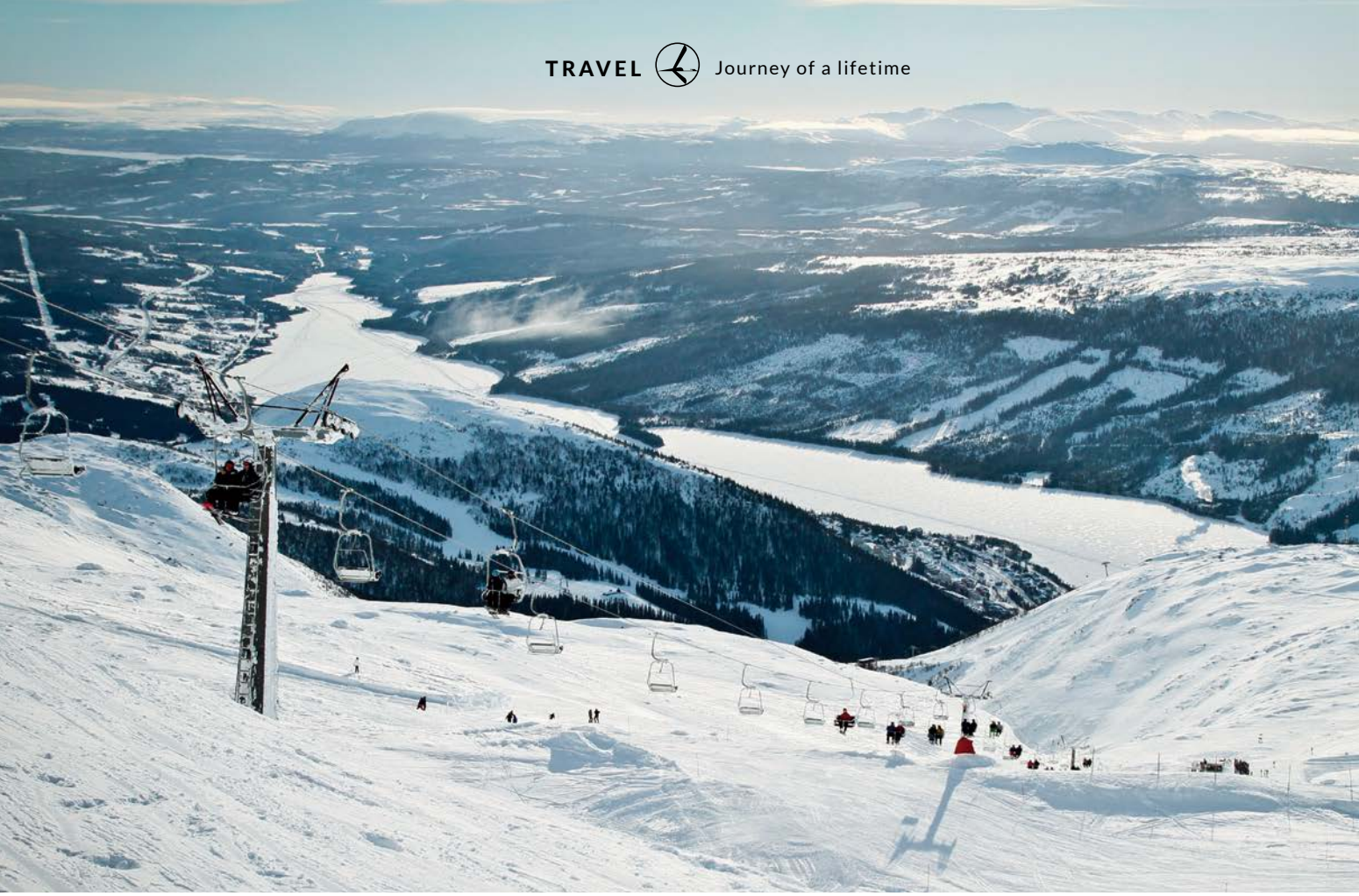

3

4

5

1 2

1. Jezioro Åresjön widać prawie z każdego zakątka Åre.

Lake Åresjön can be seen from almost every corner of Åre.

2. Turystyka w Åre rozkwitła wraz z budową linii kolejowej Östersund –Trondheim.

Tourism in Åre flourished with the construction of the Östersund-Trondheim railway.

3. Mimo niewielkiej wysokości w Åre nie brakuje wymagających tras.

Despite the low altitude, Åre has plenty of demanding routes.

4. Åre liczy tylko ok. 3 tys. stałych mieszkańców.

Åre has only about 3,000 permanent residents.

5. Zabytkowa kolejka z 1908 r. wciąż działa.

The historic railway from 1908 is still operational.

©ADOBE STOCK (7), SHUTTERSTOCK (7), M.P. (6), MAGDALENA RUDZKA

ÅRE

PL

PRAWDZIWA PÓŁNOC

Najsłynniejszy szwedzki kurort narciarski leży aż 1,3 tys. km na północ od Warszawy – i to położenie gwarantuje, że śniegu (i mrozu!) na pewno nie zabraknie. Åre to małe, pełne charakterystycznych czerwonych drewnianych domków miasteczko posiadające latem ledwie 1,2 tys. mieszkańców. Jednak zimą zamienia się w prawdziwy narciarski kombinat, w którym co roku rozgrywane są jakieś zawody alpejskiego Pucharu Świata. Wokół góry Åreskutan rozciąga się 112 tras o łącznej długości 91 km i wszystkich możliwych poziomach trudności. Z tras możemy podziwiać bezkresne, skute lodem i śniegiem przestrzenie, prawie nigdy nie tracąc z oczu zamarzniętego jeziora Åresjön rozciągającego się u stóp miasteczka. Momentami narciarz może mieć wrażenie, że za chwilę do tego jeziora wjedzie. Wysokości nad poziomem morza mogą być trochę mylące dla przyzwyczajonych do alpejskich standardów – Åreskutan ma zaledwie 1420 m, a najniżej położona trasa – 390 m. Jednak uwierzcie, zima jest tam solidna i trwa od listopada do maja – w końcu to tylko 350 km od koła podbiegunowego. Åre to świetne miejsce, by zakochać się w skandynawskiej Północy.

ENG

THE REAL NORTH

Sweden's most famous ski resort is located 1300 km north of Warsaw – and this location guarantees a plentitude of snow (and frost!). Åre is a small town full of characteristic red wooden houses, with barely 1200 inhabitants in summer. However, in winter it turns into a ski resort, which hosts some kind of Alpine World Cup competition every year. There are 112 routes around Mount Åreskutan, with routes that total 91 km in length and cover every level of difficulty, and from where you can look out over endless space covered with ice and snow, while almost never losing sight of the frozen Lake Åresjön, which stretches out at the foot of the town. The skier may sometimes feel as if they are about to land in the lake. The altitudes can be a bit confusing for those accustomed to Alpine standards - Åreskutan is only 1,420 m, and the lowest route is 390 m. But believe me, winter is really harsh here, and it lasts from November to May - after all, it's only 350 km from the Arctic Circle. Åre is a great place to fall in love with the Scandinavian North.

Składająca się z 19 miast i zamieszkana przez ponad 2 mln ludzi górnośląska konurbacja gości w swoich granicach jeden z największych parków Europy. Bujnie rozkwitający właśnie Park Śląski to miejsce, które po prostu trzeba na Śląsku zobaczyć.

Consisting of 19 cities and inhabited by over 2 million people, the Upper Silesian conurbation has one of the largest parks in Europe within its borders. The blooming Silesian Park is a place that you simply must see.

ZIELONE PŁUCA DOLNEGO ŚLĄSKA

GREEN LUNGS OF UPPER SILESIA

tekst | by **MAGDALENA RUDZKA**

Duży Staw to jeden z kilku zbiorników wodnych na terenie Parku Śląskiego.

Duży Pond is one of several water reservoirs in The Silesian Park.

PL

Park Śląski leży na pograniczu Siemianowic Śląskich, Chorzowa i Katowic. Zajmuje aż 535 ha, z czego 250 ha to tereny leśne, a 100 ha pielęgnowane stale powierzchnie parkowe. Jest jednym z największych parków śródmiejskich w Europie. Stawy, sadzawki, strumyki, las oraz rozległe łąki są ostoją dla dzikiej fauny, która żyje tu w nietypowym sąsiedztwie z mieszkańcami Śląskiego Ogrodu Zoologicznego. Można tu spotkać 70 gatunków ptaków oraz dziki, sarny, lisy i zające. Cały ten teren był kiedyś poprzemysłowym nieużytkiem. Decyzję o jego przekształceniu w olbrzymi park podjęto w 1950 r. z inicjatywy Jerzego Ziętka, ówczesnego wojewody katowickiego. Wiele prac wykonano w czynie społecznym.

NIE TYLKO PARK

Określenie „park" nie do końca oddaje różnorodność tego założenia. Jest tu kilkadziesiąt obiektów i atrakcji umożliwiających spędzanie czasu na różne sposoby. Obok najbardziej znanych: zoo, stadionu, planetarium i skansenu, znajdziemy przystań i kąpielisko, wesołe miasteczko Legendia (najstarszy park rozrywki w Polsce), kolejkę linową Elka i trudną do policzenia ilość kawiarenek i barów. Można przejechać kolejką wąskotorową, skorzystać z parku linowego i zagrać w bule. Na ścieżce dendrologicznej zapoznamy się z 40 rzadkimi gatunkami drzew. Psy są mile widziane – na smyczy – w całym Parku.

Rzeźba *Żyrafa* ma ponad 16 m wysokości.

The sculpture "Giraffe" is over 16 meters high.

ENG

The Silesian Park is located on the border of Siemianowice Slaskie, Chorzow and Katowice and covers 535 ha, of which 250 are forested and 100 are permanently maintained park areas. It is one of the largest central city parks in Europe. Ponds, pools, streams, forests and vast meadows are a refuge for the wild fauna that live in this unusual neighbourhood with the inhabitants of the Silesian Zoological Garden. You can meet 70 species of birds here, as well as wild boars, deer, foxes and hares. The whole area used to

NA SPOTKANIE Z ŻYRAFĄ

Śląski Ogród Zoologiczny ma ponad 47 ha – jest trzecim co do wielkości zoo w Polsce. Podobne tereny mają tylko ogrody w Gdańsku i Poznaniu. Można tu zobaczyć m.in. niewystępujące już w naturze oryksy szablorogie i jelenie milu. Dumą ogrodu jest też zagrożona wyginięciem pantera śnieżna. W sumie zoo opiekuje się ponad 300 gatunkami zwierząt. Na zwiedzanie najlepiej przeznaczyć cały dzień – czekają kilometry alejek i ogromne wybiegi np. żyraf czy słoni. Elementem świetnie wpisującym się w artystyczny charakter Parku Śląskiego

Kolejka linowa Elka została gruntownie odnowiona w 2013 roku. Jednocześnie kolejką może podróżować 240 pasażerów.

The "Elka" cable car was completely renovated in 2013. It can take 240 passangers at the same time.

jest Kotlina Dinozaurów, czyli zespół 16 realistycznych betonowych rzeźb. Przedstawiają gatunki dinozaurów odkopane na pustyni Gobi przez polskich paleontologów pod koniec lat 60. Kotlina powstała w 1975 r.

KRAINA RÓŻ

Różnorodność zieleni w Parku można podziwiać też w specjalistycznych ogrodach: bylinowym i rosarium. Na ten rok zapowiedziano otwarcie jeszcze jednego: ogrodu japońskiego. Rosarium działa od 1968 r. i jest jednym z większych w Europie. Posadzono tu ok. 300 odmian róż – łącznie kilka tysięcy krzewów. W ogrodzie bylinowym rosną rośliny wieloletnie, powstał na początku lat 60., by zmniejszyć nakład pracy przy rocznych kwietnikach, których w Parku jest mnóstwo. W ogrodzie japońskim znajdzie się m.in. sad wiśniowy, wodospad i żwirowy ogród zen.

GDZIE CZAS SIĘ ZATRZYMAŁ

Katalogu aktywności pod gołym niebem dopełnia skansen. A konkretnie Muzeum Górnośląski Park Etnograficzny. Jeśli komuś mało lasów, parku, dzików i saren w środku aglomeracji – może też znaleźć się na wsi. W muzeum stoi prawie 70 obiektów wiejskiej i małomiasteczkowej architektury Śląska: chałupy, stodoły, spichlerze, studnie, karczma, kapliczki i kościoły. Na 22 hektarach można spędzić cały dzień. Skansen jest nie tylko atrakcją dla zwiedzających, ale i ważnym ośrodkiem naukowym. Jest częścią Szlaku Architektury Drewnianej Województwa Śląskiego. Zaledwie dwa miesiące temu zamieszkały w nim dwa konie rasy śląskiej: klacz Barcelona i wałach Pirat.

Oprócz lwów i irbisa w chorzowskim zoo można zobaczyć inne wielkie koty: gepardy, tygrysy i pumy.

Apart from the lion and the snow leopard, in Chorzow zoo you can see other big cats: the cheetah, the tiger and the puma.

be a post-industrial wasteland. The decision to transform it into a huge park was made in 1950 on the initiative of Jerzy Ziętek, the then voivode of Katowice. Much of the work was done as part of community service.

NOT ONLY A PARK

The term "park" does not do justice to the diversity of this place. There are dozens of facilities and attractions here that allow you to spend time in a variety of ways. Apart from the most famous ones: the zoo, the stadium, the planetarium and the open-air museum, there is a marina and a swimming pool, the "Legendia" amusement park (the oldest amusement park in Poland), the "Elka" cable car and any number of cafes and bars. You can ride the narrow-gauge railway, enjoy the rope park and play boules. On the dendrological path, you can get acquainted with 40 rare species of trees. Dogs are welcome - on a leash - throughout the park, and they can enjoy themselves in a specially designated dog area.

MEETING THE GIRAFFE

The Silesian Zoological Garden covers over 47 hectares - it is the third largest zoo in Poland. Only the Gdansk and Poznan zoos are comparable in size. You can see the scimitar-horned oryx and the milu deer, which no longer live in the wild. The pride of the garden is the endangered snow leopard. In total, the zoo takes care of over 300 species of animals. It is best to devote a whole day to visiting this place - there are several kilometres of walkways and huge enclosures for e.g. giraffes and elephants. An element that fits perfectly into the artistic nature of the Silesian Park is the Dinosaur Valley, i.e. a set of 16 realistic concrete sculptures. They show dinosaur species unearthed in the Gobi Desert by Polish paleontologists in the late 1960s. The valley was created in 1975.

THE VALLEY OF ROSES

The variety of greenery in the Park is also on display in specialized gardens, e.g. a perennial garden and a rosarium. A Japanese garden, is due to open this year. The rosarium has been operating since 1968 and is one of the largest in Europe. Some 300 varieties of roses have been planted here - several thousand shrubs in total. The perennial garden was established in the early 1960s to reduce the amount of work with the annual flower beds, which are abundant in the Park. The Japanese garden will include a cherry orchard, a waterfall and a pebble Zen garden.

Otwarcie unowocześnionego Planetarium planowane jest na drugą połowę tego roku.

The opening of the modernized Planetarium is planned for the second half of this year.

Parkowy skansen to nie tylko muzeum, ale i tętniące życiem miejsce imprez oraz koncertów.

The open-air museum is not only a scientific centre, but also a lively place for events and concerts.

Na zdjęciu: tyczkarz Piotr Lisek podczas zawodów na Stadionie Śląskim.

In the photo: Piotr Lisek, a pole-vaulter, during a competition at the Silesian Stadium.

KOCIOŁ CZAROWNIC

Od otwarcia w 1956 r. zdołał zostać jednym z najbardziej rozpoznawalnych obiektów sportowych w kraju. Był też największy w Polsce. Odbyły się tu niezliczone mecze piłki nożnej, koncerty, mityngi lekkoatletyczne, zawody żużlowe. W 1973 r., po wygranym meczu piłkarskim Polski z Anglią, brytyjskie media nadały mu przydomek Kocioł Czarownic. We wczesnych latach 90. stał się kulturalnym oknem na świat – to tu najczęściej organizowano koncerty światowych gwiazd, np. Rolling Stonesów. Ślązacy są z niego dumni i uważają za część lokalnej tożsamości. W 2017 r. otwarto go ponownie, po gruntownym remoncie. Dziś jest supernowoczesny i może pomieścić nawet 85 tys. ludzi. W tym roku obchodzi swoje 65-lecie.

BLIŻEJ GWIAZD

Kopuła Planetarium Śląskiego kiedyś widniała na znaczkach pocztowych jako jedna z największych polskich atrakcji. Planetarium jest najstarsze w Polsce, działa od 1955 r. Projekt, jak na ówczesne czasy, był wizjonerski. Pod 23-metrową kopułą

WHERE TIME STANDS STILL

The open-air activity catalogue is completed by an open-air museum. More specifically, the Upper Silesian Ethnographic Park. If you can't get your fill of forests, parks, wild boars and deer in the middle of the agglomeration, you can also visit the country here. The museum houses almost 70 objects of rural and small-town Silesian architecture – cottages, barns, granaries, wells, an inn, chapels and churches. You can spend a whole day on these 22 hectares. The open-air museum is not only an attraction for visitors, but also an important scientific centre. It is part of the Wooden Architecture Trail of the Silesian Voivodeship. Two Silesian horses moved in a couple of months ago – a mare named Barcelona and a gelding called Pirat.

THE WITCHES' CAULDRON

Since its opening in 1956, it has managed to become one of the most recognizable sports facilities in the country. It used to be the largest in the country as well. Countless football matches, concerts, athletics events, and spe-

Stadion Śląski to jedna z najlepszych aren lekkoatletycznych w Polsce.

The Silesian Stadium is one of the best athletics arenas in Poland.

edway competitions have been held here. In 1973, after Poland won a football game against England, the British media nicknamed it "The Witches' Cauldron". In the early 90's, it became a cultural "window to the world" - international stars, such as the Rolling Stones, most often performed here. Silesians are proud of it and consider it part of their identity. In 2017, it was reopened after a complete renovation. It is now ultra-modern and can accommodate up to 85,000 people. This year it's celebrating its 65th anniversary.

CLOSER TO THE STARS

The dome of the Silesian Planetarium once appeared on postage stamps as one of Poland's greatest attractions. The planetarium is the oldest in Poland and has been operating since 1955. The project, at that time, was visionary: 400 people could sit under the 23-m. dome. The sky image was projected by a gigantic

W Parku przez cały rok odbywa się mnóstwo wydarzeń kulturalnych.

Many cultural events take place in the Park throughout the year.

Hala wystawowa Kapelusz to jeden z najciekawszych budynków w Parku.

The "Hat" exhibition hall is one of the most interesting buildings in the Park.

mogło zasiąść 400 osób. Obraz nieba rzutował gigantyczny 2-tonowy projektor firmy Zeiss, na ekran o łącznej powierzchni tysiąca metrów kwadratowych. Przy planetarium powstało też obserwatorium astronomiczne i stacja sejsmologiczna. W tej chwili planetarium przechodzi gruntowną modernizację i już w tym roku stanie się jednym z najnowocześniejszych tego typu obiektów na świecie, a wysłużony projektor zostanie wyeksponowany na wystawie.

GALERIA RZEŹBY ŚLĄSKIEJ

Na ogromnym terenie Parku już na etapie projektowania przewidziano miejsce dla sztuki. Lokalni artyści zaczęli tworzyć rzeźby: plenery odbywały się tu od 1963 r. W okolicach restauracji Łania wciąż stoi 35 rzeźb, a w wielu alejkach kilkadziesiąt innych. Aż 53 z nich w 2011 r. zostały wpisane do rejestru zabytków ruchomych. Większość pochodzi z lat 60., ale jest i *Dron* – interaktywna konstrukcja Julity Wójcik wzniesiona w 2014 r. Obraz z kamery na *Dronie* można oglądać na stronie internetowej Parku. Ta biała geometryczna rzeźba nawiązuje do nieco podobnej, wysokiej *Żyrafy* z 1959 r. ■

2-tonne Zeiss projector onto a 1,000 sq. m. screen. An astronomical observatory and a seismological station were also built. The planetarium is currently undergoing a thorough modernization and will become one of the most modern facilities of its kind in the world later this year. The well-worn projector will be put on display.

SILESIAN SCULPTURE GALLERY

In the huge area of the Park, a place for art was planned as early as the design stage. Local artists began to create sculptures: open-air sessions have been held here since 1963. There are still 35 sculptures in the vicinity of the "Łania" restaurant, dozens more along many of the walkways. In 2011, 53 of the sculptures were entered in the register of movable monuments. Most date from the 1960's, but there is also "Drone" - an interactive construction by Julita Wójcik erected in 2014. The image from a camera installed on "Drone" can be viewed on the Park's website. This white, geometric sculpture alludes to a somewhat similar, tall "Giraffe" from 1959 . ■

© SHUTTERSTOCK (3), ADOBE STOCK, ISTOCK, RAFAŁ ZDUŃCZYK/PARK ŚLĄSKI, M.P.

Wyjątkowy magazyn o urokach życia za miastem

Czytaj taniej w prenumeracie

infolinia: 22 360 37 77 www.kultowy.pl

DO PRENUMERATY ATRAKCYJNE PREZENTY

JUŻ W SPRZEDAŻY!

facebook.com/SielskieZycieMagazyn

BLIŻEJ NIŻ MYŚLISZ

CLOSER THAN YOU MIGHT THINK

tekst | by **AGNIESZKA MICHALAK**

Figury afrykańskich czarowników, lalki jawajskiego teatru marionetek, strój samuraja, a nawet hologram afrykańskiego króla możemy oglądać na nowej wystawie stałej *Afrykańskie wyprawy, azjatyckie drogi* w warszawskim Państwowym Muzeum Etnograficznym.

Figures of African sorcerers, Javanese puppet theatre dolls, a samurai costume, and even a hologram of an African king, can be seen at the new permanent "African expeditions, Asian ways" exhibition at the National Ethnographic Museum in Warsaw.

1

2

3

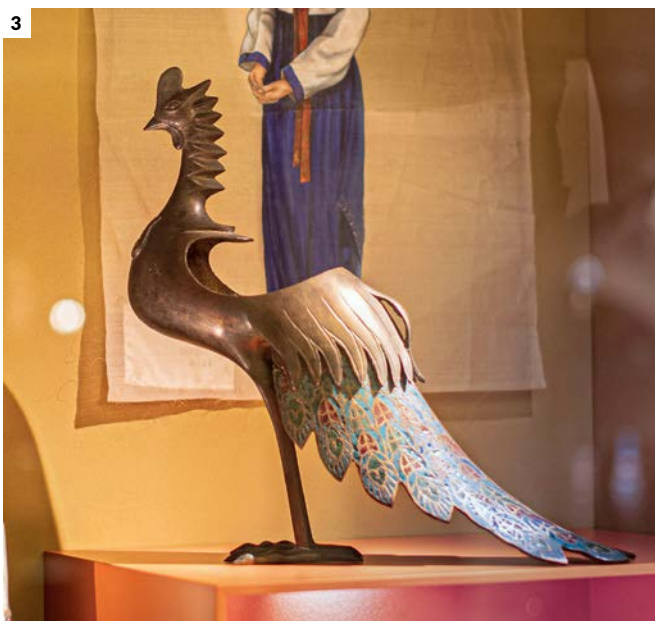

1. Zbroja samurajska ō-yoroi składająca się m.in. z: hełmu, pancerza, naramienników, rękawów i fartucha (spódniczki). Japonia, XVII w.

An Ō-yori samurai armor consisting of 11 elements: a helmet, an apron (skirt), thigh and shin guards. Japan, 17th c.

2. Zwoje magiczne, Etiopia.

Ethiopian magic scrolls.

3. Kadzielnica w formie ptaka, Azja Centralna, ok. 1900 r.

A bird-shaped censer, Central Asia, c.1900.

PL W 1882 r. odbyła się pierwsza polska wyprawa badawcza do Afryki. Na jej czele stanął Stefan Szolc-Rogoziński, który jako członek Paryskiego Towarzystwa Geograficznego opracował plany wyprawy w głąb Kamerunu, zebrał fundusze (pomogli mu m.in. Henryk Sienkiewicz i Bolesław Prus), za które kupił statek Łucja Małgorzata. Wspólnie z podróżnikiem na pokład żaglowca wsiadło dwóch jego przyjaciół: geolog Klemens Tomczek oraz etnograf Leopold Janikowski. Po

ENG The first Polish research expedition to Africa was organized in 1882. It was headed by Stefan Szolc-Rogoziński, who, as a member of the Paris Geographical Society, developed plans for an expedition to the depths of Cameroon, raised funds (Henryk Sienkiewicz and Bolesław Prus were among those who contributed) that allowed him to purchase a ship – the "Łucja Małgorzata". Two of his friends – geologist Klemens Tomczek and ethnographer Leopold Janikowski – came with him. On the way, they stopped at Madeira, the Canary Islands and Liberia. They spent over a year in Ambas Bay. "They didn't just study the people they came across and learn their customs; they also did something far more important: they got so close to the locals, that the leaders invited them to tribal meetings, allowed them to participate in witchcraft ceremonies, and finally offered them their wives", says Dariusz Skonieczko, one of the curators of the exhibition.

1. Gablota z afrykańskimi maskami.
Display case with African masks.
2. Figurka wojownika, Nigeria, Królestwo Beninu, XV w.
A figurine of a warrior, Nigeria, Kingdom of Benin, 15th c..

drodze odwiedzili Maderę, Wyspy Kanaryjskie i Liberię. W zatoce Ambas spędzili ponad rok. – Nie tylko badali zastane ludy i ich obyczajowość, ale dokonali czegoś znacznie ważniejszego. Otóż na tyle zaprzyjaźnili się z miejscowymi, że wodzowie zapraszali ich na narady plemienne, do udziału w ceremoniach czarowniczych, wreszcie ofiarowywali żony – opowiada Dariusz Skonieczko, jeden z kuratorów wystawy „Afrykańskie wyprawy, azjatyckie drogi".

OPOWIEŚĆ O RELACJACH

Po zakończeniu ekspedycji Leopold Janikowski opisał zwyczaje, prawo i historię m.in. ludu Bubi, który spotkał na wyspie Bioko, zadając kłam XIX-wiecznemu postrzeganiu Afryki jako dzikiego kontynentu opanowanego przez bestie. Kilka lat później po raz drugi wybrał się w okolice Gór Krystalicznych, by tym razem przyjrzeć się plemieniu Mpangue. Co ciekawe, przywiózł stamtąd ponad tysiąc eksponatów. Jego kolekcja została pokazana w 1889 r. w ówczesnym Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, które mieściło się przy Krakowskim Przedmieściu. – Niestety zbiory nie przetrwały wojny.

3. Lud Vili, Demokratyczna Republika Konga.
The Vili People, Democratic Republic of Congo.

A STORY ABOUT RELATIONS

After the expedition, Janikowski described the customs, law and history of, among others, the Bubi people he met on Bioko Island, belying the 19th-century perception of Africa as a wild continent overrun by beasts. A few years later, he went to the Crystal Mountains for a second time to take a look at the Mpangue tribe. Interestingly, he brought back more than a thousand exhibits from there. His collection was exhibited at the then Museum of In-

Dzięki ekranom multimedialnym możemy poznać historię zebranych na wystawie eksponatów. Na drugim planie: szkielet latawca z cienkiego, elastycznego pręta bambusowego. Malezja, XX w.

Thanks to multimedia screens, we can learn the history of the exhibits collected at the exhibition. In the background: a kite skeleton made of a thin, flexible bamboo rod. Malaysia, 20th c.

Budynek został zniszczony w 1939 r. – tłumaczy Skonieczko i dodaje: – Ponieważ Muzeum Etnograficzne jest niejako spadkobiercą dziedzictwa Janikowskiego, z naszych zbiorów zbieranych ponad 130 lat stworzyliśmy podobną wystawę. Jedna z nowo otwartych galerii poświęcona jest Azji, druga – imienia Janikowskiego, który w międzywojniu był twarzą polskiej myśli kolonialnej – Afryce.

W tej części oglądamy zatem obiekty związane z magią, figury afrykańskich królów i czarowników, całą serię masek, m.in. z ludu Igbo z Nigerii, rzeźby z ludu Makonde z Tanzanii, relikwiarze, a nawet zagłówki do spania, ale także obiekty współczesne, m.in. rzeźbę Lazarusa Takawiry, artysty z Zimbabwe, czy tron, na którym zasiada hologram afrykańskiego króla. – Afrykańska część wystawy to opowieść o ludziach i ich wzajemnych relacjach, które osadzone są w realiach

dustry and Agriculture, which was located in the suburbs of Krakow, in 1889. "Unfortunately, the collection did not survive the war. The building was destroyed in 1939", explains Skonieczko, adding, "As the Ethnographic Museum is something of an heir to Janikowski's heritage, we have created a similar exhibition from the exhibits we've collected over 130 years. One of the newly opened galleries is devoted to Asia, the other - named after Janikowski, who was the face of Polish colonial thought in the interwar period – to Africa. In this part we see objects related to magic, figures of African kings and sorcerers, a whole series of masks, including some from the Igbo people of Nigeria, sculptures from the Makonde people of Tanzania, reliquaries, and even sleeping headboards, but also contemporary objects, e.g. a sculpture of Lazarus Takawira by a Zimbabwean artist, or a throne on which a hologram of an African king sits. "The African part of the exhi-

duchowości i historii kontynentu – podsumowuje Skonieczko.

Motywem przewodnim części azjatyckiej jest z kolei przemieszczanie się. – Eksponujemy mnóstwo par butów, zupełnie odmiennych od europejskich – opowiada kuratorka Ewa Małkowska-Bieniek. – Jednocześnie pokazujemy, że droga w ujęciu azjatyckim to także ścieżka własnego rozwoju, konfucjańskie tao. Poznajemy tu buddyzm Małej, Wielkiej i Diamentowej Drogi, ścieżkę środka, drogę walki. – Proponuję zwrócić uwagę na ciekawy wybór mieczy japońskich, głównie z XIX w., ale są też XVIII-wieczne – dodaje Małkowska-Bieniek.

Na wystawie do zobaczenia są też: kolekcja biżuterii i instrumentów, wśród nich m.in. rabab czy kubyz, a także lalki jawajskiego teatru marionetek, figurki z indonezyjskiego teatru cieni czy strój samuraja. Zebrane obiekty pochodzą ze zbiorów, które trafiły do muzeum po 1945 r. Jak zapowiadają kuratorzy, wystawie będzie towarzyszył cały szereg wydarzeń, m.in. spotkania z podróżnikami pochodzącymi z obu kontynentów. ■

bition is a story about people and their mutual relations, embedded in the realities of the spirituality and history of the continent", says Skonieczko.

The leitmotif of the Asian part is movement. "We exhibit a lot of pairs of shoes, completely different from European ones", says the curator, Ewa Małkowska-Bieniek. "At the same time, we show that the Asian approach is one's own development, the Confucian Tao. Here we get to know the Buddhism of the Small, Great and Diamond Way, the middle way, the way of struggle. "I recommend our interesting selection of Japanese swords, mainly from the 19th century, although some are from the 18th", adds Małkowska-Bieniek. The exhibition also includes a collection of jewellery and instruments, including a rubaab and a kubyz, as well as Javanese puppet theatre puppets, Indonesian shadow theatre figurines, and samurai clothes. The objects come from the collections that were added to the museum after 1945. The curators have promised that the exhibition will be accompanied by a number of events, including meetings with travellers from both continents. ■

Lalki japońskie. Para cesarska w strojach z epoki Heian. Cesarzowa występuje w dwuwarstwowym kimonie. W kulturze japońskiej lalki są przekazywane z pokolenia na pokolenie.

Japanese dolls. Imperial couple in costumes from the Heian era. The empress wears a double-layer kimono. In Japanese culture, dolls are passed down from generation to generation.

Działania wokół wystawy są dostępne na stronie PME.
Activities related to the exhibition are available on the PME website.

©PRZEMYSŁAW WALCZAK/PAŃSTWOWE MUZEUM ETNOGRAFICZNE W W WARSZAWIE (7)

DARMOWA DOSTAWA DO DOMU!

JUŻ W SPRZEDAŻY

DOSTĘPNY W SALONACH PRASOWYCH I NA

kultowy.pl

NIEBO JEST NASZE

THE SKIES ARE OURS

tekst | by **AGNIESZKA MICHALAK**

Nigdy nie zabiegały o sławę, nie liczyły się dla nich oklaski i flesze. A jednak na równi z mężczyznami wygrywały lotnicze zawody, pilotowały największe samoloty świata i brały udział w wojnie. Właśnie o nich, legendach polskiego lotnictwa, Anna Rudnicka-Litwinek napisała książkę *Dziewczyny na skrzydłach*.

They have never sought fame, and never cared about winning acclaim or basking in the limelight. And yet, on a par with men, they have won aerial competitions, piloted the largest aircraft in the world, and were active during the war. It is these female legends of Polish aviation that **Anna Rudnicka-Litwinek** has documented in her book ***Girls on Wings*.**

O

PL

Oderwałam chyba właśnie panią od intensywnej pracy?

(*śmiech*). Trochę tak. Kończę bogato ilustrowaną książkę o lotnikach, ale tym razem dla dzieci. Kiedy postawiłam ostatnią kropkę w *Dziewczynach na skrzydłach*, poczułam pustkę i żal, że nie zmieściłam w niej tylu ciekawych historii. Wkrótce potem wspólnie z wydawnictwem postanowiliśmy, że nie wolno tego tak zostawić.

Tym bardziej że młode pokolenie ma wciąż mały kontakt z lotnictwem, nie powstaje dla nich wiele publikacji na ten temat.

Otóż to. A mamy przecież całą masę wybitnych lotników i lotniczek, którzy zawsze byli wzorami dla kolejnych pokoleń. I chociaż wiele polskich ulic nosi ich imiona, niewielu z nas pamięta, kim byli. Dość wspomnieć Franciszka Żwirkę i Stani-

ENG

I've probably just dragged you away from some intense work?

(laughs). Kind of. I'm finishing a richly illustrated book about aviators, this time for children. When I put the last dot in *Girls on Wings*, I felt a void. I regretted that there were so many interesting stories that I hadn't put into it. My publisher and I soon decided that we couldn't just leave it at that.

Especially since the younger generation still has little contact with aviation. There aren't too many publications on the subject written with them in mind.

Exactly. And we have many outstanding airmen and airwoman who have always been role models for future generations. And although many Polish streets bear their names, few of us remember

Karolina Iwaszkiewiczówna w kombinezonie lotniczym przed samolotem Hanriot H.28.

Karolina Iwaszkiewiczówna in a flight suit in front of the Hanriot H.28 plane.

Karolina Iwaszkiewiczówna – pierwsza polska lotniczka.

Karolina Iwaszkiewiczówna - the first Polish pilot.

Każdy pilot podczas II wojny światowej marzył, by zasiąść za sterami spitfire'a.

Piloting the Spitfire was every pilot's dream during the Second World War.

sława Wigurę – przecież takie wyścigi powietrzne wokół Europy jak Challenge w 1932 r., który wygrali, dziś już się nie odbywają. A jakie to były emocje! W Warszawie zatrzymywały się tramwaje, by pasażerowie mogli usłyszeć z głośników wynik kolejnych etapów konkurencji. Takich historii jest więcej, warto je dziś przypominać.

Dlaczego akurat pani podjęła się tego zadania? Czy to, że pochodzi pani z Radomia, miało wpływ na napisanie *Dziewczyn na skrzydłach*?

Chociaż nie jestem ani córką lotników, ani sama nigdy nie siedziałam za sterami, znajomi mówią, że uderzono mnie śmigłem. Ale oczywiście ma pani rację – w Radomiu lotnictwo rozwijało się już od lat 30. XX w. Podczas dorastania samoloty towarzyszyły mi na każdym kroku. Dźwięk silników w powietrzu oznaczał nadejście wiosny i otwarcie nowego rozdziału w roku.

Latały tylko wiosną?
Wiosną zaczynały się szkolenia lotnicze. Do Radomia zjeżdżali piloci z Dęblina, wsiadali do maszyn i trenowali non stop. A kiedyś latało się przecież nie – jak dziś – na orlikach, tylko na iskrach, których silniki wydawały znacznie donośniejsze dźwięki. Jako studentka plastyki pracowałam dorywczo na lotnisku wojskowym w Radomiu. Wprawdzie była to praca biurowa, jednak całymi godzinami potrafiłam przesiadywać w hangarach. Podglądałam mechaników, lotników, i wtedy po raz pierwszy uderzyło mnie, że nigdzie nie ma kobiet. A był już początek XXI w.

I tak zmierzamy do narodzin pomysłu na książkę o kobietach w lotnictwie.
Trochę tak, bo wtedy też wpadł mi w ręce numer *Polski Zbrojnej*, gdzie znalazłam artykuł o pierwszym na świecie polskim kobiecym zespole akrobacyjnym z lat 50. Zdziwiło mnie, że tak mało się o tym mówi. Potem w biurze prasowym Dowództwa Sił Powietrznych w Warszawie, gdzie zajmowałam się promocją lotnictwa, zbierałam już materiały do książki, której pomysł tkwił mi już z tyłu głowy. W międzyczasie poznałam legendę lotnictwa polskiego – Jadwigą Piłsudską. Rozmowa z nią utwierdziła mnie w przekonaniu, że trzeba wziąć się do pisania. Jednak prawie 20 lat wygrywały inne zajęcia: dziennikarstwo i plastyka.

Z bohaterkami książki łączy panią sztuka właśnie, np. Karolina Iwaszkiewiczówna, która cztery lata przed zwycięstwem Żwirki i Wigury jako pierwsza Polka zdobyła licencję pilota w Aeroklubie Krakowskim, była przecież cenioną malarką, podobnie jak Hanna Henneberg, która w 1931 r. jako pierwsza w Warszawie otrzymała dyplom pilota, mając już dyplom Szkoły Sztuk Pięknych.
To rzeczywiście ciekawa zależność, że wielu lotników ma artystyczne dusze. Chyba łączy nas duża potrzeba wolności, przekraczania granic. À propos Iwaszkiewiczówny i pytania o narodziny

who they were. It is enough to mention Franciszek Żwirko and Stanisław Wigura - after all, air races around Europe, such as "Challenge", which they won in 1932, are no longer held. And what a thrill it was! Warsaw trams stopped in their tracks so that the passengers could hear the results of the next stages of the competition from loudspeakers. There are more stories like these, and they're worth recalling today.

What made you take up this assignment? Did the fact that you come from Radom influence your decision to write *Girls on Wings*?
As I'm not a daughter of pilots, and have never sat behind the controls, my friends say I must have been hit by a propeller. But you're obviously right. Aviation has been developing since the 1930s in Radom. Planes accompanied my every step while growing up. The sound of the engines in the air marked the arrival of spring and the opening of a new chapter of the year.

Planes only flew during spring?
Training began in spring. Pilots from Deblin came to Radom, got into their machines and flew non-stop. It the past, unlike today, trainees didn't fly in Orliks but in Iskras, which were much louder. As an art student, I worked part time at the military airport in Radom. Although it was an office job, I could sit for hours in hangars. I used to observe the mechanics and the aviators. That's when it first struck me that there were no women anywhere. And we'd just entered the 21st century.

We're now approaching the moment when your idea to write about women in aviation was born.
You could say that. This was also when I first saw an issue of Polska Zbrojna. It had an article about Poland's first women's aerobatic team. This was in the 1950s. I was surprised that so little had ever been said about it. Later, in the press office of the Air Force General Command in Warsaw, where

Anna Rudnicka-Litwinek wspólnie z córką Karoliny Iwaszkiewiczówny – Danutą Borchardt-Stachiewicz.
Anna Rudnicka-Litwinek with the daughter of Karolina Iwaszkiewiczówna - Danuta Borchard-Stachiewicz.

„Kobiety za sterami często wykazują się większą wytrwałością i są bardziej opanowane niż mężczyźni.
Women often tend to be more persistent and collected behind the controls than men. „

Od lewej: Anna Leska, Jadwiga Piłsudska, Stefania Wojtulanis. Na lotnisku White Waltham, 1942 r.

From the left: Anna Leska, Jadwiga Piłsudska, Stefania Wojtulanis. At White Waltham airport, 1942.

książki – w pewnym momencie nawiązałam kontakt z jej córką, która mieszka w USA, panią Danutą Borchardt-Stachiewicz. Okazało się, że przyjeżdża do Radomia na kongres tłumaczy.

No tak, bo to tłumaczka Witolda Gombrowicza, w Radomiu macie świetny Festiwal Gombrowiczowski.

Ale mamy też prężnie działające Muzeum Gombrowicza, które współorganizowało ten kongres i zaprosiło panią Danutę, która z matką wyjechała z Polski w wieku 11 lat. To spotkanie i historia Iwaszkiewiczówny było zielonym światłem dla tej książki.

We wstępie pisze Pani, że kobiety w pierwszych latach awiacji w Polsce miały spore możliwości latania...

Tak, ale pod warunkiem że pochodziły z nieco wyższych sfer. Pamiętajmy, że w latach 30. lotnictwo było nowością dla każdego, ale nie wszystkich było stać, by zaczerpnąć tego modnego zajęcia. Kobietom raczej pomagano. W przedwojennych gazetach publikowano też stroje lotnicze zarówno dla kobiet, jak i dla mężczyzn, tzn. że były obecne w awiacji. Proszę sobie wyobrazić, że Maria Mrozińska, war-

I was responsible for promoting aviation, I began collecting materials for the book, the idea of which was already in the back of my mind. In the meantime, I met a legend of Polish aviation - Zofia Dziwiszek-Andrychowska. Talking to her convinced me that I had to start writing. However, journalism and visual arts were to dominate my life for nearly 20 years.

Art is something which you have in common with the protagonists of your book. For instance, Karolina Iwaszkiewiczówna, the first Polish woman to obtain a pilot's licence at the Krakow Aeroclub (four years before Żwirko and Wigura's victory) was a highly regarded painter. Similarly to Hanna Henneberg, who had already graduated from the School of Fine Arts when she became the first woman in Warsaw to receive a pilot certificate in 1931.

It's curious fact that many aviators have artistic souls. I think we're united by a great need for freedom, for crossing boundaries. Regarding Iwaszkiewiczówna and your question about the birth of the book - at one point I made contact with her daughter, Danuta Borchardt-Stachie-

szawska aktorka, już w 1910 r., a więc jeszcze zanim Polska wróciła na mapy świata, zachłyśnięta modą na latanie odbyła lot ze sławnym wówczas rosyjskim lotnikiem Sergiuszem Utoczkinem. Emocje musiały być na tyle duże, że w kolejnym roku rozpoczęła szkolenie w założonym przez księcia Stanisława Lubomirskiego Warszawskim Towarzystwie Lotniczym „Awiata". Szkoliła się na jednej z pierwszych konstrukcji projektu Iga Etricha. Był to pionierski samolot Taube. Zatem zawsze na pierwszy plan wysuwały się jednak predyspozycje.

W przypadku chociażby Adelajdy Szarzec-Tragarz, która jako pierwsza Polka zasiadła w fotelu kapitana Dreamlinera, te predyspozycje widać na pierwszy rzut oka. Nazywa ją pani „Mona Lisą awiacji".

Kiedy spojrzałam na panią kapitan po raz pierwszy, wyglądała jak z renesansowego obrazu. Była jak pozbawiona wieku ikona, która emanuje wewnętrznym spokojem, pewnością siebie i zdystansowaną życzliwością. Jak obraz, do którego nie można podchodzić zbyt blisko, tylko podziwiać z daleka. Ona właśnie ma te predyspozycje, które powodowały, że bezpiecznie się z nią latało,

Adelajda Szarzec-Tragarz w kabinie samolotu An-24. Okładka pisma *Skrzydlata Polska.*

Adelajda Szarzec-Tragarz in the cabin of the An-24 aircraft. The cover of the "Skrzydlata Polska" magazine.

wicz, who lives in the US. It turned out that she was coming to Radom to attend a congress for translators ...

Right. She has translated Gombrowicz and you have a great Gombrowicz Festival in Radom.

We also have a prosperous Gombrowicz Museum, which coorganized this congress and invited Ms Borchardt, who had left Poland with her mother at the age of 11. This meeting and the story of Iwaszkiewiczówna was a green light for the book.

In the introduction, you write that women had considerable opportunities to fly in the early years of Polish aviation ...

So long as they came from the upper echelons of society. You need to remember that aviation was a novelty for everyone in the 1930s, but not everyone could afford to engage in this fashionable activity. Actually, more often than not, women were encouraged, and even pre-war newspapers advertised flying outfits for both women and men. Just imagine: Maria Mrozińska, a Warsaw actress, enthused by aviation fashion, took a flight with the then famous Russian aviator Sergiusz Utoczkin, as early as in 1910 - even before Poland had returned to the map. The excitement was so great that, in the following year, she began training at the Warsaw Aviation Society "Awiata", founded by Prince Stanisław Lubomirski. She trained on one of the first structures designed by Igo Etrich, the innovative Taube plane. So, predispositions always came to the fore.

In the case of Adelajda Szarzec-Tragarz, the first Polish woman to sit in the captain's seat of a Dreamliner, these predispositions are immediately obvious. You call her the "Mona Lisa of aviation".

When I first saw Capt. Szarzec-Tragarz, she looked like a figure in a Renaissance painting. She was like an ageless icon that exudes inner peace, self-confidence and distanced kindness. Like a painting that cannot be approached too close but has to be admired from a distance. These predispositions made you feel safe flying with her, and men did not see her as a representative of the opposite sex, but as a consummate professional.

Another strong personality you write about was Marshal Piłsudski's daughter Jadwiga, who actually went flying in defiance of her father.

Due to her father's position, Jadwiga had been the centre of attention of the whole country since she was a child. She had to be strong. And she was brought up quite rigorously, in a spirit of patriotism and caring for others. She was fascinated by aviation from an early age, somewhat in defiance of her father, as the Marshal was not a fan of flying. But Piłsudski was dead by the time she began training on gliders. Today, we can only speculate as to

a mężczyźni nie patrzyli na nią jak na osobę innej płci, tylko jak na profesjonalistkę.

Kolejną silną osobowością, o której pani pisze, była córka marszałka Piłsudskiego – Jadwiga, która zresztą latała trochę wbrew woli ojca.

Z racji sprawowanej przez ojca funkcji Jadwiga od dziecka była w centrum uwagi całego kraju. Musiała być silna. A wychowywano ją dość rygorystycznie, w duchu patriotyzmu i dbania o innych. Lotnictwem fascynowała się od wczesnych lat, rzeczywiście trochę wbrew ojcu, bo marszałek nie był zwolennikiem latania. Chociaż, kiedy zaczęła szkolić się na szybowcach, Piłsudski już nie żył. Dziś możemy się tylko zastanawiać, czy by jej pozwolił, czy zdołałaby go przekonać. Myślę, że tak, bo lotnictwem żyła do końca. Pamiętam wizytę u niej w domu podczas realizacji programu dokumentalnego dla TVP Historia. Była już wtedy na emeryturze i nie latała. W pewnej chwili podeszła do okna i nie kryjąc zachwytu, rzuciła do ekipy: zobaczcie państwo, jakie piękne chmury! Idealne dla szybowników.

Kiedy wybuchła wojna, Piłsudska wspólnie z Anną Leską i Stefanią Wojtulanis latały w ATA, wspierając aliantów walczących we Francji i Wielkiej Brytanii. Pisze pani, że czuły się jak na igrzyskach śmierci.

„Każda z bohaterek zadawała sobie pytanie: skoro jestem dziewczyną, czy na pewno mogę sięgnąć po skrzydła?

Each heroine asked herself the question: As a female, is this my path? Can I reach for my wings? ”

whether he would have let her, or whether she would have been able to talk him round. I think she would have, because aviation was her life until the very end. I remember visiting her home during the production of a documentary program for TVP Historia. She was already retired and past flying. At one point she walked up to the window and, without hiding her delight, said to the crew: "Look, what beautiful clouds! Perfect for gliders."

When the war broke out, Piłsudska, together with Anna Leska and Stefania Wojtulanis, flew in the ATA, supporting the allies fighting in France and Britain. You wrote that they felt as if they were in The Hunger Games.

Adela Dankowska w szybowcu Foka.

Adela Dankowska in the "Foka" glider.

Tak wyglądała rzeczywistość wojenna. I chociaż one nie brały udziału w bezpośredniej walce powietrznej, to przecież wsiadając do samolotów, sporo ryzykowały. Na ponad 160 kobiet służących w szeregach ATA 16 zginęło. Być może taka aktywność była ich sposobem na poradzenie sobie z bezsilnością i strachem, dawała im poczucie spełnienia misji.

Co podczas pisania najbardziej panią zaskoczyło w postawach tych kobiet?

Na pewno ich determinacja i odwaga. Ale chyba przede wszystkim skromność. Proszę zauważyć, że Halina Kamińska Dudek czy Zofia Dziewiszek -Andrychowska służyły w wojsku 30 lat i nikt o nich nie wie. Nie zostawiły obszernych wspomnień, nikt nie zrobił o nich filmu. Podobnie rzecz się ma z lotniczkami z ATA. Żadna z nich nie wydała biografii, w odróżnieniu od wielu mężczyzn – asów przestworzy. One nigdy nie zabiegały o sławę, nie liczyły się dla nich oklaski i flesze.

Kiedy przyglądałam się zdjęciom tych kobiet, uderzyło mnie też, jak bardzo były piękne i szczęśliwe, bo… biła od nich nie tylko pewność siebie, ale też duma i spełnienie.

Ma pani rację. Kiedy siedzą za sterami, są wyprostowane jak strzały, promienieją. Przecież opowieści o nich są historiami sukcesów. To portrety kobiet, które pokonały cały szereg przeciwności. Zresztą chciałam pokazać, że osiągały sukcesy w wielu gałęziach lotnictwa: wojskowego, liniowego, balonowego, czy latając szybowcami. Realizowały się na różne sposoby. Jednak każda z nich na jakimś etapie zadawała sobie pytanie: skoro jestem dziewczyną, czy to jest droga dla mnie, czy mogę sięgnąć po skrzydła?

Pisząc tę książkę, miała pani możliwość wnikliwego prześledzenia losów kobiet na przestrzeni ponad stu lat. Jak zmieniły się postrzeganie i sytuacja kobiet w lotnictwie?

Przede wszystkim w szkołach wojskowych i lotniczych widok kobiet już nikogo nie dziwi. Panie mają takie same prawa jak mężczyźni. Ba! Często wykazują się większą wytrwałością i są bardziej opanowane. Są też świetnymi instruktorkami i bez kompleksów zasiadają za sterami największych maszyn świata.

Tak jak pani Adelajda Szarzec-Tragarz, która po trzydziestu latach pracy w Locie odchodzi właśnie na emeryturę.

Pani kapitan stłukła szklany sufit, swoją postawą i determinacją na pewno jest inspiracją i autorytetem dla wielu kobiet. Podczas spotkania powiedziała mi, że w lotnictwie komunikacyjnym nie ma miejsca na szaleństwo czy romantyzm latania. Podróżujący musi być pewny, że w magiczny sposób zostanie przeniesiony w czasie i przestrzeni na drugi koniec świata. I nie można też zapominać

That was the reality of the war. And although they weren't involved in direct air combat, flying was a very risky business. Sixteen of the more than 160 women who served in the ATA were killed. This activity might have been their way of dealing with helplessness and fear. Perhaps it gave them a sense of accomplishing missions.

What surprised you most while writing about these women's attitudes?

Definitely their determination and courage. But most of all, their modesty. Please note that Halina Kamińska Dudek and Zofia Dziewiszek-Andrychowska served in the army for thirty years and nobody knows about them. They left no voluminous memoirs. Nobody made any movies about them. The same goes for the ATA airwomen. None of them published biographies, in contrast to many of the men - aces of the skies. They never sought fame, and never cared about winning acclaim or basking in the limelight.

I was once going through photos of these women and what struck me was their beauty and how happy they were, because... they exuded not only self-confidence, but also pride and fulfilment.

You're right. When they sat at the controls, they were as straight as arrows. They glowed. After all, the stories about them are success stories. These are portraits of women who overcame a lot of adversity. Apart from that, I wanted to show that they were successful in many branches of aviation: military, airline, balloon and glider flying. They found fulfilment in different ways. However, each of them at some stage asked themselves the question: As a female, is this my path? Can I reach for my wings?

While writing this book you had an opportunity to closely track the fate of women over a period of more than one hundred years. How has the perception and situation of women in aviation changed?

First of all, there is nothing unusual about seeing women in military and aviation schools. They have the same rights as men. They often tend to be more persistent and collected. They are also great instructors and have no hang-ups about sitting behind the controls of the biggest machines in the world.

Just like Capt. Adelajda Szarzec-Tragacz, who is about to retire after thirty years of work at LOT.

Capt. Szarzec-Tragacz broke the glass ceiling. Her attitude and determination make her an inspiration and authority for women everywhere. During our meeting, she told me that there is no place for the madness or romanticism of flying in transport aviation. The passengers have to rest assured that they will be magically transported in time and space to the other side of the world. And you have to

Anna Rudnicka-Litwinek

Autorka książek dla dzieci i dla dorosłych (m.in. *Czarownica*), malarka, ilustratorka i wydawczyni. Dziennikarka, plastyczka, absolwentka kulturoznawstwa na Uniwersytecie Jagiellońskim.

An author of books for children and adults (e.g. Czarownica), a painter, an illustrator and a publisher, as well as a journalist, an artist, and a graduate of cultural studies at the Jagiellonian University.

o ciągłej pracy nad sobą i własnym charakterem. Tylko dzięki takiej pracy można opanować emocje podczas lotu, kiedy sytuacja jest dynamiczna.

Jest pani matką trójki dzieci, pisze książki. Jak to się robi?

Cóż, trzeba z wielu rzeczy i przyjemności zrezygnować. Np. z oglądania serialu czy wielogodzinnej wyprawy do restauracji. Na pewno nie mam tak wysprzątanego domu i tak wypielęgnowanych dłoni, jak miałam kiedyś. Ale za to wiem, czego chcę i jakie mam marzenia. A moje bohaterki swoimi historiami pokazują mi, że właśnie cel jest najważniejszy. I dokonywanie odpowiednich wyborów. Np. Paulina Różyło-Nowicka mówiła, że w wakacje pracowała, by zarobić na latanie, a nie – jak jej rówieśnicy – imprezować. A Kasia Arabska, czyli pierwsza pilotka w Straży Granicznej, opowiadała, jak latami chodziła tylko w dresach i uczyła się do upadłego, by dostać się do lotnictwa. Zresztą każda z tych kobiet z powodzeniem łączyła pasję do latania z macierzyństwem. Sporo w tym temacie się od nich dowiedziałam. Dziś wstaję rano, parzę kawę, myjemy z dzieciakami zęby i punkt po punkcie realizujemy przygotowany wcześniej plan. To daje nam poczucie bezpieczeństwa. ■

work on yourself and your character constantly. That's the only way you can keep your feelings in check during the flight, when the situation is constantly changing.

You're a mother of three, and you write books. How do you do it?

Well, you have to give up many things and pleasures, e.g, watching a series or a long restaurant meal. Certainly, my house is not as clean and my hands not as manicured as they used to be. But I know what I want and what my dreams are. The characters of my books showed me that the most important thing is to have a goal. And to make the right choices. For example, Paulina Różyło-Nowicka said that she worked during the summer holidays to earn money to fly, and not - like her peers - to party, and Kasia Arabska, the first female pilot in the border guards, told me how she only wore tracksuits for years and studied like crazy to get into aviation. These women successfully combined their passion for flying with motherhood. In this respect, I learned a lot from them. Today I get up in the morning, make coffee, brush my teeth with the children and, step by step, we implement our previously drafted plan. This gives us a sense of security. ■

Katarzyna Tomiak-Siemieniewicz między dyszami silników samolotu MiG-29.

Katarzyna Tomiak-Siemieniewicz between the engine nozzles of the MiG-29 aircraft.

©NARODOWE ARCHIWUM CYFROWE (3), ARCHIWA PRYWATNE (5), MUZ. LOTNICTWA POLSKIEGO, TOMASZ GACKOWSKI

TA KSIĄŻKA MOŻE ZMIENIĆ NASZ SPOSÓB MYŚLENIA O PRZYSZŁOŚCI.

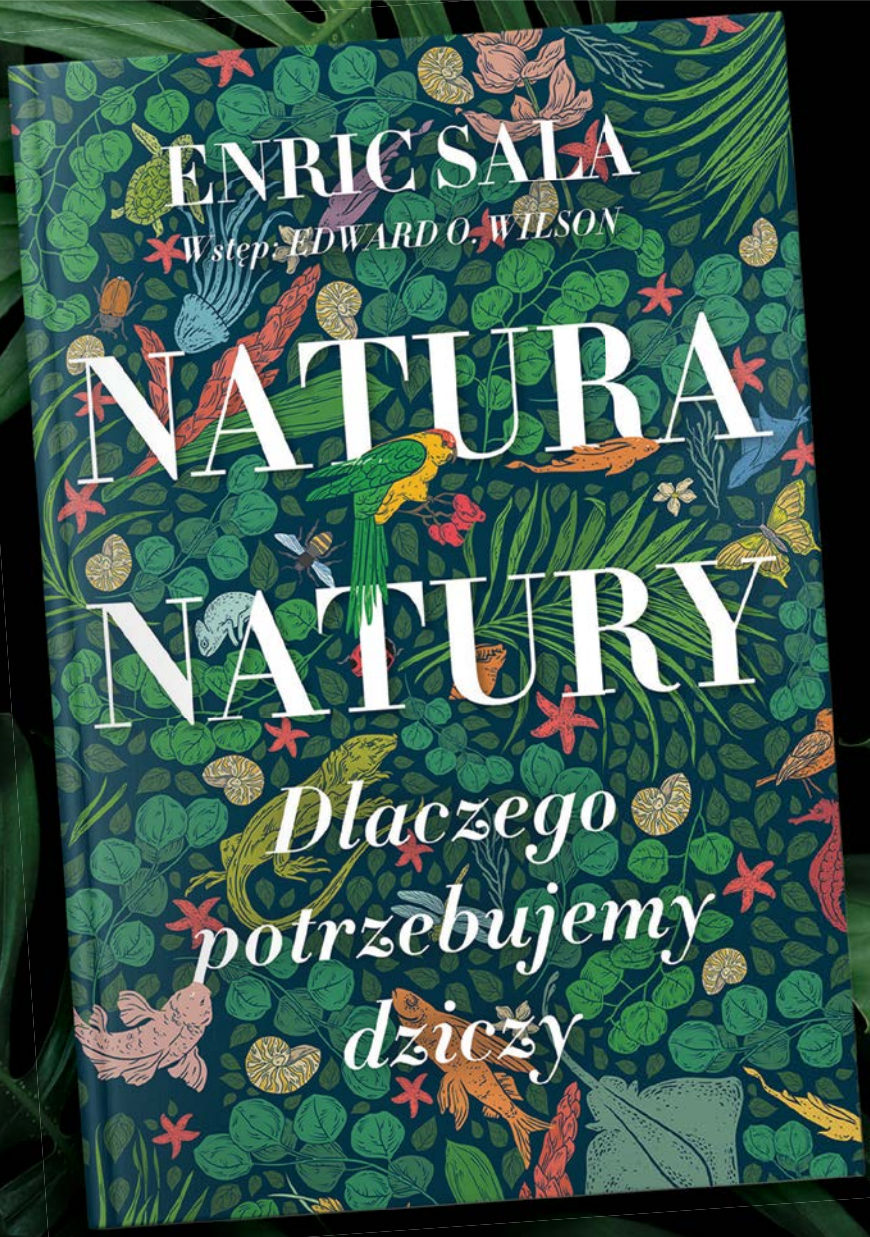

Bardzo polecam *Naturę natury*. W przystępny sposób ukazuje przeróżne powiązania między formami życia na planecie Ziemi – w naszym jedynym domu.

dr Jane Goodall, założycielka Jane Goodall Institute i Posłanniczka Pokoju ONZ

NATIONAL GEOGRAPHIC

UWAGA, DRON!

WATCH OUT FOR THE DRONE!

tekst | by **MARIANNA KUCHARSKA**

Od końca ubiegłego roku w całej Europie na nowych zasadach możemy korzystać z bezzałogowych statków powietrznych.

New rules governing the use of unmanned aerial vehicles in Europe were introduced at the end

PL

Badają stan powietrza, nawożą tereny uprawne, monitorują okolice, śledząc kłusowników, rozwożą środki medyczne. Drony, które jeszcze niedawno robiły tylko zdjęcia i filmy, dziś mają coraz szersze zastosowanie – mogą ratować życie, ale bywają także niebezpieczne. Nowe przepisy dotyczące użytkowania bezzałogowych statków powietrznych, które właśnie weszły w życie w krajach Unii Europejskiej, mają uregulować m.in. kwestie bezpieczeństwa.

CO SIĘ ZMIENI

– Najważniejsza zmiana, jaka obowiązuje od 31 grudnia 2020 r., to wprowadzenie rejestru operatorów dronów. Każdy, kto będzie chciał używać bezzałogowego statku powietrznego o masie powyżej 250 g, będzie musiał zarejestrować się na stronie *drony.ulc.gov.pl*, przejść szkolenie, na które składa się ok. 20 slajdów, i zdać test online. Cała procedura trwa ok. 30 min, można ją powtarzać i jest bezpłatna – tłumaczy Paweł Szymański, dyrektor Departamentu Bezzałogowych Statków Powietrznych w Urzędzie Lotnictwa Cywilnego. Obowiązkowa rejestracja dotyczy również wszystkich pilotów dronów, które są wyposażone w kamerę, chyba że drony przeznaczone są dla osób poniżej 14. roku życia, czyli zaliczają się do zabawek.

Także operacje wykonywane bezzałogowymi statkami powietrznymi zostały na nowo sklasyfikowane – w oparciu o ich stopień ryzyka. Powstaną trzy kategorie lotów: otwarta (operacje o najniższym stopniu ryzyka), szczególna (o średnim ryzyku, wykonywane poza zasięgiem wzroku operatora) oraz certyfikowana (operacje o stopniu ryzyka porównywalnym do lotnictwa załogowego – w przyszłości chociażby przewozy osób). Operacje w kategorii otwartej mogą być wykonywane tylko w zasięgu wzroku pilota lub obserwatora, do maksymalnej wysokości 120 m.

Wymagane jest również poszanowanie prywatności innych osób oraz zachowanie bezpiecznej odległości między dronem a innymi osobami, zwierzętami oraz statkami powietrznymi. – Bezpieczeństwo to nasza

Każdy, kto będzie chciał używać bezzałogowego statku powietrznego o masie powyżej 250 g, będzie musiał się zarejestrować.

Anyone who intends to use an unmanned aerial vehicle weighing more than 250 g will have to register.

ENG

They examine air conditions, fertilize arable lands, track poachers, and distribute medical supplies. Drones, which until recently only took photos and shot videos, now have many more uses - they can save lives, but they also sometimes happen be dangerous. The new regulations on the use of unmanned aerial vehicles, which have just come into force in the EU, cover safety issues.

WHAT'S GOING TO CHANGE?

"The most important change that will take effect as of 31 December 2020 is the introduction of the register of drone operators. Anyone who intends to use an unmanned aerial vehicle weighing more than 250 g will have to register at drony.ulc.gov.pl, undergo a training course consisting of about 20 slides and pass an online test. The entire procedure takes about 30 minutes, can be repeated and is free of charge", explains Paweł Szymański, director of the Department of Unmanned Aerial Vehicles at the Civil Aviation Office. Only drones classified as toys, intended for users up to 14 years of age, are exempt. Unmanned aerial vehicle operations have also been reclassified based on their degree of risk. There will be three categories of flights: open (operations with the lowest risk), specific (medium risk, a drone out of the operator's sight) and certified (operations with a risk level comparable to manned aviation, including passenger transport in the future). Operations in the open category may be carried out only within sight of the pilot or observer and no higher than 120 metres. It is also required to respect the privacy of others and to maintain a safe distance between the drone and people, animals or other aircraft. "Safety is our common value, so I am pleased that the rules for drone flying will be the same throughout Europe. This is a milestone towards improving the level of safety in airspace and facilitating development of the entire industry. Poland was one of the first countries in the world to regulate the market for unmanned aerial vehicles. Thanks to our knowledge of the industry and experience, we were able to actively participate in the creation of common European regulations", says Piotr Samson, President of the Civil Aviation Authority. Moreover, the use of drones will now be made easier due to e.g. having most processes digitized in administrative offices. Drones distributed in the EU will also have to meet safety, maximum speed and noise standards.

wspólna wartość, dlatego cieszę się, że zasady lotów dronami będą takie same w całej Europie. To milowy krok w kierunku podniesienia poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni powietrznej oraz ułatwienie rozwoju całej branży. Polska jako jeden z pierwszych krajów na świecie uregulowała rynek bezzałogowych statków powietrznych. Dzięki znajomości branży i doświadczeniu mogliśmy aktywnie uczestniczyć w tworzeniu wspólnych europejskich przepisów – mówi Piotr Samson, prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego. Ponadto użytkowanie dronów ma być teraz łatwiejsze m.in. dzięki digitalizacji większości procesów w urzędzie. Drony dystrybuowane w UE będą musiały także spełniać wymogi dotyczące bezpieczeństwa, maksymalnej prędkości czy normy hałasu.

SZANSA DLA BIZNESU

Lotnictwo bezzałogowe ma ogromny potencjał. Tylko w Polsce jest prawie 200 tys. użytkowników dronów. Według szacunków Polskiego Instytutu Ekonomicznego wartość rynku dronów stale rośnie i do 2026 r. wyniesie 3,26 mld zł. Jednak efekt dla całej gospodarki może wynieść nawet 576 mld zł. Co więcej, epidemia COVID-19 dała impuls do dalszego rozwoju, a drony znalazły wiele nowych zastosowań. Dość wspomnieć, że w czasie pandemii drony są wykorzystywane m.in. do monitoringu miast czy od-

OPPORTUNITY FOR BUSINESS

Unmanned aviation has great potential. There are almost 200,000 drone users in Poland alone. The Polish Economic Institute estimates that the value of the drone market will be PLN 3.26 billion by 2026. However, the effect on the economy as a whole is estimated to be as high as PLN 576 billion. Moreover, the COVID-19 epidemic has given impetus to its further development, and drones have found many new applications. It is enough to mention that drones are being deployed during the pandemic to e.g. monitor cities and sanitize public spaces. In Poland, pilotage flights of unmanned ships transporting tests for Covid-19 to Warsaw hospitals were successfully conducted. Test flights took place in the Central European Drone Demonstrator - a training ground to safely test new unmanned systems. “Flying a drone is not only an interesting hobby, it also has amazing business potential. Two years have now passed since the establishment of the Central European Drone Demonstrator located in the Metropolia Silesia, where, among other things, ways of limiting risk in unmanned aerial vehicle operations are tested in accordance with the new regulations”, explains Kazimierz Karolczak, chairman of the Metropolitan Area of Upper Silesia and Dabrowa Basin.

Dronami nie wolno latać m.in. na terenach o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, m.in. przy lotniskach czy obiektach medycznych.

Drones are not allowed to be flown, for instance, in restricted areas for reasons of national defence and security, at airports or medical facilities.

każania przestrzeni publicznej. W Polsce przeprowadzono z powodzeniem pilotażowe loty bezzałogowych statków transportujących testy na COVID-19 pomiędzy warszawskimi szpitalami. Próbne loty odbyły się w Centralnoeuropejskim Demonstratorze Dronów – poligonie do bezpiecznego testowania nowych systemów bezzałogowych. – Latanie dronem to nie tylko ciekawe hobby, ale również niesamowity potencjał biznesowy. W tym roku mijają dwa lata od powstania Centralnoeuropejskiego Demonstratora Dronów zlokalizowanego na terenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, w którym testowane są m.in. rozwiązania ograniczające ryzyko w operacjach bezzałogowych statków powietrznych zgodnie z nowymi przepisami – tłumaczy przewodniczący Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii Kazimierz Karolczak.

SZYBKO I CYFROWO

Polska jest krajem o najwyższym poziomie cyfryzacji usług wspierających wykonywanie operacji bezzałogowych statków powietrznych w Europie. A stworzony nad Wisłą system PansaUTM, przy pomocy którego Polska Agencja Żeglugi Powietrznej koordynuje skomplikowane operacje bezzałogowych statków powietrznych, jest dziś najbardziej zaawansowanym narzędziem tego typu na świecie.

QUICK AND DIGITAL

Poland has digitized more services supporting the performance of unmanned aerial vehicle operations than any other country in Europe. And the PansaUTM system, created in Warsaw, assists the Polish Air Navigation Services Agency in coordinating the complex operations of unmanned aerial vehicles. It is the most advanced tool of its type in the world. "The system provides for fast, digital, non-verbal communication between air traffic controllers and drone operators. It enables drone operators to quickly check the flight options in a given area, or digitally submit a flight plan. They will obtain permission to fly so long as the safety of the aircraft is not threatened. This is a huge step towards integration of manned and unmanned aviation", says Janusz Janiszewski, President of the Polish Air Navigation Services Agency.

AIR TAXI

Meanwhile, more and more is being said around the world about the U-Space concept, which the EC unveiled at a conference on unmanned aerial vehicles in Warsaw in 2016. "Work on the legislation governing U-Space legal acts is at an advanced stage. The concept is to introduce autonomous drones, which are actually flying robots, into

W czasie pandemii drony są wykorzystywane m.in. do monitoringu miast czy odkażania przestrzeni publicznej.

Drones are being deployed during the pandemic to e.g. monitor cities and sanitize public spaces.

© ADOBE STOCK (4)

– System pozwala m.in. na szybką cyfrową, niewerbalną komunikację pomiędzy kontrolerami ruchu lotniczego a operatorami dronów. Dzięki niemu operatorzy dronów mogą szybko sprawdzić możliwości lotu w danym obszarze, złożyć cyfrowo plan lotu oraz uzyskać zgodę na lot w sytuacji, gdy nie zagraża on bezpieczeństwu samolotów. To ogromny krok w kierunku integracji lotnictwa załogowego i bezzałogowego – podkreśla Janusz Janiszewski prezes Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej

AIR TAXI

Tymczasem na świecie coraz więcej mówi się o koncepcji U-Space, która została przedstawiona przez Komisję Europejską na konferencji poświęconej bezzałogowym statkom powietrznym w 2016 r. w Warszawie. – W tej chwili trwają już zaawansowane prace nad aktami prawnymi U-Space. Koncepcja ma za zadanie wprowadzić autonomiczne drony, czyli de facto latające roboty, w przestrzeń miejską. Docelowo mają one wykonywać różnego rodzaju usługi, głównie w dziedzinie transportu paczek czy przesyłek. W niedalekiej przyszłości mówimy też o latających taksówkach. Eksperci zapowiadają, że tego rodzaju usługi zostaną wprowadzone już w tym dziesięcioleciu, a w 2030 r. mają latać duże drony wielkości samolotów w wersjach bezzałogowych – tłumaczy Paweł Szymański.

Wiele firm takich jak Boeing i Airbus od lat prowadzi prace nad latającymi pojazdami bezzałogowymi. W testowaniu latających taksówek bardzo zaawansowane są też niemiecki Volocopter i chiński Ehang. Firmy nawiązały współpracę z władzami Dubaju, które jako pierwsze na świecie planują wprowadzić dronowe air taxi już w 2024 r. ■

Według szacunków Polskiego Instytutu Ekonomicznego wartość rynku dronów stale rośnie i do 2026 r. wyniesie 3,26 mld zł.

The Polish Economic Institute estimates that the value of the drone market will be PLN 3.26 billion by 2026.

urban space. Ultimately, they are to provide various types of services, mainly in parcel delivery. We're also looking at flying taxis in the near future. The experts have announced that this type of service will be introduced in this decade, and large drones the size of unmanned aircraft will become a reality by 2030", says Paweł Szymański.

Many companies, such as Boeing and Airbus, have been conducting advanced works on unmanned aerial vehicles for years. Germany's Volocopter and China's Ehang are also well advanced in their testing of flying taxis. These companies are working in conjunction with the authorities of Dubai, which, by 2024 will be the first city in the world to have introduced drone air taxis. ■

Tylko w Polsce mamy prawie 200 tys. użytkowników dronów.

There are almost 200,000 drone users in Poland alone.

UCZTA

THE FEAST

tekst | by **MAGDALENA RUDZKA**

SEMIFREDDO Semifreddo

Dzięki dużej ilości śmietanki ten mrożony deser zachowuje miękką konsystencję. Semifreddo się nie ubija, mimo że składniki ma podobne do lodów. Mrożone, z dowolnymi dodatkami, podaje się krojone w plastry.

Generous helpings of cream ensure that this frozen dessert maintains a soft texture. Semifreddo is not whipped, although its ingredients are similar to ice cream. It is served frozen and sliced, with all sorts of additives.

Są kuszące, piękne, ale przede wszystkim wyjątkowo pyszne. Podpowiadamy, jak słodko dogodzić sobie i drugiej połówce.

They are tempting, beautiful, but most of all extremely delicious. We advise how to sweetly pamper yourself and your other half.

WUZETKA

Czy jej nazwa pochodzi od warszawskiej Trasy W-Z, czy od skrótu nazwy „wypiek z czekoladą", a może od Warszawskich Zakładów Cukierniczych – nie wiadomo. Jej skład to: kakaowy biszkopt, bita śmietana, polewa czekoladowa i ewentualnie krem oraz dżem owocowy.

It is not known whether the wuzetka is named after the WZ Route in Warsaw, is an abbreviation of "wypiek z czekoladą" ("cake with chocolate"), or comes from Warszawskie Zakłady Cukiernicze (Warsaw Confectionery Plant). It's made with cocoa sponge cake, whipped cream, and chocolate glaze, with the possible addition of cream and fruit jam.

PASTÉIS DE NATA
Pastéis De Nata

Rozsławione przez lizbońską kawiarnię Pastéis de Belém są popularne w całej Portugalii. Chrupiące babeczki napełnione jajeczno-mlecznym kremem, z dodatkiem cynamonu powstały przypadkowo. Otóż zakon hieronimitów używał białek jaj do krochmalenia, miał więc nadmiar żółtek.

Made famous by the Lisbon cafe "Pastéis de Belém", these are popular all over Portugal. These crispy cupcakes filled with egg-milk cream and cinnamon were created by chance, as the Hieronymites used egg whites for starching and had an excess of yolks.

GULAB JAMUN

Ten indyjski deser to szczypta egzotyki. W Europie nie znamy niczego podobnego. Gulab jamun to kulki z odparowanego mleka, mąki, klarowanego masła i proszku do pieczenia. Smaży się je w głębokim oleju i podaje nasiąknięte syropem z wodą różaną.

This Indian dessert is a pinch of the exotic. There is nothing like it in Europe. Gulab jamun are balls made of evaporated milk, flour, clarified butter and baking powder. They are deep fried in oil and served soaked in rose water syrup.

TRIFLE

Podaje się je w każdym brytyjskim domu. Trudno zrozumieć, dlaczego ten dekadencki deser nie stał się popularny poza Anglią. W wysokim naczyniu warstwami układa się: biszkopty nasączone np. maderą lub porto, krem custard, owoce, kawałki słodkich galaretek, dżemy, bitą śmietanę, bakalie.

This is served in every British home. How this decadent dessert hasn't become popular outside of England is one of life's mysteries. The following ingredients are layered in a tall dish: biscuits soaked in e.g. madeira or port, custard cream, fruit, pieces of sweet jelly, jams, whipped cream, dried fruit and nuts.

Gulab jamun w Radżastanie gotuje się w wodzie z przyprawami, a nie smaży jak w pozostałych indyjskich rejonach.

In Rajasthan, gulab jamun is boiled in water with spices and not boiled like in other Indian regions.

CANNOLI

To po włosku „tubeczki". Smażone na chrupko w głębokim oleju tubki z ciasta podobnego nieco do naszych faworków lub rurek nadziewa się słodkim kremem z ricotty. Krem przeważnie wzbogacony jest jednym lub wieloma dodatkami: kandyzowanymi owocami, wiórkami czekolady, orzechami, przyprawami oraz skórką cytrynową.

This is Italian for "little tubes". Crunchy deep-fried tubes made of dough similar to our faworki or cream rolls are stuffed with sweet ricotta cream. The cream is usually enriched with one or more additives, such as candied fruit, chocolate chips, nuts, spices and lemon peel.

Cannoli to słynny na cały świat sycylijski deser.

Cannoli is a world-famous Sicilian dessert.

CRÈME BRÛLÉE

To chyba jeden z najbardziej zmysłowych deserów. I wcale nie taki trudny w przygotowaniu. Słodki krem z tłustej śmietanki, żółtek, cukru i wanilii podawany jest schłodzony, z cienką warstewką skarmelizowanego cukru na wierzchu. Do jej wytworzenia potrzeba palnika – i dla samego crème brûlée warto go mieć w kuchni.

This is probably one of the most sensual desserts. And not so difficult to prepare. It is sweet fat cream, egg yolks, sugar and vanilla, served chilled, with a thin layer of caramelized sugar on top. You need a burner to create crème brûlée, and it's worth having one in your kitchen for this sole purpose.

MUS CZEKOLADOWY
Chocolate mousse

Kto posiadł umiejętność zrobienia tego delikatnego czekoladowego deseru, ten wie, jak sprawić przyjemność. Idealny mus powinien mieć konsystencję pianki. Główne składniki to roztopiona w mleku lub śmietance czekolada i piana z białek.

If you can make this delicate chocolate dessert, you will always be in demand. The ideal mousse should have the consistency of foam. The main ingredients are chocolate melted in milk or cream and the foam from egg whites.

TORT SACHERA
Sachertorte

Ten zmysłowy czekoladowy tort wymyślił wiedeński cukiernik Franz Sacher w 1832 r. I stał się on najsłynniejszym deserem Austrii. Wilgotne czekoladowe ciasto przełożone jest warstwą dżemu morelowego i oblane polewą, również z czekolady. Na wierzchu obowiązkowy kleks bitej śmietany.

This sensual chocolate cake was invented by Viennese confectioner Franz Sacher in 1832 and has become Austria's most famous dessert. A moist chocolate cake is layered with apricot jam and covered with chocolate glaze. Finally, there is an obligatory blob of whipped cream on top.

PAWŁOWA
Pavlova

Powstała w Australii na cześć rosyjskiej primadonny, jest deserem prawdziwie międzynarodowym. Połączenie bezy, owoców i kremu to strzał w dziesiątkę. Australijczycy i Nowozelandczycy dodają do masy bezowej ocet i mąkę ziemniaczaną, uzyskując miękkie wnętrze ciasta.

Pavlova was created in Australia in honour of a Russian prima donna, and has gone on to become a truly international dessert. The combination of meringue, fruit and cream is a winner. Australians and New Zealanders add vinegar and potato flour to the meringue mass, which gives it a soft inside.

TARTA CYTRYNOWA
Lemon Tart

Ta tarta to chyba najlepszy dowód na to, że kaloryczne składniki wciąż mogą smakować niewiarygodnie lekko. Tajemnicą jest krem cytrynowy, którego świeżość pochodzi przede wszystkim od skórki, mniej od soku cytrynowego. Krem zapieka się w 140 stopniach. Jest delikatny niczym bita śmietana.

This tart is probably the best proof there is that caloric ingredients can still taste incredibly light. The secret lies in the lemon cream, the freshness of which comes primarily from the peel, rather than the lemon juice. The cream is baked at 140 degrees. It is as delicate as whipped cream.

BAKED ALASKA

Deser na ciepło z lodami to zawsze wyzwanie dla cukiernika. Baked alaska to lody obłożone ciastem biszkoptowym podane z szybko zapieczoną bezą. Efekt jest niesamowity. Sekretem jest bardzo wysoka temperatura piekarnika.

A warm dessert with ice cream is always a challenge for the confectioner. Baked Alaska is ice cream, covered with biscuit dough, served with a quickly baked meringue. The effect is amazing. The secret is a very high oven temperature.

Baked alaska bywa polewana mocnym alkoholem i podpalana.

Baked Alaska is sometimes doused with strong alcohol and set alight.

NALEŚNIKI SUZETTE
Suzette pancakes

Wydawałoby się, że naleśniki z sosem pomarańczowym to coś prostego, a nawet banalnego. Tymczasem to jeden z najlepszych francuskich deserów. W skład sosu wchodzą: skórka i sok z pomarańczy, karmel, likier grand marnier lub triple sec i masło. Efekt jest zniewalający.

Pancakes with orange sauce seem fairly simple and even banal. However they are one of France's best desserts. The sauce consists of orange peel and juice, caramel, grand marnier or triple sec liqueur, and butter. The effect is captivating.

CIASTECZKA KSIĘŻYCOWE
Moon cookies

Wywodzą się z Chin, ale rozprzestrzeniły się po dużej części Azji, a nawet w krajach Zachodu. Cienka powłoka chrupiącego ciasta skrywa mięciutkie i słodkie wnętrze z pasty fasolowej lub z bulw lotosu, ale jest wiele wariacji, zarówno w Chinach jak i poza nimi.

These hail from China, but have spread throughout much of Asia and even to western countries. The thin coating of crispy dough hides a soft and sweet interior made of bean paste or lotus tubers. There are many variations, both inside and outside China.

Ciasteczkami księżycowymi obdarowuje się przyjaciół podczas chińskiego Święta Środka Jesieni.

Moon cookies are gifted to friends during the Chinese Mid-Autumn Festival.

CHURROS

Ten hiszpański przysmak to prawdziwa bomba kaloryczna. Wałeczki z ciasta parzonego (takiego jak na ptysie) są smażone w głębokim tłuszczu i podawane ze słodkim sosem do maczania. Przeważnie jest to roztopiona czekolada, ale czasem krem jajeczny dulce de leche.

This Spanish delicacy is a real calorie bomb. Rolls made of steamed dough (as for creampuffs) are deep-fried and served with sweet dipping sauce. The most common dip is melted chocolate, but dulce de leche egg cream is also sometimes used.

TARTA TATIN

To ciasto zostało wymyślone przypadkowo pod koniec XIX w. Skarmelizowane owoce (oryginalnie jabłka, ale mogą też być gruszki, ananasy czy brzoskwinie) przykrywa się ciastem francuskim i zapieka. Podaje się po odwróceniu. Skąpane w słodkim sosie owoce znajdują się wtedy na wierzchu.

This à rebours cake was invented accidentally at the end of the 19th century. Caramelized fruits (originally apples, but pears, pineapples or peaches will also do) are covered with puff pastry and baked. It is served upside-down, so that the fruit, bathed in sweet sauce, will be on top.

TIRAMISU

Ktokolwiek wpadł na pomysł połączenia biszkoptów, kawy i delikatnego kremu z serkiem mascarpone, zrobił przyjemność milionom, a może i miliardom. Tiramisu (po włosku „unieś mnie") powstało gdzieś w regionie Veneto w latach 60. i stało się najpopularniejszą włoską słodkością.

Whoever came up with the idea of combining biscuits, coffee and a delicate cream with mascarpone cheese has delighted millions, and maybe even billions. Tiramisu (Italian for "lift me") originated somewhere in the Veneto region in the 1960s and has become the most popular Italian sweet.

© ADOBE STOCK (15), ISTOCK, SHUTTERSTOCK

LEARN, TASTE, EXPERIENCE

POLISH VODKA WORKSHOPS!

POLISH VODKA MUSEUM

JOIN NOW!

www.pvm.pl

recepcja@pvm.pl | +48 22 419 31 50

Praga Koneser Center | Warsaw | Poland

The project co-financed by the European Union from the European Regional Development Fund within the framework of the Regional Operational Programme of the Mazowieckie Voivodeship 2014-2020

European Funds Regional Programme | Republic of Poland | Mazowsze. serce Polski | European Union European Regional Development Fund

REKLAMA

NATIONAL GEOGRAPHIC POLSKA

www.national-geographic.pl natgeopl

KOBIETY STAROŻYTNEGO EGIPTU

Poznawaj władczynie świata faraonów
Podziwiaj dziedzictwo Hatszepsut
Analizuj strategię Kleopatry

DARMOWA DOSTAWA DO DOMU!

Dostępny w salonach prasowych i na

kultowy.pl

Skórzane klapki, Gucci, 590 euro

Leather slippers, Gucci, €590

AGNES B

Kardigan, You by Tokarska, dostępny w sklepach Baltona Duty Free Lotnisko Okęcie lub *sklep.baltona.pl*, 320 zł

Cardigan, You by Tokarska, available at Baltona Duty Free shops at Okęcie Airport or at *baltona.pl*, PLN 320

Luźne spodnie, Adidas, 289 zł

Loose trousers, Adidas, PLN 289

PRADA

MIU MIU

Skórzane etui, Prada, 350 euro

Textured-leather case, Prada, €350

© M. P.

Złote kolczyki z diamentami, Viltier, 11 800 euro

Gold and diamond earringse, Viltier, €11,800

W STRONĘ SŁOŃCA

TOWARDS THE SUN

Pomimo zimy, jaka panuje w Europie, na wybiegach już czuć i widać wiosnę. Nadchodzący sezon będzie należał do jasnych oraz wyrazistych kolorów.

Despite the winter that reigns across Europe, you can already feel and see the spring on the catwalk. The upcoming season will belong to bright and expressive colours.

Skórzane klapki, Gucci, 490 euro

Glossed-leather mules, Gucci, €490

PORA NA BLASK

TIME FOR GLOW

tekst | by **LENA IWAŃSKA**

Co zrobić, by zimą nasza skóra i włosy nie straciły witalności, a były zdrowe i dobrze nawilżone?

What to do to keep our skin and hair vital, healthy and well moisturized in winter?

© M.P.

cena | price: PLN 99

BEZ NOCNYCH ZMARSZCZEK No sleep lines

Poduszka przeciwzmarszczkowa Beauty Queen Pillow (na zdj. powyżej) to nowy krok w pielęgnacji anti-aging. Specjalnie wyprofilowane wycięcia sprawiają, że podczas snu policzek nie jest zgniatany, a w efekcie na naszej twarzy nie utrwalają się zmarszczki senne. Słodkich, zdrowych snów!

The Beauty Queen anti-wrinkle pillow (pictured above) is a new step in anti-aging care. Specially contoured cuts prevent permanent sleep lines occuring on your cheeks. Sweet, healthy dreams!

beautyqueenpillow.pl

cena | price: maska i szampon | mask and shampoo PLN 165 and PLN 115

NAJLEPIEJ W DUECIE

A perfect duo

Regeneracyjna maska do włosów Opium Dsd de Luxe stymuluje ich wzrost. A oczyszczający szampon, bogaty m.in. w antyoksydanty, wyciągi z ziół, kofeinę, witaminę B3, witaminę E, przeciwdziała ich przedwczesnemu starzeniu.

Regenerating Opium Dsd de Luxe hair mask stimulates growth and the cleansing shampoo, rich in anti-oxidants, herbal extracts, caffeine, vitamin B3, and vitamin E prevents premature aging.

cena | price: 50 ml / PLN 106

KOKTAJL WITAMINOWY

Vitamin cocktail

Naturalny ekstrakt z owoców (malina, borówka, czerwona porzeczka) to prawdziwy koktajl witaminowy. Został odpowiednio zabezpieczony, by zachować naturalne właściwości zdrowotne i energetyzujące (bogate w witaminy, minerały i polarne lipidy).

Natural fruit extract (raspberry, blueberry, red currant) is a pure vitamin cocktail. It has been properly secured to maintain its natural health and energizing properties (rich in vitamins, minerals and polar lipids).

cena | price: zestaw | set PLN 3600

EFEKT WOW The WOW effect

Skin Caviar Luxe Cream Remastered z Caviar Premier – krem nawilżający, który oferuje unikalny wymiar zmysłowego wręcz odprężenia w połączeniu z efektem liftingu i ujędrnienia.

Skin Caviar Luxe Cream Remastered from Caviar Premier - a moisturizing cream that offers a unique dimension of sensual relaxation combined with a lifting and firming effect.

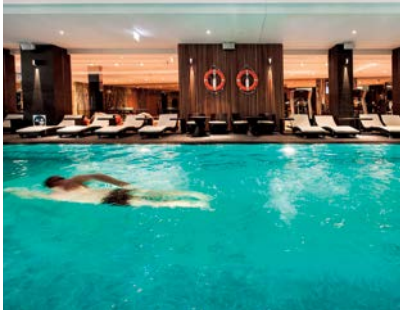

PRESTIGE ZONE

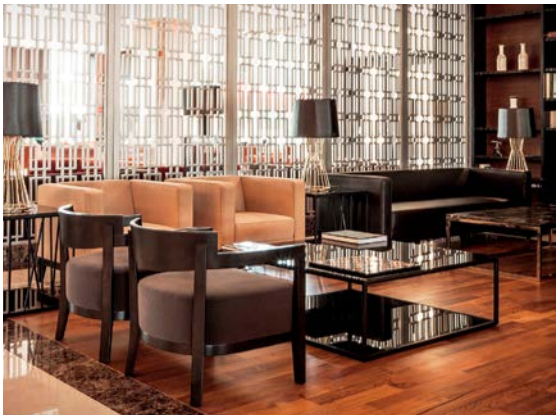

POCZUJ SIĘ WYJĄTKOWO

Feel special

Orientalne spa z zabiegami ajurwedyjskimi i jogą, olbrzymia strefa zabaw dla najmłodszych, świetna kuchnia, luksusowe wnętrza, eleganckie apartamenty, piękny widok na najdłuższe jezioro w Polsce oraz funkcjonalne centrum konferencyjne. Witamy w pięciogwiazdkowym GrandHotelu Tiffi w Iławie! Nawet najbardziej wymagający klienci wyjeżdżają stąd zachwyceni.

An oriental spa with ayurvedic treatments and yoga, a gigantic playground area for the youngest guests, great cuisine, luxurious interiors, a beautiful view of the longest lake in Poland, and a functional conference center. Welcome to the five-star Grand Hotel Tiffi in Ilawa! Even the most demanding customers leave this place delighted.

więcej | more: ***grandhotel.tiffi.com***

© M. P.

WYMARZONY EFEKT

Dream effect

Chcesz poznać sekret młodości gwiazd? Sieć warszawskich klinik Ambasada Urody oferuje zabiegi z zakresu medycyny estetycznej, anty-aging oraz modelowania sylwetki. Duży wybór urządzeń, doświadczeni lekarze i kosmetolodzy oraz najnowocześniejsze zabiegi pozwolą ci uzyskać wymarzone efekty.

Do you want to know the secret of the eternal youth of stars? Ambasada Urody, a beauty clinic chain in Warsaw offers aesthetic medicine, anti-aging and body shaping treatments. A large selection of devices, experienced specialists, doctors and cosmetologists as well as the most modern world treatments will allow you to achieve your dream result.

więcej | more: ***ambasadaurody.pl***

JESZCZE WIĘCEJ TLENU

Even more oxygen

W warszawskim salonie Mr&Mrs SPA dostępny jest już zabieg infuzji tlenowej Intraceuticals. To nieinwazyjna metoda odmładzająca skórę, bazująca na najnowszej technologii łączenia hiperbarycznego tlenu ze specjalnym serum bogatym w kwas hialuronowy oraz składniki regenerujące. Efekt jest natychmiastowy, dlatego jest to idealny zabieg bankietowy.

This Intraceuticals treatment is now available at Mr & Mrs SPA salon in Warsaw. It is a non-invasive method of rejuvenating the skin, based on the latest technology which combines hyperbaric oxygen with a special serum, rich in hyaluronic acid and regenerating ingredients. The effect is instantaneous , so it is an ideal banquet treatment.

więcej | more: ***mrandmrsspa.pl***

LOT info

SIATKA POŁĄCZEŃ
ROUTE NETWORK **76**

WYDARZENIA
LOT NEWS **78**

FLOTA
FLEET **82**

ROZRYWKA POKŁADOWA
IN-FLIGHT ENTERTAINMENT **84**

BAGAŻ
BAGAGGE **86**

Bądź naszym Gościem
Be our Guest

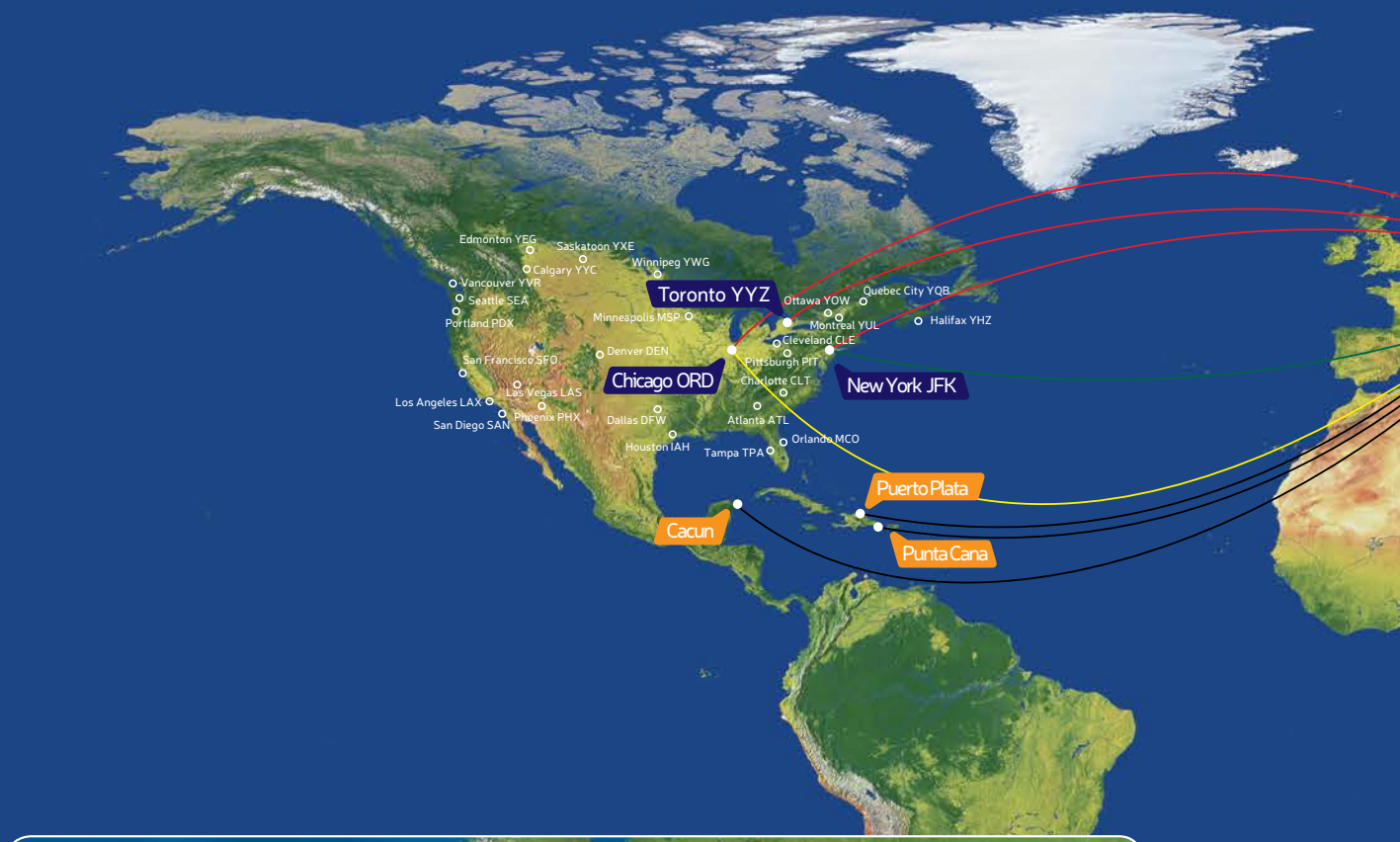
Edmonton YEG
Saskatoon YXE
Calgary YYC
Winnipeg YWG
Vancouver YVR
Seattle SEA
Portland PDX
Toronto YYZ
Ottawa YOW
Quebec City YQB
Montreal YUL
Halifax YHZ
Minneapolis MSP
Cleveland CLE
Denver DEN
San Francisco SFO
Pittsburgh PIT
Chicago ORD
Charlotte CLT
New York JFK
Las Vegas LAS
Los Angeles LAX
Phoenix PHX
San Diego SAN
Dallas DFW
Atlanta ATL
Houston IAH
Orlando MCO
Tampa TPA
Puerto Plata
Cacun
Punta Cana

Trondheim
Alesund
Tallinn
Stockholm ARN
Oslo
Gothenburg
Riga
Copenhagen
Dublin
Vilnius
Minsk MSQ
Gdansk
Hamburg
Amsterdam
Szczecin
Bygdoszcz
London LHR
Dusseldorf
Berlin BER
WARSAW
Kyiv KBP
Brussels
Poznan
Lublin
Frankfurt
Wroclaw
Zielona Gora
Luxembourg
Krakow
Katowice
Rzeszow
Ostrava
Stuttgart
Munich
Prague
Lviv
Paris CDG
Vienna
Zurich
BUDAPEST
Ljubljana
Geneva
Zagreb
Bucharest OTP
Milan MXP
Venice
Belgrade
Varna
Zadar
Sofia
Bourgas
Nice
Split
Podgorica
Ankara
Dubrovnik
Ohrid
Istanbul
Olbia
Skopje
Madrid
Barcelona
Tirana
Thessaloniki
Lisbon
Lamezia Terme
Izmir
Adana
Corfu
Athens
Mykonos
Palma
Ibiza
Antalya
Rhodos
Dalaman
Zakhyntos
Palermo
Thira/Santorini
Larnaca
Kalamata
Heraklion
Malta

połączenia regularne LOT-u z portu przesiadkowego w Warszawie |
LOT schedule services from LOT Warsaw Hub

połączenia regularne LOT-u z portu przesiadkowego w Budapeszcie |
LOT schedule services from LOT Budapest Hub

regularne połączenia regionalne LOT-u |
LOT regional schedule services

połączenia czarterowe LOTu |
LOT charter services

połączenia linii Nordica wykonywane we współpracy z LOT-em |
Nordica services operated in cooperation with LOT

połączenie code-share |
code-share services

kierunki code-share |
code-share destinations

Heraklion **kierunki wakacyjne |**
Holiday Destinations

Stan na 14/01/2021 | Status as of 14JAN21

Z LOT-EM MOŻESZ ZRÓWNOWAŻYĆ ŚLAD WĘGLOWY SWOJEGO REJSU

WITH LOT YOU CAN BALANCE THE CARBON FOOTPRINT OF YOUR FLIGHT

ZDJĘCIE Z DRONA: B. SKOWROŃSKI

Rozszerzając swoje działania prośrodowiskowe prowadzone w ramach projektu #Destination Eco, LOT wprowadził pod koniec 2019 r. program kompensacji śladu węglowego. W ostatnim kroku zakupu biletu na stronie *lot.com* każdy pasażer może uiścić dobrowolną opłatę i tym samym zrównoważyć emisję CO_2 swojego rejsu.

As part of expanding its environmental activities, carried out under the #Destination Eco project, LOT introduced a carbon footprint compensation program at the end of 2019. In the final step of purchasing a ticket at lot.com, you can pay a voluntary fee that will go towards offsetting the CO2 emissions of your flight.

PL

W ramach programu kompensacji CO_2 pasażerowie LOT-u, przekazując dobrowolną opłatę za ślad węglowy swojego rejsu, mogą wesprzeć program Leśnych Gospodarstw Węglowych, którego celem jest zwiększenie ilości dwutlenku węgla wychwytywanego i magazynowanego przez polskie lasy. Za pomocą tzw. kalkulatora CO_2 pasażer kupujący bilet na stronie *lot.com* może obliczyć ślad węglowy swojego rejsu (czyli sumę emisji gazów cieplarnianych w przeliczeniu na tonę ekwiwalentu dwutlenku węgla), dowiedzieć się, w jaki sposób może go zniwelować, a także przeznaczyć daną kwotę na działania prośrodowiskowe prowadzone w ramach programu.

Zaangażowanie podróżnych pozwoliło do tej pory m.in. na realizację projektu odbudowy i ochrony sie-

ENG

As part of the CO2 compensation program, LOT passengers can now support the Forest Coalpit Farms program, which aims to increase the amount of carbon dioxide captured and stored in Polish forests, by voluntarily paying for the carbon footprint of their flight. By using the CO2 calculator at lot.com, you can calculate the carbon footprint of your flight (i.e. the sum of greenhouse gas emissions per tonne of carbon dioxide equivalent), find out how it can be reduced, and allocate a given amount to environmental activities carried out under the program.

The commitment of passengers has e.g. helped finance a project to restore and protect

dlisk żurawi na terenie gminy Swarożyn w woj. pomorskim, tj. na trasie przelotowej LOT-u z Warszawy do Gdańska, który polega na renowacji siedmiu stawów o łącznej powierzchni 10 ha. Odbudowa urządzeń wodnych poprawi zdolności retencyjnej obszarów leśnych poprzez ponowne napełnienie wodą dawnych zbiorników wodnych, co nie tylko zwiększy zasoby wody, ale przyczyni się także do zwiększenia absorpcji CO_2 przez okoliczne lasy o mniej więcej 220 ton rocznie.

W wyniku prac powstaną odpowiednie warunki do gniazdowania i wychowywania potomstwa przez żurawia zwyczajnego (*Grus grus*) i wiele innych gatunków ptaków wodno-błotnych występujących na terenie Nadleśnictwa Starogard.

Możliwość równoważenia śladu węglowego to jedna z prośrodowiskowych inicjatyw polskiego przewoźnika. LOT w ramach programu #Destination Eco sukcesywnie obniża emisję CO_2 m.in. dzięki optymalizacji tras lotów, precyzyjnemu doborowi prędkości wznoszenia i lądowania, dokładnym wyliczeniom środka ciężkości samolotów, regularnemu myciu płatowca i silnika czy zmniejszaniu wagi samolotów. Kiedy tylko jest to możliwe, przewoźnik stosuje w portach lotniczych zewnętrzne zasilanie elektryczne (GPU) zamiast paliwowego (APU). Polskie Linie Lotnicze inwestują również w nowe oprogramowanie do planowania lotów i analizy danych, co pozwala

the habitats of cranes in the Swarozyn commune of the Pomeranian Voivodeship, on the LOT route from Warsaw to Gdansk. The project involves restoring seven ponds, covering a total area of 10 ha, to their pristine state. The restoration of water facilities will improve the retention capacity of forest areas by refilling old water reservoirs. This will not only increase water resources, but will also contribute to increasing CO2 absorption by the surrounding forests by about 220 tonnes per year. This in turn will create favourable nesting and breeding conditions for the common crane (Grus grus) and many other species of wetland birds in the Starogard Forest District.

The option to offset your carbon footprint is just one of the environmental initiatives of the Polish carrier. Under the #Destination Eco program, LOT has been successively reducing its CO2 emissions by e.g. optimizing flight routes, precisely calculating the rates of ascent and descent, accurately determining the centre of gravity of aircraft, regularly washing airframes and engines, and reducing the weight of planes. At airports, whenever possible, the carrier uses an external source of electric power (GPU) instead of its own fuel power (APU). LOT is also investing

MARTYNA MAJDA

wykonywać połączenia w bardziej wydajny i ekonomiczny sposób.

LOT stale doskonali procedury operacji lotniczych, modernizuje flotę i wdraża technologie przyjazne środowisku. Działania te prowadzone są także poza obszarem operacyjnym firmy. Od września 2018 r. spółka posiada certyfikat Green Office, który potwierdza właściwe zarządzanie środowiskowe w biurze. Przewoźnik przywiązuje dużą wagę do odpowiedniej gospodarki odpadami, rozwiązań pozwalających na oszczędność wody, energii i papieru, a przy wyborze dostawców baczną uwagę zwraca na ich politykę środowiskową.

Polskie Linie Lotnicze aktywnie wspierają również europejskie inicjatywy, które mają na celu redukcję emisji CO_2 do atmosfery, w tym działania zmierzające do jak najszybszego wprowadzenia jednorodnego systemu zarządzania Europejską Przestrzenią Powietrzną. Usprawnienie przepustowości przestrzeni powietrznej i portów lotniczych w całej Europie przyczyni się do optymalizacji tras i skrócenia czasu przelotów, co pozwoli efektywnie ograniczyć emisję CO_2 przez branżę lotniczą.

in new flight planning and data analysis software in order to make connections more efficient and economical.

LOT is constantly improving its air operation procedures, modernizing its fleet, and implementing environmentally friendly technologies. These activities are also carried out outside the operational area. The company was awarded a Green Office certificate in September 2018. This confirms the high standard of environmental friendliness of its offices. The carrier attaches great importance to appropriate waste management, solutions that save water, energy and paper, and when selecting suppliers, it pays close attention to their environmental policy.

LOT Polish Airlines also actively supports European initiatives aimed at reducing CO2 emissions, including efforts to introduce a homogeneous European airspace management system as soon as possible. Improving airspace and airport capacity across Europe will optimize routes and reduce flight times, effectively reducing CO2 emissions by the aviation industry.

Destination ECO

INICJATYWA DESTINATION ECO

Nasze programy prośrodowiskowe obejmują:

- Redukcję emisji CO_2
- Kompensację CO_2
- Inicjatywę Single European Sky
- Zrównoważone ekologicznie produkty i usługi
- Certyfikat Green Office
- Edukację

W LOT poważnie podchodzimy do tematów środowiskowych, dlatego aktywnie wprowadzamy inicjatywy mające na celu wspieranie naszego ekosystemu.

DESTINATION ECO INITIATIVE

Our environmental program includes:

- CO_2 emissions reduction
- CO2 compensation
- Single European Sky initiative
- Sustainable products and services
- Green Office certification
- Education

We feel **socially responsible** to take care of the environment. At LOT, we take the issue of environmental responsibility very seriously, which is why we are actively introducing many diverse initiatives that are aimed at supporting our ecosystem.

SAMOLOTY DALEKODYSTANSOWE Long-haul aircraft

	Boeing 787-9 Dreamliner	Boeing 787-8 Dreamliner
Liczba | Number in fleet	7/9*	8
Długość I Length	62,82 m	56,72 m
Rozpiętość I Wing span	60,17 m	60,17 m
V przelotowa I Cruising speed	875 km/h	875 km/h
Zasięg max I Range	13 350 km	12 650 km
Liczba miejsc BC/PEC/EC I Capacity	24/21/249	18/21/213

SAMOLOTY ŚREDNIO- I KRÓTKODYSTANSOWE Medium and short-haul aircraft

	Boeing 737 MAX 8	Boeing 737-800
Liczba | Number in fleet	5/15*	6
Długość I Length	39,52 m	39,47 m
Rozpiętość I Wing span	35,92 m	35,78 m
V przelotowa I Cruising speed	839 km/h	834 km/h
Zasięg max I Range	5750 km	5435 km
Liczba miejsc I Capacity	186	189/186/168**

	Embraer 195	Embraer 190	Embraer 175	Embraer 170
Liczba | Number in fleet	15	4	12 ***	6
Długość I Length	38,65 m	36,24 m	31,68 m	29,90 m
Rozpiętość I Wing span	28,72 m	28,72 m	26,00 m	26,00 m
V przelotowa I Cruising speed	870 km/h	863 km/h	870 km/h	870 km/h
Zasięg max I Range	3990 km	3461 km	3300 km	3700 km
Liczba miejsc I Capacity	118/112**	106	82	76

	Bombardier DHC-8Q400
Liczba | Number in fleet	12
Długość I Length	32,83 m
Rozpiętość I Wing span	28,42 m
V przelotowa I Cruising speed	666 km/h
Zasięg max I Range	2500 km
Liczba miejsc I Capacity	78

*** kolejne zamówione samoloty tego typu planowane do dostawy** | *deliveries of more of the ordered aircraft of this type expected soon
**** w zależności od wersji** I **depending on the version
***** w tym dwa do dyspozycji rządu** I *** including two aircraft at the government's disposal

BEZPIECZEŃSTWO NA POKŁADZIE SAMOLOTÓW LOT I Safety on board LOT aircraft

Podczas całego lotu obowiązkowe jest zakrywanie nosa i ust za pomocą maseczki (z wyjątkiem dzieci do lat 5 i osób o znacznym stopniu niepełnosprawności). Maseczki można zdjąć na czas posiłku | A protective mask covering nose and mouth is required during the entire journey (except for children under 5 and persons with severe disabilities). Masks can be removed during a meal

Podczas lotów powrotnych do Polski z zagranicy obowiązkowe jest wypełnienie Kart Lokalizacji Pasażera i Deklaracji Zdrowia | On return flights to Poland it is mandatory to fill in Passenger Locator Form and Health Declaration

Zakaz palenia (również papierosów elektronicznych) | No smoking (including e-cigarettes)

Nie pijemy alkoholu wniesionego na pokład lub kupionego w Duty Free | Do not drink alcohol brought on board or purchased in Duty Free

Podczas startu i lądowania laptop musi być wyłączony i umieszczony w kieszeni fotela lub na półce, a z telefonów komórkowych pasażerowie mogą korzystać wyłącznie w trybie samolotowym. Wizerunek członków załóg podlega ochronie prawnej. Uprzejmie prosimy o uszanowanie prywatności i niefotografowanie/niefilmowanie naszych pracowników, a także o nierozpowszechnianie wizerunku bez ich zgody. | During take-off and landing, laptops must be switched off and placed in the back seat pocket in front of you or on the shelf, and mobile phones can only be used in aeroplane mode. The image rights of cabin crew members are protected by law. Please respect their privacy and do not photograph/film our staff and do not disseminate their image without their permission.

TRANSAKCJE BEZGOTÓWKOWE NA POKŁADZIE I Non-cash transactions on board

Uprzejmie informujemy, że w celu zapewnienia bezpieczeństwa bezgotówkowych transakcji płatniczych na pokładach swoich samolotów LOT zbiera i przechowuje niektóre z Państwa danych, np. imię i nazwisko, numer dokumentu tożsamości, adres zamieszkania i numer miejsca zajmowanego na pokładzie. W tym zakresie administratorem Państwa danych jest LOT*. W związku z powyższym przysługuje Państwu prawo wniesienia sprzeciwu, prawo dostępu do danych, prawo żądania ich sprostowania, ich usunięcia lub ograniczenia ich przetwarzania. W sprawach związanych z przetwarzaniem danych osobowych można skontaktować się z Inspektorem Ochrony Danych pisemnie pod adresem LOT lub mailowo pod adresem e-mail: iod@lot.pl. Podawanie ww. danych osobowych podczas transakcji jest dobrowolne. W przypadku odmowy możliwe jest dokonanie standardowej płatności gotówkowej – bez użycia karty. |
Please be advised that in order to ensure the security of payment transactions on board our aircraft, LOT is collecting and storing some of your personal data, e.g. your forename and surname, identity card number, residential address, and seat number. LOT* are the controller of the personal data provided above. You have a right to object, as well as right: to withdraw your consent, access to your personal data, to demand that your personal data is rectified or limited or to be forgotten.To discuss matters related to the protection of your personal data you can contact Data Protection Officer in writing, to the address of the registered office LOT or via e-mail: iod@lot.pl.

*** Polskie Linie Lotnicze LOT S.A., ul. Komitetu Obrony Robotników 43, 02-146 Warszawa** | LOT Polish Airlines, Komitetu Obrony Robotników St. 43, 02-146 Warsaw

POLISH AIRLINES LOT
A STAR ALLIANCE MEMBER

LOT Warsaw **Transfer Guide**

Zapoznaj się z informacjami jak sprawnie przesiąść się na Twój kolejny rejs LOT na Lotnisku Chopina w Warszawie |
Please read the following information carefully It will help you during your transfer to LOT flights at Warsaw Chopin Airport

Przygotuj paszport i kartę pokładową |
Please prepare your passport and boarding pass

Przesiadka między krajami w strefie Schengen

1. Wyjdź z rękawa lub autobusu do terminala
2. Udaj się jak najszybciej do bramki, z której odlatuje Twój następny rejs

Transfer from Schengen country to another Schengen country

1. You arrive to the terminal by bus or by air bridge
2. Please proceed directly to the gate for your next flight

KROK 1 STEP 1 | **KROK 2** STEP 2 | **KROK 3** STEP 3

Przesiadka z kraju w strefie Schengen do kraju ze strefy Non-Schengen

1. Wyjdź z rękawa lub autobusu do terminala
2. Udaj się prosto do kontroli paszportowej z przygotowanymi dokumentami
3. Przejdź jak najszybciej do bramki, z której odlatuje Twój następny rejs

Transfer from Schengen country to Non-Schengen country

1. You arrive to the terminal by bus or by air bridge
2. Please prepare your documents and proceed to the passport control
3. Please proceed directly to the gate for your next flight

KROK 1 STEP 1 | **KROK 2** STEP 2 | **KROK 3** STEP 3 | **KROK 4** STEP 4

Przesiadka z kraju ze strefy Non-Schengen do kraju w strefie Schengen

1. Wyjdź z rękawa lub autobusu do terminala
2. Udaj się prosto do kontroli paszportowej z przygotowanymi dokumentami
3. Następnie podejdź do kontroli bezpieczeństwa
4. Udaj się jak najszybciej do bramki, z której odlatuje Twój następny rejs

Transfer from Non-Schengen country to Schengen country

1. You arrive to the terminal by bus or by air bridge
2. Please prepare your documents and proceed to the passport control
3. Next proceed to the security check
4. Please proceed directly to the gate for your next flight

KROK 1 STEP 1 | **KROK 2** STEP 2 | **KROK 3** STEP 3 | **KROK 4** STEP 4 | **KROK 5** STEP 5

Przesiadka między krajami w strefie Non-Schengen

1. Wyjdź z rękawa lub autobusu do terminala
2. Udaj się prosto do kontroli bezpieczeństwa
3. Udaj się jak najszybciej do bramki, z której odlatuje Twój następny rejs

Transfer from Non-Schengen country to another Non-Schengen country

1. You arrive to the terminal by bus or air bridge
2. Please proceed to the security check
3. Please proceed directly to the gate for your next flight

KROK 1 STEP 1 | **KROK 2** STEP 2 | **KROK 3** STEP 3 | **KROK 4** STEP 4

Wejście do samolotu zamykamy na 15 minut przed odlotem! |
Gate closes **15 minutes** before departure!

W przypadku każdej przesiadki w ramach połączeń LOT, nie odbieraj swojego bagażu |
Do not collect your luggage if you continue your journey with LOT

Mapa Lotniska Chopina | Map of Chopin Airport
Poziom odlotów | Departures Area

LEGENDA:
MAP KEY

- Kontrola paszportowa | Passport control
- Kontrola bezpieczeństwa | Security check
- Wejście do terminala po przyjeździe autobusem z samolotu | Entrance when arriving to the terminal by bus
- LOT Business Lounge "Polonez" (poziom 1 | level 1)
- LOT Business Lounge "Mazurek" (poziom -1 | level -1)
- Dodatkowa kontrola bezpieczeństwa w rejsach do USA | Additional security check for US flights
- Obowiązkowy punkt weryfikacji | Mandatory interview point
- LTC LOT Transfer Center
- **Strefa Non-Schengen** | Non-Schengen Zone

Armenia | Belarus | Bulgaria | Canada | China | Croatia | Cyprus | Georgia | India | Israel | Japan | Kazakhstan | Macedonia | Moldova | Montenegro | Romania | Russia | Serbia | Singapore | South Korea | Sri Lanka | Turkey | Ukraine | United Kingdom | United States | Ireland

03N - 26N
Numery gate Non-Schengen | Non-Schengen Gate no.

- **Strefa Schengen** | Schengen Zone

Austria | Belgium | Czech Republic | Denmark | Estonia | Finland | France | Germany | Greece | Hungary | Iceland | Italy | Latvia | Lithuania | Luxembourg | Malta | The Netherlands | Norway | Poland | Portugal | Slovakia | Slovenia | Spain | Sweden | Switzerland

01-08 23-45
Numery gate Schengen | Schengen Gate no.

Transfer do USA | Transfer to USA

Przylot ze strefy Schengen
Udaj się do kontroli paszportowej i dalej niezwłocznie do miejsca oznaczonego na mapie symbolem flagi!
Schengen Area arrival
Proceed to passport control and then to interview point marked with the flag as soon as possible!

Przylot ze strefy Non-Schengen
Udaj się do kontroli bezpieczeństwa i dalej niezwłocznie do miejsca oznaczonego na mapie symbolem flagi!
Non-Schengen Area arrival
Proceed to security check and then to interview point marked with the flag as soon as possible!

Obowiązkowy punkt weryfikacji
Miejsce wywiadu, do którego muszą udać się wszyscy pasażerowie lecący do Stanów Zjednoczonych!
Manadatory interview point
This point is obligatory for all passengers travelling to the United States!

Po rozmowie możesz być skierowany:
After interview you can be proceeded:

Do dodatkowej kontroli bezpieczeństwa oznaczonej na mapie symbolem powyżej. Udaj się tam jak najszybciej!
To additional security check marked on the map as above.
Proceed there as soon as possible!

Brak wykonania obowiązkowej weryfikacji (wywiadu) oraz dodatkowej kontroli bezpieczeństwa w rejsach do USA skutkuje odmową przyjęcia na pokład samolotu! |
If you skip mandatory interview or additional security check you will be denied to board your flight!

FILMY
MOVIES

TV
TV

DLA DZIECI
FOR KIDS

AUDIO
AUDIO

GRY
GAMES

O NAS
ABOUT US

E-READER
E-READER

W lutym w ramach naszej oferty rozrywki pokładowej w rejsach dalekiego zasięgu oferujemy Państwu ponad 100 filmów, albumy muzyczne, podcasty, programy rozrywkowe, popularne seriale oraz gry. Ponadto w systemie rozrywki pokładowej znajdą Państwo zakładkę „O nas", która zawiera historię naszych linii lotniczych. Jest nam również bardzo miło poinformować Państwa, iż na pokładach naszych samolotów Boeing 787 Dreamliner aktualnie trwa projekt filmowy współorganizowany przez Polski Instytut Sztuki Filmowej – „Kino na 100!". Projekt ma na celu uczczenie stulecia odzyskania niepodległości przez Polskę. Dzięki tej inicjatywie, mają Państwo szansę obejrzeć najsłynniejsze filmy w historii polskiej kinematografii. Na następnej stronie znajdą Państwo wybrane nowości filmowe i serialowe na luty. Pełny repertuar dostępny jest na naszym portalu rozrywki pokładowej, dlatego zachęcamy Państwa do zeskanowania poniższego kodu QR*.

In February, on our long-haul flights, we would like to offer you over 100 movies and TV series as well as selection of entertaining shows, music albums, podcasts, and games. Furthermore, please take a look at the "About us" section which contains the history of LOT Polish Airlines. Also, we're more than happy to inform you that, on board our Boeing 787 Dreamliner aircraft, you can enjoy our film project organized in cooperation with Polish Film Institute – "Polish 100". The purpose of this name is to recall 100th anniversary of Poland's regained independence. Thanks to this initiative, you will have the opportunity to check out the most famous movies in the history of Polish cinematography. On the next page you can find new movies and tv series in February. The full repertoire is available on our in-flight entertainment portal therefore we encourage you to scan the QR code below*.

Gry dostępne na pokładach samolotów B787-8:
Games available onboard B787-8 aircraft:

In-Flight Tetris®
Solitaire
Bejeweled® 2
Disney Mickey's House Party
Battleship®
In-Flight PAC-MAN®
Disney's Winnie the Pooh
Asteroids™
Bubbha's Peanut Frenzy
Berlitz® Word Traveler™
Leaf

Gry dostępne na pokładach samolotów B787-9:
Games available onboard B787-9 aircraft:

Solitaire Classic
Angry Birds World Tour
Puzzle: Travel Showcase
Bejeweled® 2
Casino
Battleship®
Lian Lian Kan
Monsters University: Hide and Sneak
In-Flight Tetris®
Golf Open
Escape Ninja
Geotrivia

Zachęcamy do odwiedzenia naszego portalu rozrywki pokładowej, na którym mogą Państwo sprawdzić pełny repertuar audio-wideo:
We encourage you to visit our in-flight entertainment portal where you can find our full audio-video lineup:

*** Repertuar rozrywki pokładowej jest tymczasowo ograniczony.** | Please note that our inflight entertainment offering is temporarily limited.

Wybrane nowości w lutym | Selected new movies and tv shows in February

HITY KINOWE BLOCKBUSTERS

IMDb 6.6 / 10

Bad Boys for Life (2020)

IMDb 6.8 / 10

Zew krwi |
The Call of the Wild (2020)

IMDb 7.8 / 10

Dżentelmeni |
The Gentlemen (2019)

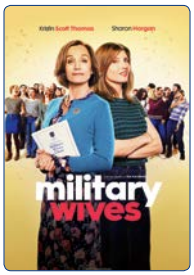

IMDb 6.5 / 10

Pojedynek na głosy |
Military Wives (2019)

IMDb 8.6 / 10

Parasite (2019)

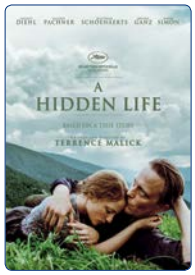

IMDb 7.4 / 10

Ukryte życie |
A Hidden Life (2019)

IMDb 6.7 / 10

Droga powrotna |
The Way Back (2020)

IMDb 7.8 / 10

Małe kobietki |
Little Women (2019)

KINO POLSKIE POLISH CINEMA

IMDb 6.1 / 10

Ukryta gra |
The Coldest Game (2019)

IMDb 6.8 / 10

Powstanie Warszawskie |
Warsaw Uprising (2014)

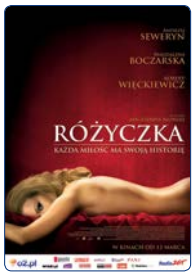

IMDb 7.1 / 10

Różyczka |
Little Rose (2010)

IMDb 7.1 / 10

Jak zostałem gangsterem. Historia prawdziwa |
How I became a gangster. True Story (2019)

SERIALE TV SERIES

IMDb 7.7 / 10

Wataha |
The Border

IMDb 9.0 / 10

Detektyw |
True Detective

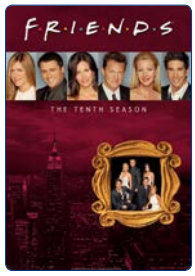

IMDb 8.9 / 10

Przyjaciele |
Friends

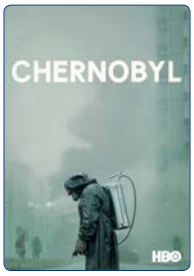

IMDb 9.4 / 10

Czarnobyl |
Chernobyl

DLA DZIECI FOR KIDS

IMDb 6.9 / 10

Kraina Lodu II |
Frozen II (2019)

IMDb 6.6 / 10

Czarownica 2 |
Maleficient: Mistress of Evil (2019)

IMDb 6.8 / 10

Tajni i fajni |
Spies in Disguise (2019)

IMDb 7.0 / 10

O Yeti! |
Abominable (2019)

Filmy w ramach projektu „Kino na 100!" | "Polish 100!" project movies:

oceny IMDb | IMDb rating: 08,12,20

Zimna wojna – Paweł Pawlikowski, **Giuseppe w Warszawie** – Stanisław Lenartowicz, **Zaklęte rewiry** – Janusz Majewski, **Ida** – Paweł Pawlikowski, **Nóż w wodzie** – Roman Polański, **Cud nad Wisłą** – Ryszard Bolesławski, **Akademia Pana Kleksa** – Krzysztof Gradowski, **Pociąg** – Jerzy Kawalerowicz, **Seksmisja** – Juliusz Machulski, **Syberyjska lekcja** – Wojciech Staroń, **Po-lin. Okruchy pamięci** – Jolanta Dylewska, **Żywot Mateusza** – Witold Leszczyński, **Muzykanci** – Kazimierz Karabasz, **Pielgrzym** – Andrzej Trzos-Rastawiecki, **Ziemia obiecana** – Andrzej Wajda, **Syn** – Ryszard Czekała, **Strojenie instrumentów** – Jerzy Kucia, **Dwaj ludzie z szafą** – Roman Polański, **Bez miłości** – Barbara Sass

BAGAŻ REJESTROWANY PRZEWOŻONY W LUKU BAGAŻOWYM
Checked baggage allowances

LOT BUSINESS CLASS
na długie dystanse | on long haul flights

32 kg max + 32 kg max + 32 kg max

LOT BUSINESS CLASS
na krótkie dystanse | on short haul flights

32 kg max + 32 kg max

LOT PREMIUM ECONOMY
na długie dystanse | on long haul flights

23 kg max + 23 kg max

LOT PREMIUM ECONOMY
na krótkie dystanse | on short haul flights

23 kg max + 23 kg max

LOT ECONOMY CLASS
na krótkie i długie dystanse
| on short and long haul flights

23 kg max

Suma trzech wymiarów bagażu rejestrowanego nie powinna przekraczać 158 cm. | The sum of the three dimensions should not exceed 158 cm.

BAGAŻ DLA DZIECI DO LAT DWÓCH | Luggage allowances for children up to 2 years of age

wózek składany | folding buggy **LUB** | or **fotelik samochodowy** | car seat + 23 kg max **o maksymalnym wymiarze do 158 cm** | maximum dimensions of up to 158 cm

BAGAŻ PODRĘCZNY | Carry-on baggage

BAGAŻ PODRĘCZNY PRZEWOŻONY NA POKŁADZIE
Carry-on luggage allowances

LOT BUSINESS CLASS
na krótkie i długie dystanse | on short and long haul flights

9 kg max + 9 kg = 18 kg

LOT PREMIUM ECONOMY
na długie dystanse | on long haul flights

8 kg max + 4 kg = 12 kg

(max waga jednej sztuki: 8kg | max unit weight: 8kg)

LOT PREMIUM ECONOMY
na krótkie dystanse | on short haul flights

8 kg max

LOT ECONOMY CLASS
na krótkie i długie dystanse | on short and long haul flights

8 kg max

Suma trzech wymiarów bagażu podręcznego (długości, szerokości i wysokości) nie może przekraczać 118 cm | The sum of three dimensions of carry-on baggage (length, width and height) should not exceed 118 cm

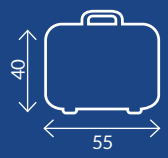

Dodatkowo do kabiny można zabrać albo torbę z latopem, albo torebkę damską o maksymalnych wymiarach 40 x 30 x 8 cm oraz o maksymalnej wadze 2 kg. Ze względów bezpieczeństwa cały bagaż kabinowy musi zmieścić się w szafkach nad głowami lub pod fotelem przed pasażerem. Wszystkie bagaże przekraczające dozwolone wymiary będą musiały być przepakowane lub zostaną nadane jako bagaż rejestrowany i będzie pobrana opłata według cennika.

In addition, one of the following items (max. 40 cm x 30 cm x 8 cm; max. 2 kg) may be taken on board free of charge: a laptop case or a women's handbag. For safety reasons, all carry-on baggage must fit in the overhead shelf on board or under the seat in front of you. All baggage exceeding the permitted size, will have to be repackaged or will be checked in subject to the relevant fee specified in the price list.

ZWIERZĘTA NA POKŁADZIE
Animals on board

Ze względów bezpieczeństwa podróżujące na pokładzie samolotu zwierzęta muszą pozostać w trakcie całej podróży w przeznaczonej do tego celu torbie lub klatce.| For safety reasons, animals travelling on board the aircraft must remain in a dedicated bag or cage during the entire trip.

PŁYNY W BAGAŻU PODRĘCZNYM
Liquids in your carry-on baggage

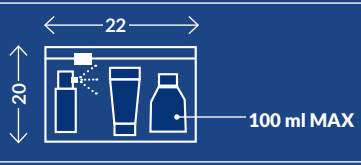

Szczegółowe informacje na temat wymienionych ograniczeń na stronie www.lot.com. | Detailed Information regarding the abovementioned limitations is available at www.lot.com

Informacje zamieszczone w magazynie są aktualne na dzień oddania magazynu do druku.
Aktualna oferta i wysokość opłat za przewóz dodatkowego bagażu dostępne są w biurach sprzedaży, Call Center bądź na stronie internetowej lot.com
Na niektórych połączeniach obsługiwanych małymi samolotami mogą obowiązywać dodatkowe restrykcje odnośnie wielkości bagażu podręcznego.
Torba-kosz do przewozu niemowląt lub fotelik samochodowy mogą być zabierane na pokład w miarę wolnego miejsca.
Z rynku polskiego obowiązuje dodatkowa opłata serwisowa.

The information published in the magazine is valid as at the date the magazine goes to print and it does not constitute a commercial offer within the meaning of the Civil Code. In order to confirm the validity of this information please consult LOT Polish Airlines sales assistants at sales offices, contact the Call Centre or visit the website: lot.com.
Additional carry-on baggage restrictions may apply to some flights operated by small aircraft.
A baby basket or a car seat can be taken on board, if space is available.
An extra charge applies to outbound flights from Poland.

SHOP&MORE

POLISH AIRLINES
LOT
A STAR ALLIANCE MEMBER

ZAMÓW Z DOSTAWĄ NA POKŁAD LUB NA WSKAZANY ADRES

ONBOARD AND HOME DELIVERY AVAILABLE

shopandmore.lot.com

Elastyczna zmiana rezerwacji

- Dajemy możliwość pełnego zwrotu biletów lotniczych w ciągu **24 godzin** od momentu zakupu.*
- Umożliwimy **bezpłatną zmianę daty i / lub trasy**.*

Czujesz, że na decyzję dotyczącą Twojego anulowanego rejsu jest jeszcze za wcześnie? Skorzystaj z vouchera!

Voucher jest ważny przez dwa lata od momentu wydania. W tym czasie możesz go wymienić na nowy lot realizowany przez następnych **12 miesięcy**, a nawet przekazać voucher komuś innemu!

Nowy bilet jest tańszy?
Różnicę zwrócimy Ci w postaci nowego vouchera.

* Oferta dotyczy biletów kupionych do 31 marca 2021 roku.
Szczegóły na: lot.com/lot-elastyczna-zmiana-rezerwacji

Flexible Rebooking

- You can obtain a full refund if a ticket is cancelled up to **24 hours** after purchasing.*
- **You can change the date and / or route of your journey free of charge.***

Do you feel that it is too early to make a decision about a cancelled flight? Use our voucher!

The voucher is valid for two years from the date of issue. During this time you can exchange it for a new flight within the next **12 months**, or even give the voucher to someone else!

Is the new ticket cheaper?
We will pay you back the difference with a new voucher.

* Offer valid for tickets purchased before March 31, 2021.
Please check the details.
Visit: www.lot.com/pl/en/flexible-rebooking-options

POLISH AIRLINES

LOT

A STAR ALLIANCE MEMBER

Zeskanuj kod QR
Scan the QR code

Czytaj na:
Read on:

E-prasa dostępna dla wszystkich naszych pasażerów!

Podróżując LOT-em, zyskujesz dostęp do ponad **1000 tytułów z całego świata** niezależnie od tego, którą klasą lecisz, w tym:

- najpopularniejszych magazynów i gazet w ponad 40 językach,
- 300 tytułów w języku angielskim,
- 60 tytułów w języku polskim,
- obejmujących tematykę taką jak: prasa informacyjna, kultura i podróże, jedzenie, biznes, rozrywka, moda, sport, zdrowie oraz wiele innych.

Prasę można łatwo pobrać, wykorzystując swój smartfon, tablet lub inne urządzenie. Usługa jest dostępna na 36 godzin przed lotem i do 6 godzin po jego zakończeniu.

Zapraszamy do lektury!

Digital press offer for all LOT passengers!

When traveling with LOT you have access to over **1000 titles from all over the world**, in all service classes, including:

- top magazines and newspapers in over 40 languages,
- 300 titles in English,
- 60 titles in Polish,
- categories such as: news, culture and travel, food, business, entertainment, fashion, sport, health and many others.

You can easily download them using your smartphone, tablet or other portable device. Digital press is available up to 36 hours before your departure and 6 hours after flight.

Enjoy your reading!

lot.com/digitalpress

LOT CARGO

IATA

CEIV - EXCELLENCE IN LOGISTICS IATA PHARMA

SPECIALS PHARMA

LOT Cargo cool chain solutions at your service!

We join the elite group of companies providing air transport services of pharmaceutical products at the highest level of quality.

lot.com/cargo

WARMIA MAZURY®

#genWarmiiiMazur

www.mazury.travel

LOT DLA FIRM

Idealne rozwiązanie dla Twojej Firmy!

LOT Dla Firm to program lojalnościowy, który pozwoli Twojej firmie zmniejszyć koszty podróży służbowych. Zbieraj Punkty podczas podróży służbowych i wymieniaj na nagrody takie jak:

- bilety lotnicze
- hotele
- wstęp do LOT Business Lounge Polonez lub Mazurek
- usługi podwyższające standard podróży.

Z LOT Dla Firm:

- otrzymujesz 2000 powitalnych Punktów Premiowych
- zbierasz Punkty za każdy przelot LOT-em oraz za pobyty w hotelach
- zmniejszasz koszty podróży służbowych

To nie wszystko!

Zbieraj punkty za przeloty pracowników firmy na jednym koncie, a mile na prywatnych kontach w programie Miles & More. Dodatkowo masz możliwość naliczenia Punktów za odbyte podróże z LOT do 6 miesięcy przed rejestracją!

Nie czekaj dłużej!
Zarejestruj się na **lotdlafirm.com**

The perfect solution for your business!

LOT Dla Firm is a loyalty programme designed to reduce business travel expenses in your company.
You can earn Points on every business trip with LOT and spend your points on awards:

- flight tickets
- hotel stays
- access to LOT Business Lounge Polonez and Mazurek
- services that enhance your travel experience.

With LOT Dla Firm you can:

- earn 2000 Welcome Premium Points
- earn Points for each flight operated by LOT and hotel stays
- reduce business travel expenses

But there's even more!

You and your employees can earn Points on one LOT Dla Firm account and additionally miles on personal Miles & More accounts. You can also register Points on LOT flights flown 6 months before registration.

What are you waiting for?
Register on **lotdlafirm.com**

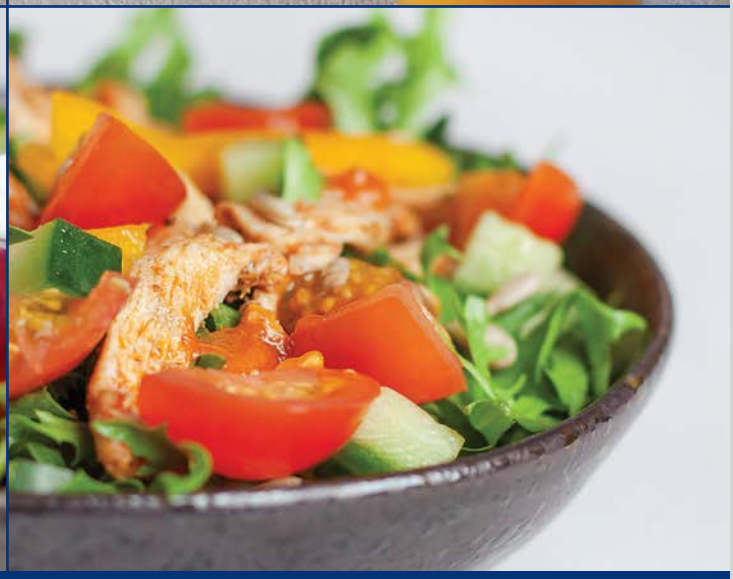

Zamów posiłek na pokład

W trosce o wspólne bezpieczeństwo tymczasowo wstrzymaliśmy sprzedaż produktów z oferty LOT Sky Bar podczas lotu.

Zachęcamy do zamówienia posiłków z dostawą na pokład przed rejsem. Posiłek możesz wybrać podczas zakupu biletu lub najpóźniej 12 godzin przed odlotem korzystając z:

Zakładki Zarządzaj rezerwacją na lot.com | LOT Contact Center | Biur sprzedaży LOT | Agentów sprzedaży

Order your meal before the flight

We have temporarily suspended our LOT Sky Bar service to ensure you remain safe and healthy as you travel with us.

You can select and order your meal in advance when making your booking or at least 12 hours before your flight using:

Manage My Booking tab on lot.com | LOT Contact Center | LOT Sales Offices | Sales Agents Offices

OFERTA POSIŁKÓW PRZEDPŁACONYCH Pre-paid meals offer

lot.com

LOT TRAVEL

LOT to dopiero początek!
The flight is just the beginning!

PODRÓŻE SŁUŻBOWE
BUSINESS TRAVELS

Bilety lotnicze
Air tickets

Bilety kolejowe
Train tickets

Hotele
Hotels

Wynajem samochodów, transfery
Car rental , transfers

Ubezpieczenia i wizy
Travel insurances, visas

Turystyka indywidualna i grupowa
Individual and group tourism (MICE)

+48 22 577 66 77
rezerwacje@lottravel.com

www.lottravel.com

*Oprócz wypłat gotówki, transakcji w kasynach i na stacjach benzynowych.

Przykład reprezentatywny dla kart kredytowych Diners Club, sporządzony na podstawie art. 8 Ustawy o kredycie konsumenckim: Oprocentowanie nominalne – zmienne – 5,76% w skali roku. Rzeczywista roczna stopa oprocentowania (RRSO) dla karty Diners Club LOT z limitem 15 000 zł wynosi 9,29 %, całkowity koszt kredytu 788,56 zł (opłata roczna 350 zł). Czas obowiązywania umowy 12 miesięcy. Wyliczenie RRSO zostało dokonane przy założeniu jednorazowego wykorzystania całej kwoty kredytu na Karcie (Limit Kredytowy), poprzez dokonanie jednej transakcji bezgotówkowej w terminie do jednego miesiąca od daty otrzymania Karty i spłaconej w ciągu 12 miesięcy od daty Transakcji. Wysokość RRSO oraz Całkowitego kosztu kredytu może się różnić od podanego w reprezentatywnym przykładzie jeżeli Posiadacz będzie korzystał z Karty w inny sposób niż przewidziany w ww. przykładzie. Indywidualny limit kredytowy zostanie zaproponowany po weryfikacji zdolności kredytowej. Posiadacz otrzyma wyliczoną wysokość RRSO oraz Całkowity koszt przyznanego kredytu. Niniejszy materiał nie stanowi oferty w rozumieniu kodeksu cywilnego i ma on charakter wyłącznie informacyjny. Szczegółowe informacje na temat kart Diners Club, w tym Tabela Opłat i Prowizji, Regulamin kredytowych kart prywatnych Diners Club oraz Regulaminu Kampanii Sprzedaży Punktów DC dostępne są na stronie www.dinersclub.pl. Sporządzono w oparciu o informacje własne z dnia 09.07.2020 r.

Lubuskie pałace, zamki i dwory

@atrakcjelubuskie @lubuskiepl lubuskie.pl

Dzisiejsze województwo lubuskie to dziedzictwo kulturowe pogranicza, gdzie obok siebie żyli Polacy i Niemcy, tu ścierały się religie, kierunki w architekturze oraz trendy w sztuce i literaturze. Tu każdy pałac, zamek i dwór to cel do eksploracji historii.

W regionie lubuskim znajduje się prawie 4 tys. zabytków, co sprawia, że pod względem ich liczby województwo znajduje się na ósmym miejscu w Polsce. To m.in. pałace, zamki, dwory, folwarki oraz parki pałacowe. W Lubuskiem jest około 250 obiektów architektury rezydencjonalnej. To m.in. Pałac Książęcy w Żaganiu (rezydencja wzniesiona na rozkaz księcia Albrechta Wallensteina w XVII w., to jedna z najokazalszych budowli barokowych w Polsce, otoczona urokliwym parkiem), Pałac w Mierzęcinie (zbudowano w latach 1861 – 1863 z inicjatywy Roberta Friedricha von Waldow, w latach 1999 - 2001 staraniem nowych właścicieli gmach pałacu poddano gruntownej renowacji), Zamek Królewski w Międzyrzeczu (wzniesiony w ok. 1350 r. przez króla Kazimierza Wielkiego w miejscu grodu z IX w., zamek jest otoczony fosą, wokół znajduje się także park z XIX w.), wczesnobarokowy pałac w Zaborze, XVIII-wieczny pałac w Wiechlicach, w którym rezydowały wojska francuskie z Napoleonem na czele, późnobarokowy pałac w Bojadłach czy zamek w Łagowie zbudowany przez Joannitów w 1350 r. Jednym z zabytków, który niedawno został udostępniony turystom, jest tzw. Nowy Zamek w Lubniewicach, zbudowany na początku XX wieku w stylu eklektycznym w sąsiedztwie tzw. Starego Zamku. Początkowo był on siedzibą połączonych rodzin von Waldow i von Reitzenstein. Oba zamki wraz z Bażantarnią i Kordegardą oraz 10-hektarowym parkiem składają się na zespół pałacowo-parkowy w Lubniewicach. Atutem tego miejsca jest jego położenie: tuż nad wodami jeziora Lubiąż, w przepięknym parku i urokliwej miejscowości. Po II wojnie światowej mieściła się tu szkoła z internatem dla sierot po zamordowanych nauczycielach, później – ośrodek wczasowy. To właśnie w nim lekarzem była Michalina Wisłocka, a po latach w jego murach nakręcono film „Sztuka Kochania. Historia Michaliny Wisłockiej". Właścicielem pałacu jest książę Jan Lubomirski-Lanckoroński, Ambasador Województwa Lubuskiego.

Pałace w Mierzęcinie, Wiechlicach, Wiejcach, Ojerzycach, Osowej Sieni czy Brzeźnicy to już dziś hotele z wieloma atrakcjami dla turystów. Atrakcją regionu jest także np. opactwo Augustianów w Żaganiu z barokowymi działami sztuki czy dawne sanatorium w Trzebiechowie, którego wystrój i wyposażenie dwóch głównych budynków zespołu tj. budynku dla pensjonariuszy i budynku administracyjno-mieszkalnego, zwanego „Domem Lekarza", zrealizowano w oparciu o projekty belgijskiego artysty Henry'ego van de Velde. To jedyny przykład jego twórczości na terenie Polski.

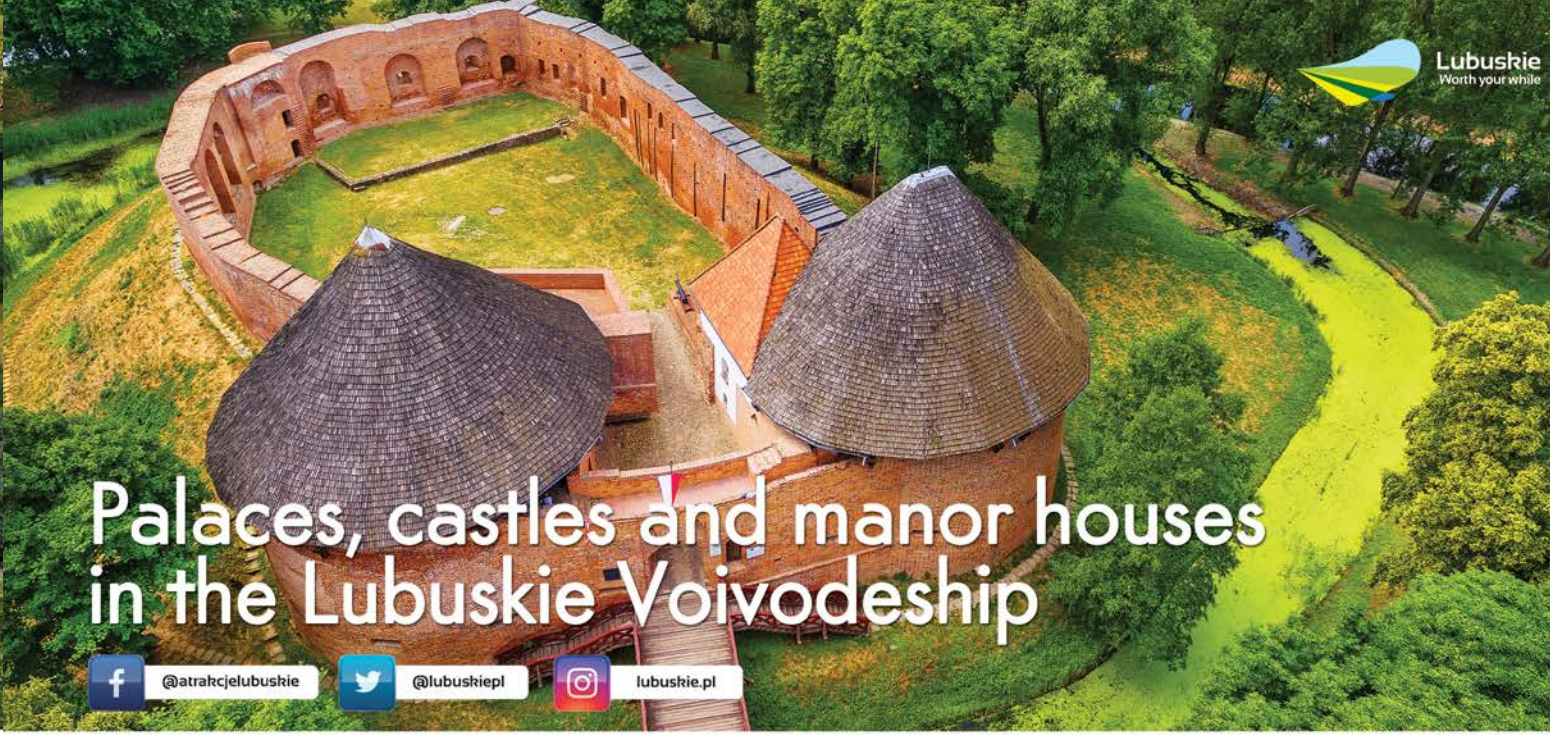

Palaces, castles and manor houses in the Lubuskie Voivodeship

Today, the Lubuskie Voivodeship is a cultural heritage of borderland, where Polish and German people lived side by side and their religions, directions in architecture, and trends in art and literature used to clash here. This is the place where each palace, castle and minor house is a target in the exploration of history.

In the region of Lubusz, there are nearly 4 thousand monuments, putting the voivodeship on the eight position in Poland in terms of their number. They include palaces, castles, manor houses, granges, and palace parks among others.

In the Lubuskie Voivodeship, there are about 250 objects of residential architecture, for example the Duke's Palace In Żagań (the residence built at the behest of Duke Albrecht Wallenstein in the 17th c. is one of the most imposing Baroque buildings in Poland, which is surrounded by a charming park), Palace in Marzęcin (built in the years 1861 – 1863 on the initiative of Robert Friedrich von Waldow; with the efforts of new owners, a thorough renovation was carried out in the building of the palace in the years 1999 – 2001), Royal Castle in Międzyrzecz (erected about 1350 by King Casimir the Great at the place of a hillfort from the 9th c.; the castle id surrounded by a fosse and park from the 19th c.) early – Baroque palace in Zabór, 18th-century palace in Wiechlice, where French units commanded by Napoleon resided, late – Baroque palace in Bojadła, or castle in Łagów built by the Order of Malta in 1350.

One of monuments, which has recently become available for tourist, is the so-called New Castle in Lubniewice built at the beginning of the 20th c. in the eclectic style, which is situated in the neighborhood of the so-called Old Castle. Initially, it was the seat of combined families of von Waldow and von Reitzenstein. Both castles together with Pheasantry, Guardhouse and 10-hectare park create a palace and park complex in Lubniewice. An asset of the place is its location directly by the waters of the Lubiąż Lake in a beautiful park. After the World War II there was a school with a dormitory for orphans, later on turned into a holiday resort. The owner of the palace now is Duke Jan Lubomirski – Lanckoroński, the Ambassador of the Lubuskie Voivodeship.

Today, palaces in Mierzęcin, Wiechlice, Wiejce, Ojerzyce, Osowa Sień or Brzeźnica are hotels providing a range attractions for tourists.

The attractions of the region also include the Augustinian Abbey in Żagań with Baroque artworks or former sanatorium in Trzebiechów. The decoration and furnishings of the two main buildings in the latter one, i. e. the building of boarders and administrative and residential building called „The House of Doctor", were built on the basis of a project of Belgian artist Henry van de Velde. This is the only example of his work in Poland.

Jedna karta, wiele przywilejów
One card, many benefits

Miles & More | LOT POLISH AIRLINES

Dzięki karcie Miles & More możesz gromadzić i wykorzystywać mile zarówno podczas podróży, jak i na co dzień. Spójrz na atrakcyjne oferty, które daje największy w Europie program dla często podróżujących pasażerów.

Szybka i bezpłatna rejestracja

Skorzystaj z aplikacji mobilnej Miles & More i zgromadź dodatkowe 500 mil lub wejdź na stronę **www.miles-and-more.pl.**

With Miles & More card you can earn and spend miles both while travelling and on everyday purchases. Take a look at the attractive benefits offered by the biggest Europe's programme for frequent flyers.

Fast and free registration

Download Miles & More app and take advantage of 500 award miles or visit **www.miles-and-more.pl.**

Zarejestruj się już teraz
miles-and-more.com/pl/rejestracja

Register now
miles-and-more.com/en/registration

Po zarejestrowaniu można naliczyć wstecznie mile za przeloty oraz usługi partnerów z ostatnich sześciu miesięcy.

Gromadź mile nie tylko za podróże samolotem w ponad 30 liniach lotniczych, ale również korzystając z karty kredytowej, ubezpieczenia podróży, podczas zakupów oraz u 300 innych partnerów nielotniczych na całym świecie.

Wykorzystaj mile premiowe na przelot, podwyższenie klasy podróży oraz inne usługi między innymi pobyt w hotelu czy wypożyczenie samochodu.

By the way: after registration, miles for your flight or other partners services can be credited to you retrospectively within 6 months.

Earn miles not only when you are traveling with more than 30 airlines, but also take advantage of credit cards, travel insurance, shopping and with 300 other non-airline partners all over the world.

Spend award miles on flight awards, upgrade awards or other services such as stay in the hotel or car rental.

Wyjątkowe promocje

Skorzystaj z promocji milowych LOT-u, dzięki którym Twoja podróż stanie się jeszcze bardziej atrakcyjna.

NajMILszy poniedziałek - co dwa tygodnie masz możliwość wykorzystać mile na bilety - nagrody w klasie ekonomicznej już od 7 000 mil.
Okazje milowe - co miesiąc nowe fascynujące kierunki podróży w atrakcyjnych cenach, dostępne już od 15 000 mil.

Special offers

Take advantage of LOT mileage promotion and make your flight even more attractive.

Monday sMILEs - every two weeks you can redeem your miles for award ticket in Economy class from just 7,000 miles

Mileage bargains - every month award tickets are available just from 15,000 miles round trip in economy class.

aelia DUTYFREE
AXA więcej niż standard
APART
Diners Club INTERNATIONAL
mBank
PAYBACK

SUEMPOL

POLSKA FIRMA RODZINNA

Rodzina Pana Łososia

WCIĄŻ SIĘ POWIĘKSZA!

Mr. Salmon's family is still getting bigger!

NOWE, JESZCZE WIĘKSZE OPAKOWANIE JUŻ DOSTĘPNE!

NEW, EVEN BIGGER PACKAGE NOW AVAILABLE!

WWW.SUEMPOL.PL

GRANDHOTEL TIFFI

Luksusowy, pięciogwiazdkowy GrandHotel Tiffi położony jest w samym sercu Iławy, nad Jeziorakiem, najdłuższym jeziorem w Polsce. Kucharze z Włoch i Tajlandii gwarantują niezapomniane wrażenia kulinarne i oryginalne potrawy, a prawdziwą perłą tego miejsca jest Tiffi Spa Dharma z terapeutkami z Tybetu, Indii i Bali, paletą zabiegów orientalnych i ajurwedyjskich. Trzypoziomowa strefa dla dzieci Tiffi Landia zapewni rozrywkę dla najmłodszych pod opieką zespołu animatorek. 1200m^2 strefy eventowo – konferencyjnej gwarantuje doskonałą obsługę konferencji i bankietów. Dojazd do Iławy ułatwia nowoczesny pociąg pendolino (1h40min z Warszawy, 55min z Gdańska).

Serdecznie zapraszamy.

ul. Dąbrowskiego 9 | 14-200 Iława | Poland | tel.: +48 89 651 97 97 | recepcja-ght@tiffi.com | www.grandhotel.tiffi.com
ul. Żeglarska 7 | 10-160 Olsztyn | Poland | tel.: +48 89 555 20 01 | recepcja-tbh@tiffi.com | www.tiffiboutiquehotel.com